

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น
ประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตาด
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

อมรรัตน์ ไชยชาติ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น
ประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

อมรรัตน์ ไชยชาติ

เลขทะเบียน.....

เลขเรียก.....

วันที่.....

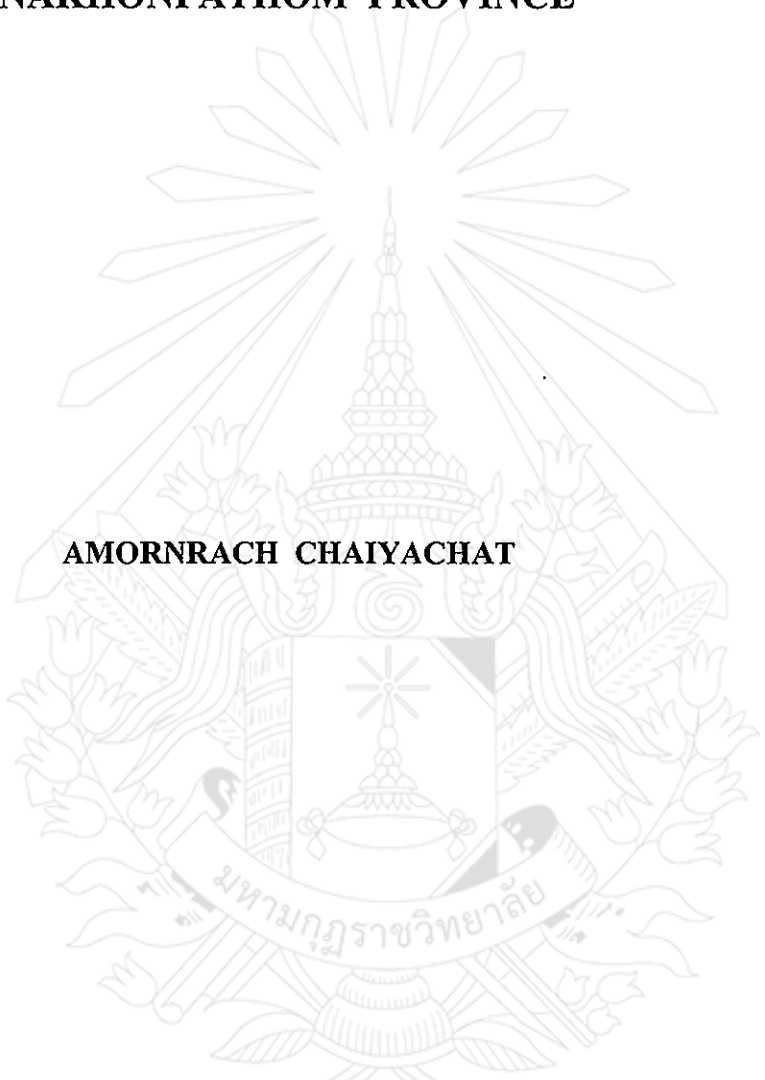
สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๑

**THE ROLE OF TAMBON ADMINISTRATION ORGANIZATION IN THE
PROMOTION OF TAMBON CIVIL SOCIETY : A CASE STUDY
OF TAMBON THATALAD, SAMPRAN DISTRICT,
NAKHONPATHOM PROVINCE**

AMORNRACH CHAIYACHAT

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

GRADUATE SCHOOL

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

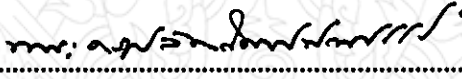
B.E. 2551 (2008)

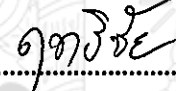
หัวข้อสารนิพนธ์ : บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น
ประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม
ชื่อนักศึกษา : นางสาวอมรรัตน์ ไชยชาติ
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. อุตริชัย แกมมาก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

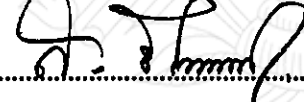

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร. อุตริชัย แกมมาก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรียน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

..... กรรมการ
(ดร. ลัดดา ผลวัฒน์นะ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : The Role of Tambon Administration Organization in the Promotion
of Tambon Civil Society : A Case Study of Tambon Thatalad,
Sampran District, Nakhonpathom Province

Student's Name : Miss Amornrach Chaiyachat

Department : Government

Advisor : Dr. Ritthichai Kamnak

Co-Advisor : Assoc. Prof. Dr. Manop Nakkanrien

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Ritthichai
..... Advisor
(Dr. Ritthichai Kamnak)

Manop
..... Co-Advisor
(Assoc. Prof. Dr. Manop Nakkanrien)

S. Chaimusik
..... Member
(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

Ladda P.
..... Member
(Dr. Ladda Pholwathana)

หัวข้อสารนิพนธ์ : บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น
ประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน
จังหวัดนครปฐม
ชื่อนักศึกษา : นางสาวอมรรัตน์ ไชยชาติ
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. ฤทธิชัย แกมนาค
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรือน
ปีการศึกษา : ๒๕๕๐

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่หาได้ด้วยการใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) แล้วนำมาหาอัตราสุ่มส่วนของประชากรเพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ใช้สถิติการบรรยาย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๕๓.๑๐ มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี ร้อยละ ๓๐.๐๐ สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๓๗.๑๐ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ ๒๒.๓๐ และมีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๑ - ๘,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๔๑.๕๐

๒) ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วย และเมื่อพิจารณาบทบาทเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบลในระดับเห็นด้วย ด้วยค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าด้านการบริหารจัดการเล็กน้อย

๓) ประชากรที่ศึกษาด้านการบริหารจัดการ จำแนกเพศ และด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกเพศ และรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลไม่แตกต่างกัน ส่วนประชากรที่ศึกษาด้านการบริหารจัดการ จำแนกอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาคได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบลท่าตลาคที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการไว้ คือ (๑) งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของประชาคมตำบล และ (๒) สถานที่ในการจัดเวทีประชาคมบางแห่งไม่เหมาะสม สำหรับด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบลไว้ คือ (๑) การพัฒนาทางด้านการส่งเสริมอาชีพยังไม่เป็นรูปธรรม และ (๒) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้นำชุมชนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และได้เสนอแนะแนวทางแก้ไข ด้านการบริหารจัดการไว้ คือ (๑) ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของประชาคมตำบล และ (๒) ควรคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเดินทางของประชาชนที่จะเข้าร่วมประชาคมสำหรับด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบลไว้ คือ (๑) ผู้บริหารควรมีนโยบายที่ชัดเจนและจริงจังในการเสริมสร้างและพัฒนากลุ่มอาชีพ และ (๒) ควรเลือกกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาตำบลท่าตลาคได้อย่างแท้จริง

Thematic Title : The Role of Tambon Administration Organization in the Promotion of Tambon Civil Society : A Case Study of Tambon Thatalad, Sampran District, Nakhonpathom Province

Student's Name : Miss Amornrach Chaiyachat

Department : Government

Advisor : Dr. Ritthichai Kamnak

Co-Advisor : Assoc. Prof. Dr. Manop Nakkanrien

Academic Year : B.E. 2550 (2007)

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were 1) to study the role of Tambon Thatalad Administration Organization 2) to compare the role of Tambon Thatalad Administration Organization in the promotion of Tambon civil society classified to the independent variables ; gender, age, level of education, occupation and income and 3) to study suggestions concerning with the problems and solutions of the role of Tambon Thatalad Administration Organization in the promotion of Tambon civil society. The data were collected by questionnaires which assigned by Taro Yamane Formula. The data got from simple random sampling in each village and were analyzed by descriptive statistics; frequency, percentile, means and standard deviation. Inferential statistics were t-test and One-Way ANOVA test. In case the differentiation was found, it was tested in a pair by means of Scheffé and analyzed by computing.

The results of research were found as follows:

1) Most of the people who answered the questionnaires were females 53.10%, age between 31 – 40 years 30.00%, educated in primary level 37.10%, employees 22.30% and wages per month 5,001 – 8,000 Bath 41.90%.

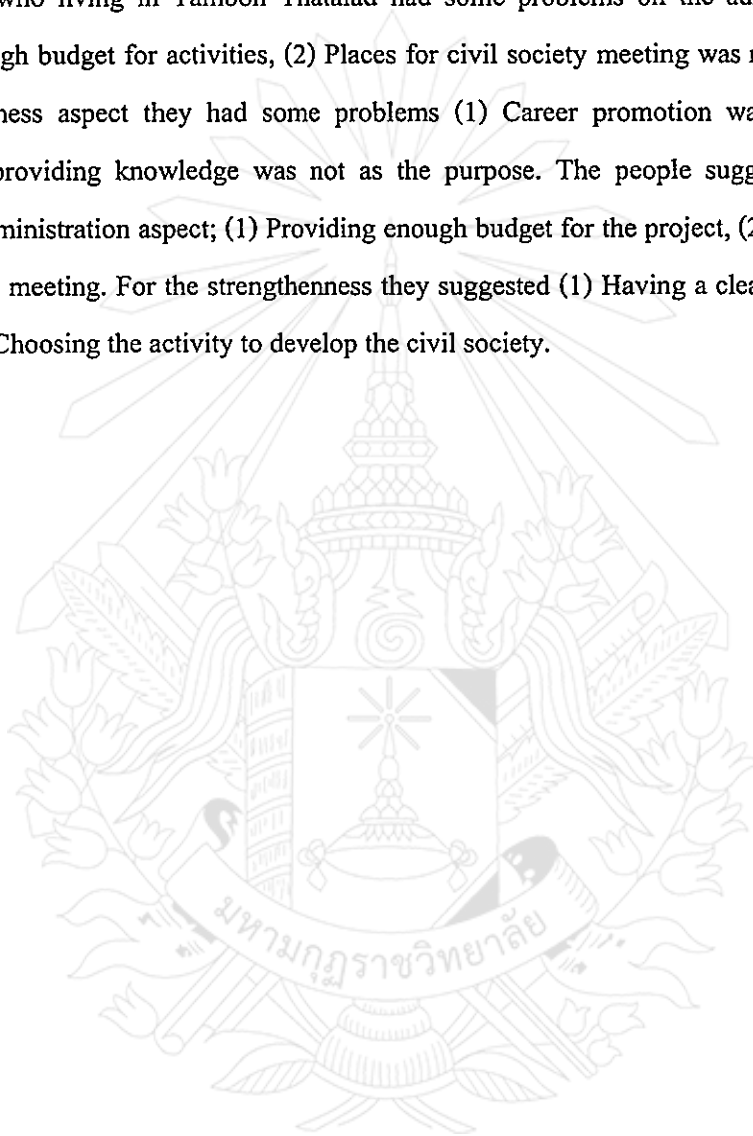
2) People who living in Tambon Thatalad had opinions on the role of Tambon Thatalad Administration Organization in overall picture at the agreeable level. When considered each aspect found that people had opinions on the role of strengthening the civil society at the agreeable level with the higher average than the aspect of administration.

3) People who studied on administration classified by gender and studied on strengheness of civil society classified by gender and income had no difference in opinions.

People who studied on administration classified by age, education, occupation and income and studied on strenghness of civil society classified by age, education and occupation had different on opinions on the role of Tambon Administration Organization at the significant statistic figure level 0.05.

4) People who living in Tambon Thatalad had some problems on the administration aspect; (1) No enough budget for activities, (2) Places for civil society meeting was not suitable. For the strenghness aspect they had some problems (1) Career promotion was not clear (2) Activities for providing knowledge was not as the purpose. The people suggested some solutions for the administration aspect; (1) Providing enough budget for the project, (2) Providing convenience for the meeting. For the strenghness they suggested (1) Having a clear policy for administration, (2) Choosing the activity to develop the civil society.

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่เป็นสถาบันการศึกษาที่ให้การสนับสนุนการศึกษาวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณคณะผู้บริหาร พระวินุทธรรมาภรณ์ รองอธิการบดี พระครูอาทรธรรมานุวัตร ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ และพระครูปริชาทรรมวิธาน ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ ที่เมตตาคอยให้กำลังใจ กราบขอบพระคุณ ดร. ฤทธิชัย แกมมณาด อาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ช่วยแก้ไขตรวจสอบปรับปรุงสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ กราบขอบพระคุณพระมหาเหรียญชัย อติวิโร อาจารย์พนัด คังวงศ์ และอาจารย์วิรัตน์ พุ่มพวง ที่ช่วยตรวจแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือวิจัย รวมทั้งคณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้

กราบขอบพระคุณท่านพระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก และดร.ลัดดา ผลวัฒนะ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ช่วยตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่คอยอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ รุ่นที่ ๑ ที่เป็นกำลังใจ และคอยช่วยเหลือสนับสนุนมาโดยตลอด

ขอขอบคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไร่จิง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ที่อนุเคราะห์ให้ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล และประชาชนทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามให้ด้วยความเต็มใจ รวมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่เอื้อเพื่อช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความเต็มใจ สุดท้ายขอขอบคุณครอบครัวของข้าพเจ้าที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยคาดหวังว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งแก่การพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาคมตำบล แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล การพึ่งพาตนเองของชุมชนนำสู่การพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงสามารถขยายผลไปสู่พื้นที่ใกล้เคียง คุณความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบอภุทิศแด่บุพการีและผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน อนึ่งหากความผิดพลาด บกพร่องที่พึงจะมี ผู้วิจัยขอน้อมรับความความยินดี

อมรรัตน์ ไชยชาติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๔ สมมติฐานการวิจัย	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	๖
๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	๑๓
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม/ประชาสังคม	๒๑
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้าง	๓๕
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๔๒
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๔๘
๒.๕ สภาพพื้นที่ทำวิจัย	๕๓
๒.๖ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๕
๒.๗ สรุปกรอบแนวคิด	๖๗

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๘
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๘
๓.๒ การสุ่มตัวอย่าง	๖๘
๓.๓ กรอบแนวคิดและกำหนดตัวแปร	๗๑
๓.๔ ข้อมูลที่ใช้การวิจัย	๗๑
๓.๕ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๑
๓.๖ การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๗๒
๓.๗ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๓
๓.๘ การวัดค่าตัวแปร	๗๓
๓.๙ การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๔
๓.๑๐ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๗๔
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๗
๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๘
๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๘
ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๘
ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหาร ส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล	๘๑
ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	๘๕
ตอนที่ ๔ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหาร ส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล	๑๐๒
บทที่ ๕ บทสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๐๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๕
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๓
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๑๓
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๑๑๘

	๗
บรรณานุกรม	๑๑๕
ภาคผนวก	๑๒๔
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	๑๒๕
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์	๑๒๗
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๓๓
ประวัติผู้วิจัย	๑๔๐

สารบัญญัตราสาร

หน้า

ตารางที่ ๑	แสดงพื้นที่หมู่บ้าน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด	๗๐
ตารางที่ ๒	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านเพศของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	๗๕
ตารางที่ ๓	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านอายุของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	๗๕
ตารางที่ ๔	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านระดับการศึกษา ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	๘๐
ตารางที่ ๕	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านอาชีพ ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	๘๐
ตารางที่ ๖	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านรายได้ต่อเดือน ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	๘๑
ตารางที่ ๗	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล โดยรวม	๘๒
ตารางที่ ๘	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ด้านการบริหารจัดการ	๘๒
ตารางที่ ๙	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล	๘๔

ตารางที่ ๑๐	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามเพศ	๗๕
ตารางที่ ๑๑	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามเพศ	๗๖
ตารางที่ ๑๒	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามอายุ	๗๖
ตารางที่ ๑๓	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามอายุ	๗๗
ตารางที่ ๑๔	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)	๗๗
ตารางที่ ๑๕	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๘
ตารางที่ ๑๖	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามระดับการศึกษา	๗๘
ตารางที่ ๑๗	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)	๗๙

ตารางที่ ๑๘	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามอาชีพ	๕๐
ตารางที่ ๑๙	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามอาชีพ	๕๐
ตารางที่ ๒๐	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)	๕๑
ตารางที่ ๒๑	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๕๒
ตารางที่ ๒๒	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๕๒
ตารางที่ ๒๓	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)	๕๓
ตารางที่ ๒๔	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามเพศ	๕๔
ตารางที่ ๒๕	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามเพศ	๕๔

- ตารางที่ ๒๖ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชคมตำบล จำแนกตามอายุ ๕๕
- ตารางที่ ๒๗ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชคมตำบล จำแนกตามอายุ ๕๕
- ตารางที่ ๒๘ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชคมตำบล ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) ๕๖
- ตารางที่ ๒๙ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชคมตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา ๕๖
- ตารางที่ ๓๐ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชคมตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา ๕๗
- ตารางที่ ๓๑ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชคมตำบล ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) ๕๘
- ตารางที่ ๓๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชคมตำบล จำแนกตามอาชีพ ๕๕

- ตารางที่ ๓๓ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามอาชีพ ๕๕
- ตารางที่ ๓๔ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบลที่มีอาชีพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) ๑๐๐
- ตารางที่ ๓๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ๑๐๑
- ตารางที่ ๓๖ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ๑๐๑
- ตารางที่ ๓๗ แสดงค่าความถี่ (Frequency) ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ ๑๐๒
- ตารางที่ ๓๘ แสดงค่าความถี่ (Frequency) ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ๑๐๓

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ ๑ แสดงสรุปตัวแบบประชาคมตำบล

แผนภูมิที่ ๒ แสดงโครงสร้างประชาคมตำบล

แผนภูมิที่ ๓ แสดงกรอบแนวคิดและตัวแปรในการศึกษาวิจัย

หน้า

๓๓

๓๕

๖๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นรูปแบบหนึ่งของการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการปกครองและแก้ไขปัญหาของตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานต่าง ๆ ตามกฎหมายมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๖) ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แต่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวตามหลักการจัดการปกครองของตนเองในรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องมีพันธกิจ (Mission) ที่สำคัญ ๓ ประการ เพื่อให้บรรลุถึงปรัชญาอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วย

๑. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชน
๒. การอำนวยความสะดวกสาธารณะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่ประชาชน
๓. การพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมและของท้องถิ่น^๑

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งผู้บริหารมีความเชื่อในแนวคิดที่ว่า “ประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตนเอง เลือกรู้หรือกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องต่อความต้องการของตนเอง” ดังนั้นผู้บริหารจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในตำบล ด้วยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ มีการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน อาทิ เช่น จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ แก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมทั้งมีแนวคิดการพัฒนาตำบลร่วมกัน โดยมีการจัดประชุมประชาคมตำบลเป็นประจำทุกเดือน มีการสนับสนุนงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินกิจการของประชาคม มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญอย่าง

---

^๑ ยงยุทธ โคคม, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคม : กรณีศึกษาประชาคมตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๕, หน้า ๑.

ต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ มีการส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มอาชีพ แต่งตั้งให้กลุ่มประชาคมเป็นกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้าง สนับสนุนให้ประชาชนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กร สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานกับ ประชาชน ฯลฯ จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาคับ ได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งเดียวในจังหวัดนครปฐม ที่สนับสนุนและให้ความสำคัญต่อความเป็นประชาคมตำบลอย่างต่อเนื่อง และชัดเจน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาคับที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลท่าตลาคับ เพื่อวิเคราะห์ว่าประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาคับมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไรบ้าง โดยพิจารณา ๒ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหารจัดการ และ ๒) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล และจากบทบาทเหล่านี้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาคับได้กระทำลงไป ประชาชนเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนต้องการจะทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาคับที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ของตำบลท่าตลาคับ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาคับที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาคับที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลใน ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการบริหารจัดการ และ ๒) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๘,๖๒๗ คน แยกเป็น เพศชาย จำนวน ๔,๔๔๓ คน เพศหญิง จำนวน ๔,๑๘๔ คน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล การแจกแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเวลา ๖ เดือน ภายในปีการศึกษา ๒๕๕๐

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๑.๔ สมมติฐานการวิจัย

๑.๔.๑ ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน

๑.๔.๒ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน

๑.๔.๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน

๑.๔.๔ ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน

๑.๔.๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

๑.๕.๒ ทำให้ทราบถึงการเปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามตัวแปรอิสระ

๑.๕.๓ ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

๑.๕.๔ นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาประชาคมตำบลท่าตลาดได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และเป็นการส่งเสริมศักยภาพความเป็นชุมชนของท้องถิ่นมากขึ้น

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์ เกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมคาดหวังหรือกำหนดไว้

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล

การเสริมสร้างความเป็นประชามตำบล หมายถึง การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกร่วมในการทำงานเพื่อชุมชนร่วมกัน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดเป็นศูนย์กลาง และมีกลุ่ม องค์กร ของชาวบ้าน หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนเข้าไปร่วมมือ การรวมพลังใจ พลังความคิด พลังกาย เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนระดับตำบล

ความเป็นประชามตำบลท่าตลาด หมายถึง ความเป็นชุมชน การมีความผูกพันร่วมกันของประชาชนในตำบลท่าตลาด โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เป็นแกนนำที่สำคัญของการรวมตัวกันของกลุ่มและองค์กรประเภทต่าง ๆ ของประชาชนในลักษณะพหุภาคี เพื่อร่วมกันจัดทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนด้วยตนเอง เช่น การแก้ไขปัญหาชุมชน การวางแผนพัฒนาชุมชน สมาชิกเกิดการเรียนรู้ด้วยกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร ผูกพันต่อกันด้วยความรู้สึกลำบากในความเป็นเจ้าของชุมชนตำบลท่าตลาด

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้แสดงออกในการทำหน้าที่ด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมและการกระทำขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องของการบริหารคน การสนับสนุนงบประมาณ (เงิน วัสดุอุปกรณ์) และการจัดระบบองค์กร อันจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชามตำบล หมายถึง การแสดงพฤติกรรมและการกระทำขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องของการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชน ร่วมวางแผนพัฒนาชุมชน และร่วมติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส

เพศ หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาดที่เป็นเพศชายและเพศหญิง

อายุ หมายถึง จำนวนเต็มปี หลังวันเกิดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดในแต่ละระดับของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ หมายถึง อาชีพที่ประกอบการของผู้ตอบแบบสอบถาม
รายได้ต่อเดือน หมายถึง จำนวนเงินรายได้ที่ได้รับทั้งหมดในแต่ละเดือนซึ่งยังไม่หัก
ค่าใช้จ่าย

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น
ประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” นี้ ผู้วิจัยได้
ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังนี้

- ๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
- ๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม/ประชาสังคม
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้าง
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๗ สภาพพื้นที่ทำวิจัย
- ๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๙ สรุปรอบแนวคิด

๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

๒.๑.๑ ความหมายของบทบาท

นักวิชาการได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ดังนี้

พัทธา สายชู ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทหน้าที่ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็น “บุคคล”
และเปรียบได้เสมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้น ๆ เป็น (ตัวละคร)
อะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้เห็น
ไปเลย ในความหมายเช่นนี้ “บทบาท” ก็คือการกระทำต่าง ๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำ
ครบไต่ที่ยังอยู่ใน “บท” นั้น^๑

---

^๑สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย, “บทบาทและความ สัมพันธ์ของส่วน
ราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิชการ
พิมพ์จำกัด), ๒๕๓๕, หน้า ๒๖.

สุพัตรา สุภาพ ได้กล่าวถึงสถานภาพและบทบาท (Status and Role) คือ การที่เรากำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่าเป็นข้าราชการหรือตำแหน่งใด ๆ นั้นเป็นการเรียกตามสถานภาพ (Status) ของผู้นั้น สถานภาพจะเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมโดยส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง^๒

อานนท์ อาภาภิรมย์ มีความเห็นว่า โดยปกติวิสัยแล้วสถานภาพและบทบาทเป็นสิ่งควบคู่กันไป แต่อย่างไรก็ดี บทบาทหรือการปฏิบัติหน้าที่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่เข้าดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เพราะฉะนั้น บทบาทจึงเป็นรูปการ (Aspect) ที่เคลื่อนไหว หรือรูปการทางพฤติกรรมของตำแหน่ง^๓

ณรงค์ เส็งประชา ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ^๔

งามพิศ สัตย์สงวน ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพนั้น ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร (Role Expectation) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมถึงสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้^๕

นิพนธ์ แจ็งเอี่ยม ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท คือ การแสดงออกหรือพฤติกรรมหรือการปะทะสัมพันธ์เกี่ยวกับตำแหน่งนั้น ๆ ของบุคคลในกลุ่มสังคม^๖

^๒สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒), หน้า ๕๒.

^๓สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย, “บทบาทและความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล”, รายงานการวิจัย, อ้างแล้ว, หน้า ๒๗.

^๔ณรงค์ เส็งประชา, มนุษย์กับสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๘๕.

^๕งามพิศ สัตย์สงวน, “การจัดระเบียบสังคม”ในสังคมและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๗๓.

^๖นิพนธ์ แจ็งเอี่ยม, จิตวิทยาสังคม, (ภูเก็ต : ภาคจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๖๕.

ดูซา จันท์นเอ็ม และสุรางค์ จันท์นเอ็ม ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำ นั่นคือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพอย่างไรแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้น ๆ จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้^๑

อุทัย หิรัญโต ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท คือ หน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมาย (Expected Behavior) ของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่ง ๆ บทบาทเป็นสิ่งที่กลุ่มและสังคมหรือวัฒนธรรมของกลุ่มนั้น ๆ กำหนดขึ้น ฉะนั้น บทบาท จึงเป็นแบบแห่งพฤติกรรมของบุคคลในสถานะหนึ่ง ที่พึงมีต่อบุคคลในสถานะอีกอย่างหนึ่งในสังคมเดียวกัน^๒

ไพบุณย์ ช่างเรียน ได้อธิบายถึงคำว่า “บทบาท” ตามแนวคิดทางสังคมวิทยาว่า คำว่า “บทบาท” (Role) โดยทั่วไปอาจพิจารณาความหมายได้ใน ๒ นัย คือ นัยแรก พิจารณาในด้านโครงสร้างสังคม (Social Structure) บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น อีกนัยหนึ่ง พิจารณาในด้านการแสดงบทบาทหรือการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (Social Interaction) บทบาท หมายถึง ผลต่อเนื้อที่มีแบบแผนการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการปะทะสังสรรค์นั้น (Socially Interacted)

ตามนัยแรก “บทบาท” เป็นการจำแนกชนิดของบุคคลในสังคมซึ่งถูกทำให้แตกต่างกัน โดยคุณสมบัติ และพฤติกรรมของเขามีปทัสถาน บทบาทแสดงให้เห็นถึงการจำแนกกิจกรรมต่าง ๆ และลักษณะซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในสังคมของสมาชิกสังคม ตามนัยหลังบทบาทเป็นวิธีแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่สังสรรค์กันนั้นว่าจะปฏิบัติต่อกันอย่างไร หรือคาดว่าผู้อื่นจะปฏิบัติต่อตนเองอย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณารวมกันทั้งสองนัยแล้ว บทบาทจึงเป็นตัวกลางระหว่างสังคมกับบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในสถานการณ์ ซึ่งพฤติกรรมของเขากลายเป็นแนวทางปฏิบัติของสังคม ดังนั้นสังคมจึงต้องมีการวางรูปแบบของบทบาทที่ควรจะเป็น (Ought-to-Role) เอาไว้เมื่อสถานภาพ (Status) เป็นที่รวมแห่งสิทธิและหน้าที่แล้ว บทบาทก็เป็นลักษณะที่เคลื่อนไหว (Dynamic) ของ

^๑ดูซา จันท์นเอ็ม และสุรางค์ จันท์นเอ็ม, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, ๒๕๒๐), หน้า ๔๖.

^๒อุทัย หิรัญโต, สังคมวิทยาประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๘๕.

สถานภาพ คือการใช้สิทธิและหน้าที่ให้บังเกิดผล นั่นคือ สถานภาพแสดงให้ทราบว่าบุคคลนั้นเป็นใคร^๕

ประกาศ ศิลปรัฐคดี ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งดำรงอยู่ในสังคม โดยแบบแผนดังกล่าวจะสืบเนื่องเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานหรือขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมอย่างแนบแน่น ดังนั้น แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์จึงเกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมคาดหวัง หรือกำหนดไว้นั่นเอง^๖

จ่านง อติวัฒน์สิทธิ และคณะ ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กับสถานภาพ เป็นโครงสร้างของสังคม เป็นนามธรรมที่อยู่ในความคิดความเข้าใจร่วมกันของสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่^๗

จากแนวความคิดของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์ซึ่งดำรงอยู่ในสังคม โดยแบบแผนดังกล่าวจะสืบเนื่องและเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน (Norms) ขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมอย่างแนบแน่น ดังนั้นแบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์จึงเกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมที่สังคมคาดหวัง หรือกำหนดไว้

บทบาทที่กำหนดไว้เป็นบทบาทที่ได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่า บุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ทำอะไรบ้าง ในองค์กรต่าง ๆ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกัน ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่จะต้องทำอะไรบ้าง และได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรนั้นจำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทที่กำหนดไว้ขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องทราบถึงบทบาทของตนว่ามีขอบเขตการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้แสดงบทบาทตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดี เป็นไปด้วยความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของบทบาทข้างต้นพอสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมของมนุษย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยแบบแผนของบทบาทดังกล่าวจะสืบเนื่องและ

^๕สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย, “บทบาทและความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล”, รายงานการวิจัย, อ้างแล้ว, หน้า ๒๘.

^๖ประกาศ ศิลปรัฐคดี, บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล, (กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๒๕), หน้า ๑๔.

^๗จ่านง อติวัฒน์สิทธิ และคณะ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๕.

เกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนบุคคล ทักษะติดต่อพฤติกรรม บรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียมประเพณี และแรงกดดันทางสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และมีพันธกิจ (Mission) ที่สำคัญ ๓ ประการ ที่จะทำให้บรรลุถึงปรัชญาอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วย ๑) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชน ๒) การอำนวยความสะดวกสาธารณะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่ประชาชน และ ๓) การพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมและของท้องถิ่น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลย่อมมีบทบาทตามอำนาจหน้าที่ในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

๒.๑.๒ ประเภทของบทบาท

การแสดงบทบาทให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับบุคคลจะใช้วิจารณญาณ โดยอาศัยความรู้ทักษะและประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องช่วยกำหนดบทบาทบุคคลในสังคมจะแสดงบทบาท ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นแตกต่างกันออกไป ถ้าตำแหน่งนั้น ๆ ต่างกับบทบาทในสังคมทั่ว ๆ ไป แบ่งได้ ๕ ตำแหน่ง ดังนี้

๑) บทบาทตามเพศ และบทบาทตามวัย ได้แก่ ผู้ชาย ผู้หญิง เด็ก ผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นบทบาทที่มีอิทธิพลต่อการกระทำของตนตลอดชีวิต

๒) บทบาททางอาชีพ ได้แก่ คนขายของ ครู ทนายความ บทบาทประเภทนี้สามารถเปลี่ยนได้อย่างอิสระเสรีมากกว่าบทบาทอื่น

๓) บทบาทเสถียรภาพ ได้แก่ บทบาทของหัวหน้า ลูกน้อง คนรับใช้

๔) บทบาททางครอบครัว ได้แก่ แม่บ้าน ลูก พ่อ

๕) บทบาทในกลุ่มเพื่อน หรือกลุ่มที่มีความสนใจคล้าย ๆ กัน ได้แก่ บทบาทของสมาชิกในชมรมต่าง ๆ^{๑๒}

จำแนก อดิวัฒนสิทธิ์และคณะ ได้แยกลักษณะของบทบาทเป็น ๓ ประเภท คือ

๑) บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

^{๑๒}ปราณี หมอนทอง, “ทิศทางการพึ่งตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๓, หน้า ๒๖.

๒) บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ๆ ที่คาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทศนคติ บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

๓) บทบาทที่แสดงออกจริง (Actule or Enacted Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและสังคม เช่น การกอดกันของกลุ่มต่าง ๆ และบทบาทที่กระทำจริงอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ได้^{๑๑}

อรุณ รักรธรรม ได้แบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) บทบาทจริง (Actual Role) เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล ที่ถูกควบคุมโดยอารมณ์ เจตคติ พฤติกรรมส่วนตัว และปัญหาในการปฏิบัติงาน บทบาทที่ถูกกำหนด

๒) บทบาทคาดหวัง (Expectation Role) เป็นความคาดหวังของบุคคลอื่น หรือสังคมที่มีต่อบุคคลผู้ทรงตำแหน่ง และเป็นความคาดหวังของตนเองต่อบทบาทนั้น ๆ^{๑๒}

ทิตยา สุวรรณชญ ได้แบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) บทบาทอุดมคติ (Ideal Role) คือ บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรจะปฏิบัติ ซึ่งถูกกำหนดโดยการอบรม คำแนะนำ คำสั่งสอน หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

๒) บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) คือ บทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งถูกกำหนดโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม นำเอาบทบาททางอุดมคติไปแปลความ เพื่อที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่นั้น จะมีลักษณะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแปลความ โดยมีสภาพแวดล้อมเป็นข้อจำกัดและเป็นสิ่งเกี่ยว^{๑๓}

นักทฤษฎีบทบาท เห็นพ้องต้องกันว่า ข้อต่อระหว่างสังคมกับปัจเจกบุคคล คือบทบาท ดังนั้น องค์ประกอบของบทบาทที่เน้นกัน โดยมากจึงมีอยู่ ๓ ประการ คือ

^{๑๑}จ่านง อควิวัฒนสิทธิ์ และคณะ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๗๓.

^{๑๒}อรุณ รักรธรรม, พฤติกรรมองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : โอเคียนสโตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘.

^{๑๓}ทิตยา สุวรรณชญ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗), หน้า ๕ - ๑๐.

๑) บทบาทตามใบสั่ง (Prescribed Role) เป็นบทบาทที่เน้นให้ปัจเจกบุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังตามแต่ละสถานภาพ โลกสังคม (Social World) ถูกสมมติว่ามีใบสั่งจัดไว้ชัดเจน บุคคลจะรู้ใบสั่งได้ด้วยอัตตา (Self) และความสามารถในการแสดงบทบาทอันจะมีผลต่อระดับการคล้อยตามความต้องการ (ให้แสดงบทบาท) ของแต่ละสถานภาพ

๒) บทบาทตามใจ (Subjective Role) เป็นบทบาทที่ปัจเจกบุคคลผู้ครองสถานภาพนั้น ๆ แสดงออก หลังจากรับรู้และตีความหมาย ปรับความคาดหวังต่าง ๆ ผ่านอัตตาดำรงตน โลกสังคมถูกสร้างขึ้นด้วยการประเมินตามอัตวิสัย ในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์

๓) บทบาทจริง (Enacted Role) ในที่สุดแล้ว ความคาดหวังและการประเมินความคาดหวังตามอัตวิสัยของปัจเจกบุคคล ก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม บทบาทนี้จึงเป็นบทบาทจริงที่เปิดเผย โลกสังคมเป็นเครือข่ายของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกัน

๒.๑.๓ ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาท

สุนทร ทองคง ได้แสดงความเห็นว่า การที่บุคคลจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดีนั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) ลักษณะเฉพาะของสังคม ชุมชน
- ๒) วัฒนธรรม ประเพณี และความปรารถนาของสังคมที่เกี่ยวข้อง
- ๓) บุคลิกภาพของตน ซึ่งหมายถึง ลักษณะส่วนบุคคล^{๑๖}

หุติมา อุหาทอง ได้แสดงความเห็นว่า บุคคลจะมีการแสดงพฤติกรรมในขณะที่ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น จะขึ้นอยู่กับปัจจัย ๔ ประการ คือ

- ๑) บทบาทที่คาดหวัง (Role Expectation) คือ บทบาทตามความคาดหวังของสังคมที่อยากให้เข้าปฏิบัติ เมื่อดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในสังคม
- ๒) มโนทัศน์ของบทบาท (Role Conceptual) คือ การที่บุคคลจะมองเห็นบทบาทตามการที่รับรู้ของตนเอง ความต้องการของตนเอง อาจสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้
- ๓) การยอมรับบทบาท (Role Acceptance) คือ การยอมรับบทบาทของบุคคลที่จะเกิดขึ้นได้ในภายหลัง เมื่อมีความสอดคล้องกันเองของบทบาทที่คาดหวังและมโนทัศน์ของบทบาท

^{๑๖} สุนทร ทองคง, “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๔, บทคัดย่อ.

๔) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ (Role Performance) คือ การแสดงบทบาทหน้าที่ตามสภาพที่เป็นจริง (Actual Role) ซึ่งอาจจะแสดงบทบาทที่คาดหวังตามการรับรู้และเข้าใจของตนเอง ตลอดจนการที่บุคคลจะแสดงบทบาทได้ดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการยอมรับบทบาท นั้น ๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่เนื่องจากความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม^{๑๓}

สรุปได้ว่า บทบาททางสังคมจะถูกกำหนด และวางระเบียบไว้เพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจนว่า บุคคลอยู่ในบทบาทนั้น จะต้องมีสติและหน้าที่กระทำอะไรบ้างในองค์กรนั้น ๆ และสังคมได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลในองค์กรดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่อย่างไร เพราะฉะนั้นบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดเจน ว่าตำแหน่งในองค์กรดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ถือปฏิบัติจะต้องทราบถึงบทบาทของตนว่า ตนมีขอบเขตในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้แสดงบทบาทตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดี

๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

ทฤษฎีหรือแนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากแนวคิดและหลักการในการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระทำหรือมาตรการที่รัฐบาลกลางหรือการบริหารราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจกรรมหรือการบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น หรือโอนภารกิจบริการสาธารณะบางเรื่องภายในขอบเขตของแต่ละท้องถิ่น หรือโอนภารกิจบริการสาธารณะบางกิจการจากรัฐไปให้หน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๑๔}

^{๑๓} ชูติมา กุหาทอง, “การรับรู้และการปฏิบัติตามบทบาทงานอนามัยแม่และเด็กและงานวางแผนครอบครัวแม่ตัวอย่างที่อบรมแล้วในจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๓, หน้า ๑๓.

^{๑๔} สำนักงานการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖), หน้า ๓.

๒.๒.๑ ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

แฮริส จี มอนตาญ (Haris G. Montagu) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้ง สำหรับผู้มีหน้าที่ปกครองโดยอิสระ และได้รับอำนาจอิสระตลอดจนความรับผิดชอบ ซึ่งคนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง แต่ทั้งนี้การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศอยู่ มิใช่กลายเป็นรัฐอธิปไตยไป^{๑๘}

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิก ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน^{๑๙}

วิลเลียม เอ. ร็อบสัน (William A. Robson) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้น และให้มีอำนาจการปกครอง (Autonomy) สิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้องมีองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ^{๒๐}

จอห์น เจ. คลาร์ก (John J. Clark) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด โดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้ อยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง^{๒๑}

อีมิล เจ. ซัดดี (Emile J. Sady) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองทางการเมืองที่อยู่ต่อจากรัฐซึ่งก่อตั้งโดยกฎหมาย และมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะกระทำการกิจการในท้องถิ่นด้วยตนเอง รวมทั้งอำนาจจัดเก็บภาษี เจ้าหน้าที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว อาจได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งโดยท้องถิ่นก็ได้^{๒๒}

^{๑๘} วาธินี อริยะ, “บทบาทของราชการบริหารส่วนภูมิภาคต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๑, หน้า ๑๑.

^{๑๙} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนส์, ๒๕๒๓), หน้า ๑๕.

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

^{๒๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน.

ประธาน คณะทฤษฎีศึกษาร ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ ซึ่งการที่จะเกิดการทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น องค์การนี้จะถูกตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตน^{๒๔}

ชวรงค์ ฉายะบุตร ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การกำหนดขึ้นบนพื้นฐานการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง องค์การหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญคือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง^{๒๕}

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่มีผลมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครอง ซึ่งรัฐได้มอบอำนาจในการปกครองกับประชาชน ให้ประชาชนปกครองร่วมกันในท้องถิ่นของตนเอง ท้องถิ่นมีอำนาจในการดำเนินการ ทั้งนี้จะคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ รวมทั้งมุ่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการในกิจกรรมการปกครองตัวเองดังกล่าว

๒.๒.๒ องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการเอง เพื่อนำมาบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่น มีการจัดเป็นองค์กร มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งเข้ามาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่ต้องควบคุมด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปราศจากการควบคุมของรัฐหามิได้ เพราะการปกครองท้องถิ่น เป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น และแบ่งองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ๘ ประการ ดังนี้

- (๑) มีสถานภาพตามกฎหมาย
- (๒) มีพื้นที่และระดับของตนเอง

^{๒๔} สุดาวรรณ มีบัว, “การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๗), หน้า ๑๑.

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน.

- (๓) ได้รับการกระจายอำนาจและหน้าที่ของรัฐบาลกลาง
- (๔) มีฐานะเป็นนิติบุคคล
- (๕) มีการเลือกตั้งสมาชิกหรือผู้บริหาร
- (๖) มีอิสระในการปกครองตนเอง
- (๗) มีงบประมาณเป็นของตนเอง
- (๘) มีการควบคุมดูแลจากรัฐบาลกลาง^{๒๖}

๒.๒.๓ วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

ประหยัด หงษ์ทองคำ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการปกครองท้องถิ่น โดยสากล มีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกันซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑) เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษา การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง หรือมีส่วนเข้ามาดำเนินกิจการของท้องถิ่นด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง

๒) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง หลักการอันถือได้ว่าเป็นหัวใจที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย ก็คือ การปกครองที่ประชาชนปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่ง คำบังคับบัญชาจากเบื้องบน

๓) เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการบริการสาธารณะต่าง ๆ สสนองความต้องการของประชาชนอันเป็นการแบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง^{๒๗}

กล่าวโดยสรุป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองให้มากที่สุด เพื่อที่จะส่งผลให้การปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

^{๒๖} อูทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, อ่างแล้ว, หน้า ๑๕.

^{๒๗} ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๑๓ – ๑๗.

๒.๒.๔ ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนด

ก) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- ๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- ๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
  - ๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
  - ๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  - ๕) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
  - ๖) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
  - ๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - ๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
  - ๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากนี้ ภายใต้กฎหมายบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- ๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และภาคการเกษตร
- ๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- ๕) ให้มีและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- ๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

๙) หมายผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

๑๒) การท่องเที่ยว

๑๓) การผังเมือง

องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

๑) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

๒) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

๓) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ

๔) การสาธารณสุข โภคและการก่อสร้างอื่น ๆ

๕) การสาธารณสุข

๖) การส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพ

๗) การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน

๘) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

๙) การจัดการศึกษา

๑๐) การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพสตรี เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

๑๑) การบำรุงรักษา จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

๑๒) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

๑๓) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

๑๔) การส่งเสริมกีฬา

๑๕) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

๑๖) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

๑๗) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

๑๘) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

๑๙) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

๒๐) การจัดให้มีและควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน

๒๑) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

๒๒) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

๒๓) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพและ
สาธารณสถานอื่น ๆ

๒๔) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒๕) การผังเมือง

๒๖) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

๒๗) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

๒๘) การควบคุมอาคาร

๒๙) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓๐) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุน การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓๑) กิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศ
กำหนด

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อใช้บังคับตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อ
กฎหมาย หรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะ
เรียกเก็บ และกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน ๕๐๐ บาท

ข) การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล

โกวิท พงงาม และปรีดี โชติช่วง ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การ
บริหารส่วนตำบลว่าสามารถกระทำ ได้ดังนี้

๑) สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒) เลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๓) ให้ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำ หรือแจ้งปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนแก่องค์การ
บริหารส่วนตำบล

๔) เสียสละแรงงาน ทรัพย์สิน ร่วมในโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๕) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติ หรือคำแนะนำโดยชอบขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล

๖) เสียภาษีให้้องค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับกำหนด

๗) ร่วมกิจกรรมทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะการพัฒนาชนบทและการ
พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

เลขทะเบียน .....

เลขเรียก .....

วันที่ .....

๘) ร่วมมือกับหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชน ในการพัฒนาชนบทตาม แผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

๙) ร้องขอให้ออกข้อบังคับตำบล โดยราษฎรไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิ เลือกตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

๑๐) ตรวจสอบ ควบคุมการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๑) ตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชาชน เลือกตั้งให้ทำประโยชน์แก่ประชาชน

(๒) เข้าร่วมรับฟังการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ

(๓) ขอรับทราบข้อมูลข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบล หากเห็นว่าการทำงาน ไม่โปร่งใส

(๔) ตรวจสอบแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล หากเห็นที่ไม่โปร่งใส

(๕) ตรวจสอบการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ว่ามีการใช้จ่ายไปทำอะไรบ้าง ตรงตามแผนพัฒนาประจำปีขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหรือไม่

(๖) ตรวจสอบ ติดตามการก่อสร้าง โครงการ และการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การ บริหารส่วนตำบลว่าถูกต้อง โปร่งใส และเกิดประโยชน์หรือไม่

(๗) คัดค้านข้อบังคับหรือมติขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำให้ประชาชน เดือดร้อน

(๘) ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล แสดงความคิดเห็นเพื่อพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ของโครงการ ของรัฐตามกระบวนการประชาพิจารณ์

(๙) ติดตามข้อมูลข่าวสาร และประกาศขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๑๐) การดำเนินงานเพื่อให้การตรวจสอบ ควบคุมองค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุผล สำเร็จฯ

๑๑) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการซื้อการจ้าง โดยวิธีสอบราคา ประกวดราคา และวิธี พิเศษขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อยคณะละ ๒ คน

๑๒) เจตนาารมณ์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเงื่อนไขสำคัญในการ รวมองค์การบริหารส่วนตำบล

๑๓) เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน ตำบล เพื่อเป็นฐานกำลังในการพัฒนาท้องถิ่นกับองค์การ บริหารส่วนตำบล

๑๔) ได้รับการบริการสาธารณะ และการบำบัดทุกข์บำรุงสุขจากองค์การบริหารส่วนตำบล^{๒๔}

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม/ประชาสังคม

๒.๓.๑ ความหมายของประชาคม/ประชาสังคม

นักวิชาการได้ให้ความหมายของประชาคม/ประชาสังคมไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

รูโซ (Rousseau) ได้เสนอความเห็นที่ สังคมมนุษย์ได้จัดระเบียบการปกครองขึ้น โดยมีสัญญาประชาคมเป็นข้อตกลงร่วมกันของสังคมซึ่งในการจัดระเบียบการปกครองนี้ สังคมได้จัดให้มี “ผู้ปกครองรัฐ” ขึ้นเป็นผู้ดูแลกฎระเบียบทางสังคม และมองในแง่ “ประชาสังคม” ว่าเป็นลักษณะของการจัดระเบียบทางการเมืองขึ้นภายในตัว โดยเป็นการเมืองที่ประชาชนเข้าร่วมโดยข้อตกลงร่วมกันอย่างยินยอมพร้อมใจ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ประชาสังคมกับการเมืองคือสิ่งเดียวกันไม่ได้แยกจากกัน^{๒๕}

แต่หลังจากนั้น คือ ช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ เป็นช่วงที่มอง “ประชาสังคม” เปลี่ยนไปจากช่วงต้น กล่าวคือ มองว่า “ประชาสังคม” คือส่วนที่แยกออกจากรัฐอย่างสิ้นเชิง สาเหตุก็คือ หลังจากศตวรรษที่ ๑๙ นั้น เป็นช่วงหลังจากการเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมอย่างเด่นชัดอันเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เป็นผลทำให้เกิดคนชั้นกลางมากขึ้น และกลุ่มคนเหล่านี้ก็มีความต้องการที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางด้านการเมืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็เนื่องมาจากการสังคมนิยมของลัทธิสังคมนิยมที่เด่นชัดขึ้น ทำให้คนเหล่านี้มีอำนาจในการต่อรองทางการเมืองกับรัฐมากขึ้น มีการแสดงออกซึ่งสิทธิทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไม่ได้ผ่านกลไกที่รัฐกำหนดภายใต้ความคิดในการ “เป็นพลเมือง” เป็นช่วงที่ประชาชนเริ่มมีอิสระและสามารถวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลและเหล่านี้ก็เป็นผลมาเป็นความหมายต่อมาจนถึงปัจจุบันที่มีความเด่นชัดขึ้นเรื่อย ๆ ในสังคมตะวันตก ความศรัทธาที่ประชาชนมีต่อการทำงานของภาครัฐเริ่มลดลงเรื่อย ๆ ประชาชนเกิดความเอือมระอาต่อการทำงานของภาครัฐมากขึ้น มองเห็นว่าระบบการทำงานของรัฐบาลนั้นไร้ประสิทธิภาพ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ตอบสนองต่อ

^{๒๔} สุดาวรรณ มีบัว, “การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแก้ว, หน้า ๒๔ – ๒๕.

^{๒๕} บุญนาค ตีวฤต, ชนบทไทย : การพัฒนาสู่ประชาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๖), หน้า ๘๒.

ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและมีหน้าซ้ำยังก่อให้เกิดปัญหาในสังคมเพิ่มขึ้นอีกด้วยและบวกกับเมื่อระบบเศรษฐกิจได้พัฒนาไปสู่ระบบทุนนิยม แนวความคิด “ประชาสังคม” จึงกลายเป็นสิ่งที่แยกออกอย่างเด็ดขาดจากอำนาจของรัฐ และภาคเอกชนเห็นได้จากความคิดของ เฮเกลและกรัมซี ดังนี้คือ

เฮเกล (Hegel) ได้กล่าวไว้ว่า “ประชาสังคม” คือ สมาคม ชุมชน สถาบัน กลุ่มอาชีพ ฯลฯ ที่อยู่ระหว่างรัฐและครอบครัว กลุ่มหรือองค์กรที่เป็นอารยสังคมนั้น อาจเป็นกลุ่มแบบจารีตดั้งเดิมหรือกลุ่มสมัยใหม่ที่ไม่ได้อยู่ตรงข้ามกับรัฐ แต่ต้องเป็นกลุ่มปัจเจกชนที่มีเสรีภาพในการดำเนินการ และต้องได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมเมื่อเขาอาศัยตนเองทั้งหมดในการดำเนิน ชีวิต^{๙๐}

กรัมซี (Gramsci) ได้กล่าวไว้ว่า “ประชาสังคม” คือ พื้นที่ของชนชั้นต่าง ๆ ซึ่งหมายรวมทั้งเศรษฐกิจ การเมือง ระบบความคิด และวัฒนธรรม เป็นพื้นที่ที่มีพลังในการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยการเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและกติกาของสังคม กลยุทธ์ของกระบวนการประชาสังคมคือการยึดครองพื้นที่ดังกล่าวให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการต่อสู้ทางวัฒนธรรม ทางสัญลักษณ์ หรือทางการเมือง รัฐจะไม่สามารถเข้ามาจัดการสังคมได้ตามอำเภอใจถ้าประชาสังคมเข้มแข็ง^{๙๑}

ในประเทศตะวันตก สังคมมีความเข้มแข็งมาก โดยรัฐสามารถทำอะไรก็ได้หลายอย่างที่น่าสังคมนหรือภาคเอกชน ทั้งที่สังคมนเสรีประชาธิปไตยนั้นเห็นว่า สังคมต้องนำรัฐ และกำกับ ควบคุมรัฐ แนวคิดเรื่องความเป็นอิสระของรัฐในอเมริกาเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งในประเทศโลกที่สาม รัฐมีอำนาจมาก สามารถชี้นำกำกับควบคุมสังคมได้ แต่ก็มีกรพบ “สังคม” (ภาคประชาชนหรือภาคเอกชน) และพบว่า “สังคม” ของโลกที่สามกำลังเติบโตขยายตัวและเป็นอิสระจากรัฐมากขึ้น

สำหรับประเทศไทย “Civil Society” มีคำแปลหลากหลาย เช่น “สังคมประชา” “สังคมพลเมือง” “สังคมราษฎร์” “อารยสังคม” ในที่นี้จะใช้คำว่า “ประชาสังคม” ที่ดูเหมือนว่าเป็นคำติดปากมากที่สุด นักคิดหลายท่านได้มีมุมมองและได้ให้ความหมายของ “ประชาสังคม” ไว้ตามทัศนะและมุมมองดังต่อไปนี้ คือ

ประเวศ วะสี แสดงความเห็นไว้ในงานเขียน “สังคม สมานภาพและวิชา” ว่าในสภาพสังคมไทยปัจจุบันภาคส่วนหลักของสังคมซึ่งก็คือ “ภาครัฐ” หรือ “รัฐาภาพ” และภาคธุรกิจเอกชน หรือ “ธนาภาพ” มีความเข้มแข็งและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างมากซึ่งส่งผลต่อภาคสังคมหรือประชาชน คือ ทำให้สังคมขาดดุลยภาพและเกิดความล้าหลังในภาคของประชาชนหรือภาคสังคม โดยท่านใช้คำว่า “สังคมนภาพ” ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการฟื้นฟูภาคนี้ให้มี

^{๙๐}เรื่องเดียวกัน.

^{๙๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๓.

ความเข้มแข็งและเกิดดุลยภาพที่เรียกว่า “สังคมสมานภาพ” โดยนายแพทย์ประเวศ วะสี เชื่อว่าหนทางที่ทำได้ก็คือ การพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งที่ชุมชน

ประเวศ วะสี ได้ให้ความหมายของการเป็น “ชุมชน” ว่า หมายถึง การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกันหรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการรวมกลุ่มกันจะอยู่ห่างกันก็ได้ มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีเรื่องจิตใจเข้ามาด้วยความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างและมีระบบการจัดการในระดับกลุ่ม และชุมชนจะมีความเข้มแข็งได้ก็ต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑) มีเรื่องทางจิตใจ ธรรมและจิตวิญญาณ กล่าวคือ มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อกัน ลดความเห็นแก่ตัวและนึกถึงส่วนรวม

๒) มีการเรียนรู้ร่วมกัน กล่าวคือ มีการปฏิบัติร่วมกัน ไม่ใช่ลักษณะของการให้หรือรับเพียงฝ่ายเดียว และ

๓) มีการจัดการ ซึ่งต้องเป็นไปด้วยกัน

ดังนั้น ประชาสังคม ตามแนวความคิดของ ประเวศ วะสี ก็คือ ลักษณะของ ความเป็นชุมชน ซึ่งไม่จำเป็นว่าสมาชิกในชุมชนจะต้องอยู่ใกล้ชิดกันอาจจะอยู่ห่างกันก็ได้ ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับพื้นที่ แต่ที่สำคัญคือ จะต้องมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการช่วยเหลือกัน มีการสนับสนุนกันซึ่งเหล่านี้เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขแก่กัน การกระทำของคนในระบบจะต้องใช้ปัญญาในการกระทำ เป็นลักษณะการร่วมกันทำ ร่วมกันระดมความคิด และต้องอาศัยการเรียนรู้ร่วมกันในทางปฏิบัติซึ่งต้องอาศัยความเป็นมิตรภาพและความรัก ตลอดจนมีการจัดการกับองค์กรหรือกลุ่มที่เกิดขึ้นซึ่งต้องอาศัยการเข้าใจเป็นระบบ และมีการเชื่อมโยงและกระทำร่วมกัน สิ่งที่สำคัญคือ ลักษณะความสัมพันธ์นั้นจะต้องเป็นลักษณะความสัมพันธ์ในแนวนอนเพราะลักษณะความสัมพันธ์แบบนี้จะทำให้คนทุกคนมีโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนเอง มีความรู้สึกเท่าเทียมกันสามารถรวมกลุ่มกันได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลให้ทุกคนสามารถพัฒนาและใช้ศักยภาพที่มีอย่างเต็มประสิทธิภาพ แต่ขณะเดียวกันก็มีลักษณะความสัมพันธ์ในแนวตั้งเข้ามาช่วยด้วย ซึ่งหมายถึงโครงสร้างอำนาจที่เป็นทางการ ดังนั้น “ประชาสังคม” หรือ “ชุมชนเข้มแข็ง” หรือ “สังคมสมานภาพ” ของนายแพทย์ประเวศ วะสี จึงเป็นการถักทอความสัมพันธ์ทั้งในแนวนอนและแนวตั้งเข้าด้วยกัน ด้วยความรักความเข้าใจและความเป็นมิตรของคนทั้งในชุมชนและในสังคม^{๓๒}

^{๓๒}ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี ศาดการณีกุล, ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดไปในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โครงการสำนักพิมพ์สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๔๐), หน้า ๑ – ๑๖.

ธีรยุทธ บุญมี ได้ให้ความหมายของ “ประชาสังคม” ตามมุมมองของท่านไว้ว่า คือ การรวมตัวกันและควบคุมซึ่งกันและกัน โดยอยู่นอกเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว โดยให้ความสำคัญกับ “พลังที่สาม” หรือ “พลังของสังคม” ซึ่งก็คือ พลังของสังคม โดยส่วนรวมทั้งหมด อาจเป็น นักธุรกิจ นักวิชาชีพ นักศึกษา ปัญญาชน ชาวบ้าน ฯลฯ เป็นลักษณะของการที่ประชาชนมีอำนาจในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สามารถถ่วงดุลรัฐ และสามารถปกป้องประชาชนจากการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐได้

ธีรยุทธ บุญมีมองว่าประชาชนทุกคนมีศักยภาพและความสามารถที่จะร่วมแรงร่วมใจกันผลักดันสังคมและสามารถทำให้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งต้องอาศัยการร่วมกันของคนในสังคมอย่างเข้มแข็งโดยใช้คำว่า “สังคมเข้มแข็ง” ซึ่งมีลักษณะ คือ มีการกระจายกระจาย (Diffuse) พลังทางสังคมในทุกส่วน ทุกวิชาชีพ ทุกระดับรายได้ และทุกภูมิภาคของประเทศและทุกส่วนของสังคมช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ผ่านองค์กรและสถาบันอาชีพ ภายใต้อิทธิพลที่ว่าระบบอำนาจนิยมจะกระทบกระเทือนผลประโยชน์ของวิชาชีพหรือผลประโยชน์ของประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเป้าหมายทางการเมืองเหมือนกัน

จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พลังสังคมนั้นมีองค์ประกอบที่หลากหลายและไม่เป็นเอกภาพ ทั้งไม่จำเป็นต้องมีประโยชน์ที่สอดคล้องกันทั้งหมด ต่างจากแนวคิดเรื่องอำนาจประชาชนที่มองประชาชนเป็นเอกภาพ มีผลประโยชน์ที่สอดคล้องกัน โดยนัยนี้หากมีความหลากหลายก็ต้อง “สร้าง” เอกภาพขึ้นโดยการครอบงำของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง^{๓๓}

ชัยอนันต์ สมุทวณิช มอง “ประชาสังคม” ว่าหมายถึง ทุกๆส่วนของสังคม โดยรวมถึงภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ที่เข้ามาเป็น “พันธมิตร” (Partnership) กัน คือเป็นลักษณะของการร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคสังคม ในการร่วมมือกัน ในการแก้ปัญหาและการทำประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม โดยเอาประเด็นปัญหาหรือตัวกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นลักษณะของ Civil Movement ที่เกิดขึ้นเอง ที่เขาใช้คำว่า “วิถีประชา” โดยหมายถึงการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ โดยเอาตัวกิจกรรมเป็นศูนย์กลางปราศจากการจัดตั้ง ภายใต้อิทธิพลที่เรียกว่า Area-Function-Participation – AFP เน้นที่กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาของทุกฝ่ายร่วมกันในระดับพื้นที่ (ย่อย ๆ) ในระดับท้องถิ่นและในระดับชนบท^{๓๔}

^{๓๓}บรรจง นะแส, “การสร้างประชาคมตำบลทุ่งหวัง”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)), ๒๕๔๔, หน้า ๑๗.

^{๓๔}เรื่องเดียวกัน.

ชูชัย ศุภวงศ์ ผสมผสานแนวคิดกับแนวทางปฏิบัติ โดยให้ความหมายของ “ประชาสังคม” ว่า หมายถึง การที่ผู้คนในสังคมเห็นวิกฤตการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลบซับซ้อนและเป็น การยากแก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการนำไปสู่การก่อจิตสำนึก (Civil Consciousness) ร่วมกัน แล้วมารวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กร (Civil Group) ไม่ว่าจะป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคสังคม (ประชาชน) ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา หรือ การกระทำบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ต้องเป็นไปด้วยความรัก ความสมานฉันท์ และ ความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการและมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย (Civil Network)^{๙๔}

ไพบูรณ์ วัฒนศิริธรรม นักคิดนักพัฒนาอาวุโส มอง “ประชาสังคม” ว่าหมายถึง สังคมที่ ประชาชนทั่วไปมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของประชาชน โดยอาศัย องค์กร กลไก กระบวนการและกิจกรรมอันหลากหลายที่ประชาชนจัดขึ้น ซึ่งความหลากหลายของ องค์กรไม่ว่าจะเป็น องค์กร ชมรม สมาคม ล้วนแล้วแต่มีบทบาทสำคัญต่อการผลักดันให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม และมองว่า ประชาสังคมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ไม่ใช่ภาครัฐซึ่งดำเนินงาน โดยการอาศัยอำนาจตามกฎหมาย และขณะเดียวกันก็ไม่ใช่ภาคธุรกิจที่ดำเนินงาน โดยมุ่งผลกำไร^{๙๕}

อนเนก เหล่าธรรมทัศน์ มองว่า “ประชาสังคม” หรือ “civil society” เป็นคำที่มีความหมาย รวมถึงทุกคนชั้นของคนในสังคม ไม่ว่าจะป็น ประชาชน คนทุกชั้นยากลำบาก คนชั้นกลาง นักวิชาการ หรือคนชั้นสูง โดยเน้นเรื่องของความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว มากกว่าความ แตกต่างหรือความแตกแยกภายในสังคม และไม่จำเป็นที่คนเหล่านั้นจะต้องรู้จักกันหรือมีความ ใกล้เคียงกันก็ได้ แต่เป็นลักษณะของการมีความคิดที่ร่วมกัน ตรงกันที่จะร่วมกันในการดูแลบ้านเมือง ภายใต้ความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโดยใช้คำว่า มีความเป็น “พลเมือง” ซึ่ง ศาสตราจารย์ ดร. อนเนก เหล่า ธรรมทัศน์ ได้เน้นไปที่ คนชั้นกลาง เป็นสำคัญ ในมุมมองของท่าน การสร้าง “ประชาสังคม” จะต้องอาศัยการสร้างวัฒนธรรมและมีหลักการเพื่อก่อเกิดการร่วมมือกันและรวมกันเพื่อการแก้ไข ปัญหา และการสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมภายใต้ความคิดและการขับเคลื่อนด้วยผลประโยชน์ ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

“ประชาสังคม” ในความหมายของ อนเนก เหล่าธรรมทัศน์ จึงหมายถึง สังคมขนาดใหญ่ มี ความซับซ้อน ที่ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นเครือญาติ (impersonal) และไม่จำเป็นต้อง เป็นความสัมพันธ์แบบคู่หน้า (face to face relationship) แต่เป็นลักษณะของความผูกพัน (bond) และการร่วมกันของผู้คนที่หลากหลายบนจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง เพื่อการลดบทบาท

^{๙๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘.

^{๙๕} เรื่องเดียวกัน.

อำนาจและขนาดของรัฐลง ภายใต้ความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของบ้านเมือง เป็นลักษณะของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักและในขณะที่เดียวกันตนเองก็สามารถที่จะคิดหรือทำอะไรได้ในลักษณะของประโยชน์ส่วนตนแต่ความเป็นประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมนั้นต้องมีการประสานกันหรือร่วมกัน^{๓๖}

จากความหมายของ “ประชาสังคม” ข้างต้นที่กล่าวมา พอที่จะสรุปประเด็นความหมายโดยรวมของ “ประชาสังคม” ว่า หมายถึง การที่ผู้คนในสังคมมีจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง เป็นเจ้าของสังคมและมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม องค์กร หรือสมาคม เพื่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หรือเป็นไปเพื่อการสร้างประโยชน์แก่สังคมภายใต้ความรู้สึกว่าเป็นกลุ่มหรือพวกเดียวกัน และอยู่บนพื้นฐานของความรัก ความเอื้ออาทร ความสมานฉันท์ เพื่อช่วยเหลือกัน สนับสนุนกัน โดยมีการร่วมกันคิดและร่วมกันทำ มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในระบบความสัมพันธ์ในแนวนอนหรือแนวราบที่ทุกคนมีอิสระเสรีภาพที่เท่าเทียมกันและเคารพสิทธิกันและกัน โดยความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่การเจอหน้ากันก็ได้ แต่ต้องมีลักษณะของการมีอิสระและเสรีภาพปราศจากการครอบงำจากองค์กรสถาบันหรือกลุ่มใด ๆ

๒.๓.๒ การก่อตัวของแนวคิดประชาคม

การก่อตัวของแนวคิดประชาคมทั้งระดับโลกและในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่ากระแสประชาคมก่อตัวมาจากหลายเหตุปัจจัยด้วยกัน ดังนี้

- ๑) วิกฤตในสังคม ที่รัฐและเอกชนไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพังหรือเป็นวิกฤตระดับโลก (Global Crisis) เช่น วิกฤตสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน โรคเอดส์
- ๒) การก่อกำเนิดของชนชั้นกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ่อค้า นักธุรกิจ นักวิชาการ ที่มีการศึกษาและมีฐานะทางเศรษฐกิจ
- ๓) พัฒนาการของกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงออกในทางความคิดเห็นได้โดยอิสระ
- ๔) ระบบการติดต่อสื่อสาร ซึ่งช่วยให้การรวมตัวเป็นไปได้สะดวกขึ้น โดยที่บางครั้งไม่จำเป็นต้องพบกัน

^{๓๖}อนุชาติ พวงสำลี และกฤตยา อาชวนิจกุล, ขบวนการประชาสังคมไทย : ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง, (กรุงเทพมหานคร : โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ๒๕๔๒), หน้า ๓๕ - ๓๗.

๕) ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพและความโปร่งใสทางภาครัฐ ทำให้รัฐไม่สามารถเป็นผู้แก้ไข ปัญหาในสังคมได้แต่เพียงอย่างเดียว จึงต้องการหาทางเลือกอย่างอื่น การที่ปัญหาเกิดขึ้นในสังคม ซึ่งประชาชนผู้แบกรับปัญหาไม่สามารถพึ่งพารัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะด้วยเหตุความสลับซับซ้อน ของปัญหา หรือเพราะความจำกัดของประสิทธิภาพในภาครัฐ ประชาชนก็จะหาทางแก้ไขปัญหานั้น ตั้งแต่แก้ไขด้วยตนเองเป็นกลุ่มเล็ก ๆ จนเมื่อมีโอกาสในการสนทนา แลกเปลี่ยนความเห็นในวง กว้าง จึงเกิดการรวมตัวกัน ที่จะกระทำบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ให้ลุล่วงไป ทั้งนี้อาจ ดำเนินการ โดยประชาคมเอง หรือร่วมกับภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนก็ได้^{๓๔}

ธีรยุทธ บุญมี ได้เสนอขั้นตอนการก่อตัวของประชาคม ว่ามี ๔ ขั้นตอน คือ

- ๑) การเกิดจิตสำนึก
- ๒) การเกิดกลุ่มองค์กร
- ๓) การก่อรูปของอุดมการณ์ร่วม และ
- ๔) การตกผลึกของอุดมการณ์จนเป็นเสมือนสถาบันที่ทุกคนยอมรับเป็นกฎเกณฑ์แห่ง

ชีวิต^{๓๕}

๒.๓.๓ ลักษณะของประชาคม

ลักษณะของประชาคม ความเป็นประชาคม อาจพิจารณาได้จากองค์ประกอบหลัก ดังนี้

๑) มีความหลากหลาย ความหลากหลายนับเป็นคุณลักษณะสำคัญในเชิงองค์ประกอบของ สังคม กล่าวคือ สังคมใด ๆ ที่ขาดความหลากหลายมีเพียงมิติเดียว รูปแบบเดียว ก็คงเป็นสังคมที่ขาด การเรียนรู้ ขาดจินตนาการและเอื้อให้เกิดพัฒนาการกับคนรุ่นต่อ ๆ ไป ลักษณะของสังคมก็เปรียบ ได้ดังเช่นระบบนิเวศน์ของธรรมชาติที่ยึดเกี่ยวได้สมดุลย์กับบนพื้นฐานของความหลากหลายทาง ชีวภาพ ซึ่งอาจจำแนกออกเป็นความหลากหลายด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ความหลากหลายของการรวมตัว ระดับของการรวมตัวของคนในสังคมนั้นอาจมี แตกต่างหลากหลายกันไป ตามระดับความพร้อมหรือลักษณะของกิจกรรมที่สนใจร่วมกันตั้งแต่การ เป็นกลุ่ม ชมรม องค์กร สมาคม สถาบัน มูลนิธิ สภา สมาพันธ์ สหกรณ์ คณะกรรมการ เป็นต้น

^{๓๔} สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ, ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : บทวิเคราะห์ทางวิชาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โครงการสำนักพิมพ์สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒ – ๑๓.

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน.

(๒) ความหลากหลายเชิงพื้นที่ ลักษณะการรวมตัวอาศัยอาศัยพื้นที่หรืออาณาบริเวณ เป็นขอบเขตของการรวมตัวกัน เช่น กลุ่มจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน เขต ย่าน ละแวกบ้าน หรืออาจเป็นขอบเขตเชิงลุ่มน้ำ สายน้ำ คลอง เป็นต้น

(๓) ความหลากหลายในรูปแบบกิจกรรม กิจกรรมที่ทำก็อาจแยกแยะออกมากมาย ตามลักษณะของรูปแบบและความถนัดของกลุ่มองค์กรนั้น ๆ อาทิ กลุ่มที่ให้ความสนใจในเชิงการรณรงค์เผยแพร่ กิจกรรมเฉพาะด้านการแสดงกิจกรรมเฉพาะด้านการพัฒนาชุมชน เป็นต้น แต่ในหลายองค์กรนั้นก็มักผสมผสานกิจกรรมหลาย ๆ ด้านเข้าด้วยกันตามความเหมาะสมและความถนัดของตน

(๔) ความหลากหลายในเชิงประเด็นความสนใจ/ปัญหา ความสนใจย่อมก่อให้เกิดความหลากหลายของการรวมตัว อาทิ กลุ่มที่ให้ความสนใจด้านสังคมสงเคราะห์ การออมทรัพย์

(๕) ความหลากหลายของกลุ่มคนที่มารวมตัวกัน เช่น วัย อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ การศึกษา เป็นต้น

๒) มีความเป็นชุมชน ในความหมายของประชาคม/ประชาสังคม อาจครอบคลุมความหมายที่กว้างถึงบริเวณหรือบริบทขนาดใหญ่ ที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อกันในทางใดทางหนึ่ง หรือพิจารณาถึงความเป็นชุมชนในกลุ่มองค์กรเล็ก ๆ ที่รวมตัวกันด้วยความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทร ความสนใจ และหรือผลประโยชน์ร่วมกัน ความเป็นชุมชนจะต้องคำนึงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของแต่ละสังคม

๓) รวมตัวกันบนจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมหรือบนสำนึกสาธารณะ ด้วยจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง (Public Consciousness) ของสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society)

๔) มีกิจกรรมและความต่อเนื่อง ด้วยพื้นฐานแห่งการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติ (Interactive learning through action) ที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

๕) มีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร มีระบบการจัดการที่ดี มีระบบการสื่อสารแลกเปลี่ยน ตลอดจนสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน (Communication and Network)^{๔๐}

๒.๓.๔ องค์ประกอบของประชาคม/ประชาสังคม

^{๔๐} ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๔, หน้า ๑๘ – ๑๙.

สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ ได้กล่าวว่กิจกรรมหรือกระบวนการที่จะเรียกว่าเป็นประชาสังคมได้นั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ส่วน คือ

๑) จิตสำนึกประชาสังคม (Civic Consciousness) หมายถึง ความคิดและความยอมรับในเรื่องการรวมตัวกันอย่างอิสระด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความยอมรับในความคิดเห็นของกันและกันในอันที่จะเรียนรู้ร่วมกัน หรือแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่ การรวมตัวกันจึงเป็นลักษณะ Partnership เป็นแนวราบ (Horizontal) มีอิสระ และมีการเรียนรู้ร่วมกัน

๒) โครงสร้างองค์กรประชาสังคม (Civic Organization) หมายถึง กลุ่มการรวมตัวซึ่งอาจเป็นองค์กรที่เป็นทางการ (นิติบุคคล) หรือไม่เป็นทางการก็ได้ เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันเฉพาะคราวเฉพาะเรื่องหรือต่อเนื่องก็ได้ สมาชิกของกลุ่มอาจจะเป็นบุคคลในภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือประชาชนหรือรวมกันอยู่ก็ได้ จำนวนสมาชิกไม่จำกัด มีสมาชิกเพียง ๒ – ๓ คนก็ได้ รูปแบบที่เห็นได้มากที่สุดก็คือ องค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นมูลนิธิ สมาคม ชมรม สมาพันธ์ สหพันธ์ ชุมนุม สหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ หรือกลุ่มอื่น ๆ ประเด็นที่สำคัญ คือ การรวมกลุ่ม ต้องมีจิตสำนึกประชาสังคมครบถ้วน ซึ่งองค์การรวมกลุ่ม ที่มีลักษณะจัดตั้ง ชี้นำ ขาดการสร้าง Partnership ไม่มีการเรียนรู้ร่วมกัน และมีลักษณะความสัมพันธ์ในแนวดิ่งแม้จะเกิดอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะสนับสนุนโดยภาครัฐ หรือองค์กรเอกชนยังไม่สามารถนับเป็นประชาสังคมได้ เพราะขาดจิตสำนึกประชาสังคม เพราะการเมืององค์กร หมายถึง มีระบบการจัดการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และนำไปสู่การแก้ปัญหา

๓) เครือข่ายประชาสังคม (Civic Network) หมายถึง โครงสร้างและกระบวนการ ซึ่งเชื่อมโยงสมาชิกในกลุ่ม หรือเชื่อมโยงองค์กรประชาสังคมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ปัจจัยสำคัญของเครือข่ายประชาสังคม คือ ระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสัมพันธ์กันด้วยความสมานฉันท์ เครือข่ายประชาสังคมจะเป็นสิ่งที่ช่วยรวมพลังแห่งจิตสำนึกของสมาชิก และองค์กรประชาสังคมต่าง ๆ ให้เกิดเป็น “อำนาจที่สาม” ที่มีความเข้มแข็งในสังคมขึ้นมา^{๑๑}

นางลักษณ์ สุพรรณไชยมาตย์, ทนงศักดิ์ กุ่มไชนะ และชนพรรณ ธานี ได้นำเสนอภาพของสังคมอุดมคติมีประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑) วิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในองค์กรหรือกลุ่มประชาคมจะต้องมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกัน รู้และเข้าใจร่วมกันถึงทิศทางข้างที่จะไปด้วยกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันจึงมีความจำเป็น

^{๑๑}สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ, ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : บทวิเคราะห์ทางวิชาการ, อ่างแก้ว, หน้า ๑๓ – ๑๕.

๒) มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ด้วยองค์ประกอบของประชาคมที่มีความหลากหลาย ชับซ้อนและร่วมสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายย่อมเป็นเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้ คัดลึนใจ และร่วมลงมือปฏิบัติเพื่อผลักดันการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นร่วมกัน

๓) มีความเป็นธรรมชาติที่มีใจแต่งตั้ง ด้วยความเป็นองค์กรของสังคมที่อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของอำนาจรัฐ ประชาคมจึงต้องเกิดขึ้นบนเงื่อนไขของความสำนึกที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกันบนพื้นฐานของการเติบโตไปอย่างเป็นธรรมชาติ การจัดตั้งหรือแต่งตั้ง โดยอำนาจของรัฐ ย่อมทำให้องค์กรและการดำเนินกิจกรรมขาดอิสระ ในที่สุดจะขาดความยั่งยืนต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกด้านหนึ่ง การเกิดและการเจริญเติบโตอย่างเป็นธรรมชาติย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ว่า ระดับแห่งจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง (Civic Consciousness) จะแสดงศักยภาพในการแก้ปัญหาร่วมกันที่ ชับซ้อนของชุมชนหรือท้องถิ่น ได้มากน้อยเพียงใด

๔) มีความรัก ความเอื้ออาทร สมานฉันท์ การรวมกลุ่มของประชาคมบนพื้นฐานที่ หลากหลายนั้นจำเป็นต้องสร้างขึ้นมาบนพื้นฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและ สามัคคี ความรักสมานฉันท์จะเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดการร่วมมืออย่างมีพลัง

๕) มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ จินตนาการเป็นพลังของมนุษย์ที่ จะดำรงอยู่ในสังคมอย่างสร้างสรรค์มีศักดิ์ศรี แต่จินตนาการอย่างเดียวไม่พอ ต้องอาศัยสติปัญญา ความรู้ในการแก้ปัญหา ดังนั้น ประชาคมจึงจำเป็นต้องสร้างและสะสมองค์ความรู้ที่สามารถปรับใช้ และเรียนรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา

๖) มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคม จะช่วยให้เกิดพลัง “เกิดปัญญาหมู่” การก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน จำเป็นต้องอาศัยเทคนิควิธีการ มากมายหลากหลายสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่แต่ละกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีการคิดร่วมกัน

๗) มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง/มีเครือข่ายความร่วมมือ การสื่อสารเพื่อ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้สังคมเติบโตขยายตัวอย่างมั่นคง การสื่อสารจะไม่เป็น การสั่งการในแนวดิ่ง แต่จะเป็นการสื่อสารในแนวราบ ดังนั้นการคิดค้นรูปแบบการสื่อสารและการ เชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ นับเป็นสิ่งสำคัญต่อประชาคมอย่างยิ่ง

๘) มีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ จุดอ่อนของภาคสังคมคือความสามารถในการ จัดการ การเติบโตของภาคธุรกิจที่มีความเข้มแข็ง มีพลังก็เพราะมีระบบการจัดการที่ดี ดังนั้นการ

สร้างประชาสังคมจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการจัดการที่ดี การจัดการที่ดีคือดีทั้งองค์กร ระบบ และประสิทธิภาพทั้งคนและทั้งองค์กร^{๔๒}

๒.๓.๕ การเกิดของประชาคมตำบล หมู่บ้าน กับการพัฒนาท้องถิ่น

กระแสความคิดเกี่ยวกับประชาคม ทำให้มีผู้พยายามสร้างระบบการรวมตัวของคน หรือ กลุ่มคนขึ้นในทุกระดับเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการร่วมกันคิดวางแผน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง เช่น มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมจังหวัด ประชาคมอำเภอ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมของประชาคมจังหวัด ประชาคมอำเภอ ย่อมขาดความยั่งยืน ต่อเนื่อง หากขาดการเชื่อมโยงจากฐานล่าง นั่นคือ ประชาคมตำบล หมู่บ้าน จึงเป็นข้อต่อของ ประชาคมในระดับที่สูงขึ้นไปและเป็นกระบวนการส่งเสริมให้องค์กรประชาชนและประชาชนใน ระดับตำบล หมู่บ้านเกิดการเรียนรู้ และตัดสินใจแก้ไขปัญหาของชุมชนภายใต้การระดมทรัพยากร และการกระตุ้นความร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการหรือสถาบันต่าง ๆ ทั้งภายในและ ภายนอกชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกของการวางแผนการบริหารจัดการของตำบลในการแก้ปัญหาและตอบสนองความ ต้องการของชุมชน ดังนั้น ประชาคมตำบลจะเป็นการสร้างเวทีให้องค์กรประชาชน และประชาชน ได้พัฒนาศักยภาพ ความคิดและการปฏิบัติที่จะมีส่วนร่วมตัดสินใจของชุมชนมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิด ความเป็นเจ้าของ รักและหวงแหนชุมชน บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญของประชาคม ตำบล หมู่บ้าน อาจสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

๑) เป็นเวทีหรือกลไกของการประสานการวางแผนและบริหารจัดการ การพัฒนาในระดับ ตำบลร่วมกับองค์กรที่รัฐกำหนดให้ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนในตำบลภายใต้ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

๒) ระดมทรัพยากรและความร่วมมือการสนับสนุนขององค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและ องค์กรภายนอกชุมชน เพื่อนำไปสู่การบริหารการพัฒนาที่ได้กำหนดโดยชุมชน

๓) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เป็นข้อเสนอของประชาคมตำบล หมู่บ้าน เข้าสู่ กระบวนการบริหารการพัฒนาของส่วนราชการอย่างเป็นระบบ

^{๔๒}นางลัดกษณ์ สุพรรณ ไชยมาตย์, ทนงศักดิ์ คุ้มไช้ น้ำ และธนพรรณ ธาณี, องค์กรทางสังคม กับการพัฒนาประชาคมตำบล, (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาระบบสาธารณสุข : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๒), หน้า ๒๓.

๔) เผยแพร่ความคิดเห็นและข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน

๕) ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่การวางแผน การบริหารจัดการการพัฒนาตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๐}

ประชาคมตำบล หมู่บ้านมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑) องค์กรชุมชนและสถาบันต่าง ๆ ที่มีในตำบล หมู่บ้าน ประกอบด้วย

(๑) องค์กรด้านการปกครอง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

(๒) กลุ่มกิจกรรมเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม หัตถกรรมและการเกษตร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจกรรมเครือข่าย

(๓) กลุ่มกิจกรรมทางสังคม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน โรงเรียน วัด ฯลฯ

(๔) กลุ่มกิจกรรมสาธารณสุข ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน กลุ่มกิจกรรมเพื่อสุขภาพ ฯลฯ

(๕) คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.)

๒) องค์กรชุมชนและสถาบันต่าง ๆ ภายนอกตำบล หมู่บ้าน ประกอบด้วย

(๑) ส่วนราชการ ได้แก่ ส่วนราชการที่สังกัดจังหวัดและอำเภอ

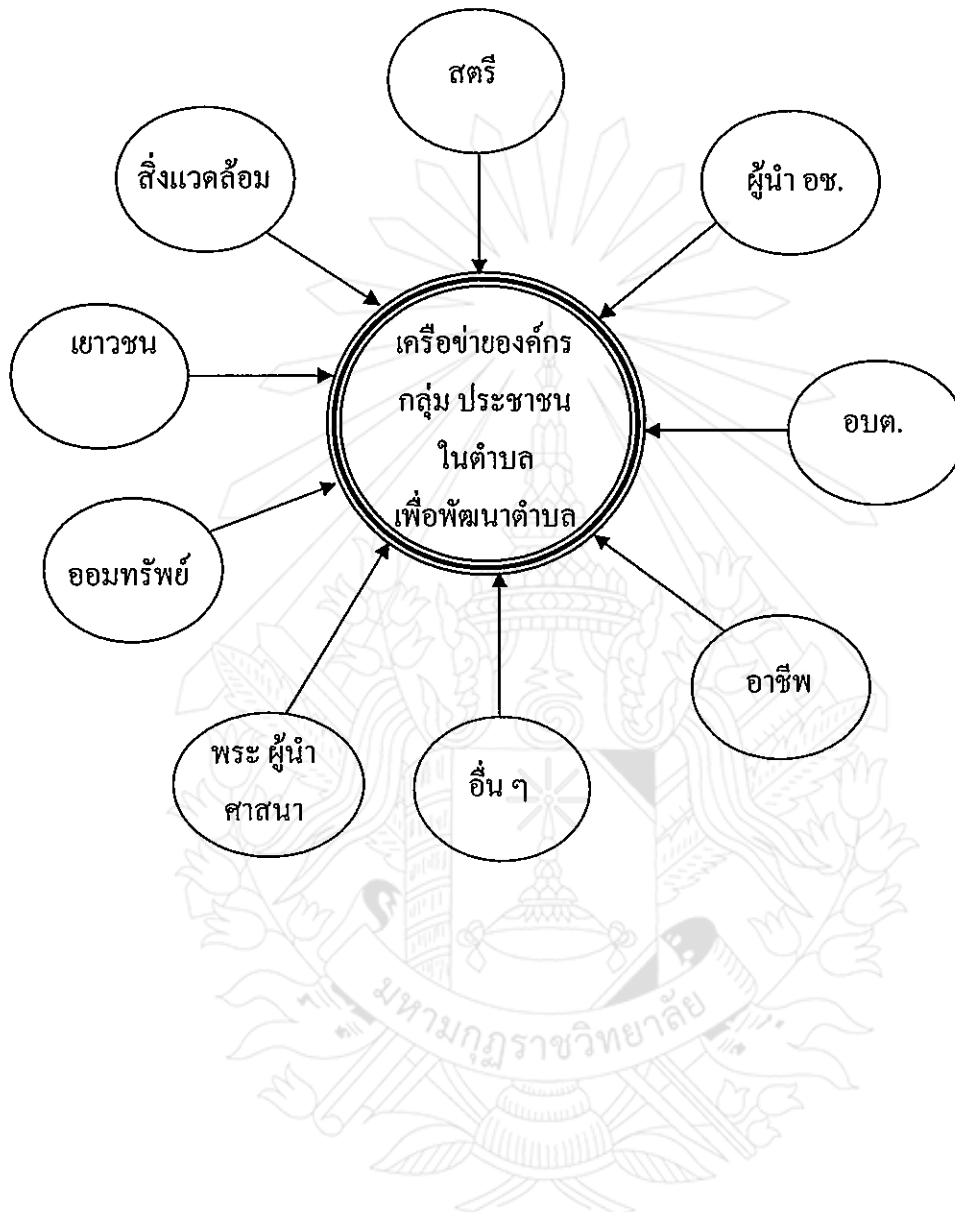
(๒) องค์กรทางการเมือง ได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

(๓) องค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ในพื้นที่

(๔) สื่อมวลชนต่าง ๆ ในพื้นที่

^{๔๐} ชาญยุทธ รัตนปทุมวรรณ, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า ๒๐ – ๒๒.

แผนภูมิที่ ๑ แสดงสรุปตัวแบบประชามตำบล^{๔๔}

^{๔๔}วิชรินทร์ สายสาระ, “การพัฒนาประชาสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน,”

<http://www.lru.ac.th/~t303006/CS_sustian.ppt> (๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)

ประชาคมตามแนวคิดของกรมการปกครอง ได้กำหนดองค์ประกอบและบทบาทของประชาคม (เป็นบทบาทที่คาดหวัง) ไว้ดังนี้

๑) ประชาคมหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ๓ คน และตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน ได้แก่ ผู้แทนกลุ่มอาชีพทุกกลุ่ม ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรก้าวหน้า ประชาชนหมู่บ้าน ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน พระที่ชาวบ้านศรัทธา ครูโรงเรียนในหมู่บ้าน ๑ คน อาสาสมัครประชาสงเคราะห์อาสาพัฒนาชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน) ผู้แทนธุรกิจเอกชนที่อยู่ในหมู่บ้าน องค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ รวมแล้วให้ได้จำนวนสมาชิกประชาคมหมู่บ้านจำนวน ๕ - ๑๐% ของจำนวนประชากรในหมู่บ้าน โดยมีการเลือกประธาน และเลขานุการประชาคมหมู่บ้านอย่างละ ๑ ตำแหน่ง จากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน และได้กำหนดบทบาทประชาคมหมู่บ้านไว้ดังนี้

(๑) กำหนดปัญหาแนวทางแก้ไขและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และแผนพัฒนาอำเภอ

(๒) เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและรายงานองค์การบริหารส่วนตำบลและอำเภอ

(๓) ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันที่

(๔) นำปัญหาในหมู่บ้าน ไปหารือในที่ประชุมประชาคม

(๕) เป็นเวทีให้ความเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ

(๖) คัดเลือกผู้แทนประชาคมไปร่วมเป็นประชาคมตำบล

๒) ประชาคมตำบล ประกอบด้วย นายกองการบริหารส่วนตำบล ตัวแทนของประชาคมหมู่บ้าน ๆ ละ ๑๐% แต่ไม่น้อยกว่า ๑ คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชนที่ประชาคมหมู่บ้านคัดเลือก โดยให้มีประธานและเลขานุการประชาคมตำบลอย่างละ ๑ ตำแหน่ง เลือกจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน กำหนดให้มีบทบาทดังนี้

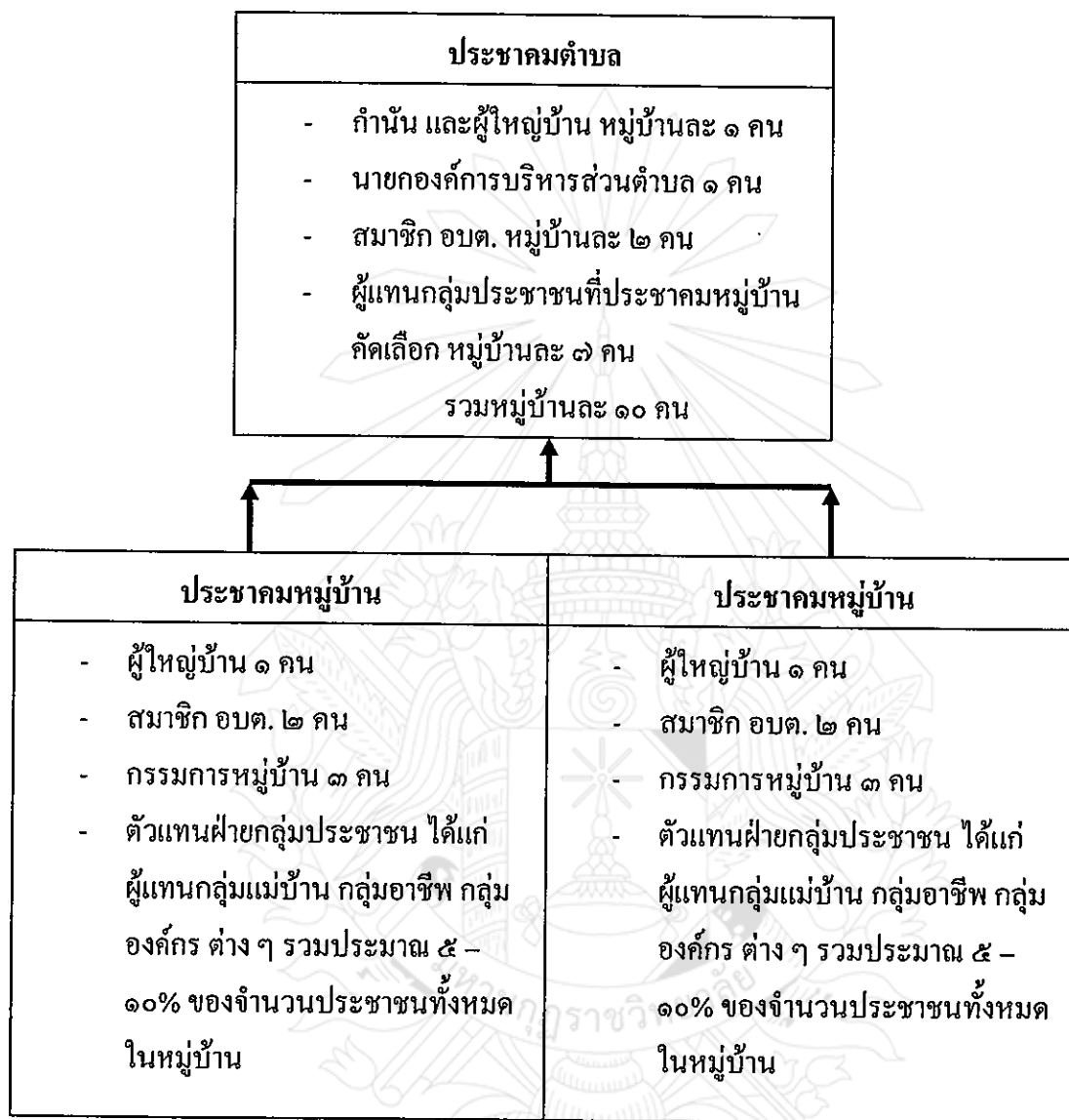
(๑) วิเคราะห์ปัญหาในภาพรวมของตำบลและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อเสนอในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และแผนพัฒนาอำเภอ

(๒) เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการและรายงานอำเภอทราบ

(๓) ทำหน้าที่คอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลและรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขได้ทันที่

(๔) นำปัญหาในหมู่บ้านไปหารือในที่ประชุมประชาคม^{๔๕}

แผนภูมิที่ ๒ แสดง โครงสร้างประชาคมตำบล^{๔๖}

^{๔๕} ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ้างแล้ว, หน้า ๒๑ – ๒๒.

^{๔๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓.

๒.๓.๖ ลักษณะที่แสดงถึงความเข้มแข็งของประชาคม

ลักษณะที่แสดงถึงความเข้มแข็งของประชาคม สรุปได้ดังนี้

๑) จิตสำนึกประชาคม คือ สำคัญกว่าตนเป็นเจ้าของปัญหาของชุมชน และมีเจตจำนงที่จะเข้าร่วมรับผิดชอบและร่วมแก้ไขปัญหากับฝ่ายต่าง ๆ ยอมรับในการรวมตัวและความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน ด้วยมิตรภาพในการเรียนรู้ร่วมกันหรือแก้ไขปัญหากันที่เผชิญอยู่ ให้ความสำคัญกับศักยภาพของปัจเจกชนในชุมชน ยอมรับและเห็นคุณค่าความแตกต่างหลากหลายของสมาชิกในชุมชนในการร่วมทำงานด้วยกัน

๒) โครงสร้างพื้นฐานสาธารณะและช่องทางสื่อสาร หมายถึง โครงสร้างที่เอื้อให้ผู้คนมีโอกาสสื่อสารพูดคุยถึงปัญหาร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยที่เป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ เวทีประชาคม ในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นที่ที่สร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหากองชุมชนและสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ แยกได้หลายระดับ พื้นฐานที่สุด ก็คือ การพบปะของผู้คนเป็นบางครั้งบางคราว เช่น การพบปะของเพื่อนบ้านในวัด ซึ่งเปิดโอกาสให้คนมาสัมพันธ์กันและพูดคุยถึงประเด็นสาธารณะ ระดับถัดมาคือการรวมตัวเป็นกลุ่มงานด้านใดด้านหนึ่งหรือเป็นองค์กร เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์ มูลนิธิชุมชน ชมรม ระดับสูงสุดคือ องค์กรร่วม (Umbrella Organization) ที่เชื่อมองค์กรสมาชิกและสมาชิกเข้าหากันเป็นเครือข่ายชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในประชาสังคมที่เข้มแข็ง การพบปะกันในเวทีประชาคมต้องขยายไปถึงการให้โอกาสคนแปลกหน้าที่สนใจในเรื่องเดียวกันด้วย ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพูดคุยถึงปัญหาความเป็นอยู่ของชุมชนไม่เพียงในเวทีเล็ก แต่รวมไปถึงเวทีสาธารณะขนาดใหญ่

๓) กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและการตัดสินใจ การตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะ จำต้องดำเนินการหลังกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งหมายถึงสิ่งที่ประชาชนเรียนรู้ซึ่งกันและกันผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดกับคนในชุมชนสาธารณะ สิ่งที่ผู้นำมักทำกันเป็นนิจ คือ การรวบรวมหลักฐานข้อมูลชักจูงให้ประชาชนเชื่อว่าข้อเสนอของผู้นำถูกต้องชอบธรรมเหมาะสมที่สุดอย่างไรก็ดี กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนมิใช่การรับฟังข้อเสนอและข้อมูลเท่านั้น ประชาชนจำต้องพูดคุยถกเถียงแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพราะไม่มีใครมีประสบการณ์เหมือนกันในเรื่องเดียวกัน ต่างคนต่างประสบการณ์^{๔๑}

เดวิด เมธิว (David Mathews) ได้รวบรวมประสบการณ์ในการพิจารณาเงื่อนไขต่าง ๆ ของการเป็นประชาคมหรือการวิเคราะห์ความเข้มแข็งให้กับชุมชนนั้น ประกอบด้วย

๑) โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อความเป็นประชาคม

^{๔๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓ - ๒๔.

(๑) การรวมตัวเป็นกลุ่ม องค์กร มีมากน้อยแค่ไหน
 (๒) ขนาดของกลุ่มที่พบปะ
 (๓) จำนวนสถานที่และ โอกาสในการพบปะสังสรรค์ เพื่อการอภิปรายของชุมชน มีมากน้อยเพียงใด

- (๔) ประเด็นพูดคุย อภิปรายของชุมชน
 (๕) ระดับความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคน ในชุมชน
 (๖) เครื่องมือสื่อสาร

๒) กระบวนการเฉพาะบางอย่าง

(๑) กระบวนการตัดสินใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา โดยรวมของชุมชนเป็นอย่างไร การมีส่วนร่วมของคน มีมากน้อยเพียงไร บทบาทผู้นำในการตัดสินใจเป็นอย่างไร

(๒) กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หรือการหาข้อสรุปร่วมกันในการแก้ปัญหา

๓) ผู้นำ

- (๑) จำนวนของผู้นำ การกระจายตัวในตำบล พื้นที่
 (๒) บทบาทของผู้นำสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชน เช่น การเปิดโอกาสให้คนแสดงความคิดเห็นริเริ่ม การสร้างเครือข่ายภายในและภายนอกชุมชน
 (๓) คุณสมบัติ เช่น การติดตามสถานการณ์ปัญหา การเปิดกว้างในการเรียนรู้ ไม่แบ่งฝ่าย มองไกล มองกว้าง

๔) กระบวนการทัศนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม

- (๑) เป็นการประเมินว่าในชุมชนมีระบบความคิดด้านต่าง ๆ เหล่านี้ มากน้อยเพียงไร
 (๒) การให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมพอ ๆ กับผลงาน
 (๓) การดึงคนให้มาร่วมกระบวนการคิดและตัดสินใจให้มากที่สุด
 (๔) การเน้นศักยภาพของสมาชิกที่มาร่วม ว่าเป็นต้นทุนของชุมชน (มากกว่ามองว่าคนมาร่วมว่าเป็นปัญหาของชุมชน)

(๕) ความคิดเกี่ยวกับ “อำนาจ” หรือ “พลัง” ในการเปลี่ยนแปลง (เน้นพลังของกลุ่มในการแก้ปัญหาของตนเองมากกว่าฝากความหวังไว้ที่ผู้มี “อำนาจ” หรือไม่)

(๖) ความคิดเกี่ยวกับการรับผิดชอบแก้ปัญหาของชุมชนตนเอง

๕) ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน

- (๑) การพึ่งพาหน่วยงานของรัฐมีมากน้อยเพียงไร กับหน่วยงานไหน
 (๒) ความร่วมมือ สนับสนุนความใกล้ชิดกันของโรงเรียนและวัด ในชุมชน

๖) ความรู้สึกร่วมเป็นกลุ่มชุมชนเดียวกันและมองหาทางออกของความร่วมมือนในชุมชน เป็นการประเมินว่าในชุมชนมีความรู้สึกร่วมกันเป็นชุมชนหรือไม่ เพียงไร โดยอาจดูจาก

(๑) ประวัติศาสตร์ คำบอกเล่าของชาวบ้านเกี่ยวกับการช่วยเหลือกันและกันในการแก้ปัญหาชุมชน

(๒) การทำกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือหลายฝ่ายร่วมกัน

(๓) ความพยายามในการดึงเอาคนที่ยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมงานพัฒนาชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย^{๔๔}

๒.๓.๖ แนวทางการสนับสนุนให้ประชาคมตำบลเข้มแข็ง

แนวทางการสนับสนุนความเป็นประชาคม สรุปได้เป็น ๑๐ ประการ คือ

๑) นโยบายและกระแสสังคม โดยบรรณรงค์เคลื่อนไหวให้เกิดความเข้าใจเรื่องนี้ ผู้นำประเทศหรือหัวหน้าพรรคการเมืองควรเป็นผู้นำในการนำนโยบายไปใช้ให้สำเร็จ

๒) ตำรวจฝั่งชุมชนและเครือข่าย เพื่อให้เป็นการเรียนรู้และขยายความรู้ไปสู่ชาวบ้าน อื่น ๆ ต่อไป

๓) ส่งเสริมการขยายตัวของเครือข่ายชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

๔) สร้างศูนย์บริการวิชาการเบ็ดเสร็จ (One – Stop Service)

๕) เชื่อมต่อการค้าขาย เช่น ให้มีลานค้าชุมชน หรือบริษัทเพื่อชุมชนรับผลผลิตของชุมชนไปขายศูนย์การค้าในเมือง หรือส่งออกต่างประเทศ

๖) สื่อเพื่อสังคม เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และทำให้เกิดกระแสสังคม เช่น การให้มีวิทยุชุมชน เป็นต้น

๗) ปรับวิธีงบประมาณและตั้งกองทุนเพื่อชุมชน โดยเอาพื้นที่หรือชุมชนเป็นตัวตั้งและมีกองทุนชุมชนให้เกิดความอิสระและมีประสิทธิภาพ

๘) ออกกฎหมายเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน ยกเลิกกฎหมายที่ขัดขวางความเข้มแข็งของชุมชน

๙) มีการฝึกฝนอบรมทักษะการสร้างความเป็นชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น การใช้เทคนิค AIC เป็นต้น

^{๔๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔ – ๒๕.

๑๐) มีการวิจัยเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและมีการประเมินผล แล้วนำผลการวิจัยไปปรับ การกระทำให้ดีขึ้น^{๔๕}

สรุปประชาคม/ประชาสังคมเป็นแนวคิดที่สืบเนื่องมาจากความเป็นชุมชน สนับสนุนให้ ประชาชนรวมกลุ่ม และหมู่ รวมถึงมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประชาคม/ประชาสังคมจึงเป็น รูปแบบของการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้าง

หากพิจารณาถึง โครงสร้างของสังคม โดยแบ่งเป็นภาคอำนาจออกเป็น ๓ ภาค คือ ภาครัฐบาล ภาคตลาด และภาคประชาชน อำนาจทั้ง ๓ นี้ถ่วงดุลกัน ทำให้สังคมดำเนินไปได้ด้วยดี ซึ่งแต่ละภาคจะมีบทบาทที่แตกต่างกัน โดย

ภาครัฐบาล (Government Sector) เป็นภาคเดียวที่สังคมได้มอบอำนาจ เพื่อใช้อำนาจใน การบังคับ เพื่อผลประโยชน์ของสาธารณชน ทำให้รัฐบาลมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ เพื่อ การรักษากฎหมายและความมั่นคงของชาติ เก็บภาษีอากร จัดสรรทรัพยากรใหม่ ความสามารถของ รัฐบาลจึงอยู่ที่การแบ่งปัน โยกย้ายความมั่งคั่ง อันเป็นหน้าที่ที่สำคัญทางสังคม ซึ่งไม่ใช่ตัวก่อให้เกิดความมั่งคั่ง รัฐบาลเป็นองค์กรทางการเมืองที่ตอบสนองต่ออำนาจทางการเมือง และรัฐบาลจะ รับใช้ผลประโยชน์สาธารณชนได้ ก็ต่อเมื่อมีการแบ่งปันอำนาจทางการเมืองให้กับประชาสังคมหรือ ประชาสังคมที่เข้มแข็ง

ภาคตลาด (Market Sector) ภาคตลาดมีหน้าที่พิเศษที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนทาง เศรษฐกิจ ผลิตสินค้าและบริการเพื่อการจำหน่าย ตลาดจะตอบสนองต่อเงินและมูลค่าที่เป็นตัวเงิน ไม่แยกแยะระหว่างกำไรที่ได้จากการผลิตสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ กับรายได้ที่ไม่ควรจะได้จาก กำไรที่เกิดจากการใช้อำนาจผูกขาด หรือนำทรัพย์สินสาธารณะมาทำให้กลายเป็นสินค้าส่วนบุคคล โดยภาคตลาดจะเป็นกลไกที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจให้เกิดกิจกรรมในการผลิตและทำให้กระบวนการ แลกเปลี่ยนในทางเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างดี

ภาคพลเรือน (Civil Sector) ภาคพลเรือนหรือภาคประชาชนประกอบด้วยพันธมิตรของ ประชาชนในวงกว้าง ที่ทำหน้าที่ในการเรียกร้องสิทธิและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะ ประชาชน ซึ่งประกอบไปด้วยองค์กรที่หลากหลาย ทำงานในบทบาทที่แตกต่างกันไป เช่น องค์กร ที่เป็นตัวแทน ที่ทำหน้าที่คอยดูแลผลประโยชน์ของกลุ่ม ดังเช่น สมาคมวิชาชีพ สหภาพแรงงาน องค์กรอาสาสมัคร ที่ดำเนินกิจกรรมโดยมีอุดมการณ์ร่วมกัน โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อ

^{๔๕}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕ – ๒๖.

สาธารณชน องค์กรที่มีบทบาทตรวจสอบความเป็นไปของสังคม ซึ่งองค์กรและเครือข่ายเหล่านี้เริ่มที่จะมีบทบาทสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ในการเข้าไปแทนที่สื่อที่ถูกควบคุมในบริษัท ในการที่ทำหน้าที่เป็นสุนัขเฝ้าบ้าน

แต่สถาบันของภาคพลเรือน โดยตัวของมันเองจะมีข้อจำกัดของขีดความสามารถที่จะเพิ่มการรวมศูนย์ของอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ ความเข้มแข็งของภาคพลเรือนจะมาจากจำนวนและความหลากหลายขององค์กรเป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งความคล่องตัวและความรวดเร็วในการร่วมมือกันอย่างสลับซับซ้อน และปรับเปลี่ยนได้ตามค่านิยมและความในใจที่รวมกัน แต่ในขณะเดียวกันความขัดแย้งระหว่างกันอาจมีขึ้น แต่หากสามารถสร้างพันธมิตรร่วมกันในภารกิจ เพื่อประโยชน์สาธารณชนที่มีประเด็นชัดเจน จะช่วยเร่งให้เกิดนวัตกรรมทางสังคม ในเชิงการเปลี่ยนแปลงคุณค่า และมีบทบาทที่จะกำหนดค่านิยม หยิบยกประเด็นเรียกร้องผลักดัน สร้างกลุ่มผู้สนับสนุนจุดยืนและข้อเรียกร้องดังกล่าว ซึ่งในที่สุดทำให้ข้อเรียกร้องดังกล่าวเข้าไปสู่การเมืองกระแสหลักได้^{๕๐}

โครงสร้างอำนาจดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาคต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ และทิศทางที่ควรจะเป็น ในสังคมไทยจะพบว่าสถานะภาพของภาคประชาชนหรือพลเมืองยังมีความอ่อนแอกว่าภาครัฐและภาคตลาดอยู่ ดังนั้นจึงพบว่ามีแนวคิดที่เน้นการเสริมสร้างภาคประชาชน เพื่อที่จะถ่วงดุลกับภาคอำนาจที่เหลือ

๒.๔.๑ การสร้างกลุ่มและเครือข่าย

กาญจนา แก้วเทพ ได้อธิบายขั้นตอนการสร้างกลุ่มและเครือข่าย ไว้ดังนี้

๑. ขั้นตอนร่างสร้างกลุ่ม ในขั้นตอนแรกนี้ อาจจะประกอบด้วย ๒ ขั้นตอนย่อย ๆ ที่อาจจะทำให้ได้พร้อม ๆ กันหรือเหลื่อมล้ำกัน คือ ขั้นการวิเคราะห์ชุมชนและการแสวงหาทางเลือกทำกิจกรรม

๑) ขั้นการวิเคราะห์ชุมชน นับเป็นขั้นตอนที่เป็นหัวใจที่สุดของการทำงานพัฒนา เนื้อหาของการวิเคราะห์ชุมชน ประกอบด้วย การ “รู้เขา รู้เรา” เนื่องจากในด้านหนึ่งงานพัฒนายังเป็นกระบวนการต่อสู้กับปัญหา โดยที่ผู้ต่อสู้รู้จักจุดแข็งและจุดอ่อนของตนและผู้อื่น ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ คือ การเพิ่มพลังความรู้ของชาวบ้านในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การ

^{๕๐} ฟ้า วงศ์อนุตรโรจน์, “กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๔, หน้า ๗ – ๘.

มองเห็นสาเหตุหลัก สาเหตุรอง สาเหตุร่วม การตรวจสอบสาเหตุที่แท้จริง รวมทั้งตรวจสอบการวิเคราะห์ของตัวเองกับคนอื่น ๆ ในชุมชน

๒) ขั้นการแสวงหาทางเลือกเพื่อทำกิจกรรม เนื้อหาของขั้นตอนนี้คือ การระดมความคิด เพื่อเลือกทำกิจกรรมก่อนหลังให้พอเหมาะกับความสามารถของชุมชน วิธีการแสวงหาทางเลือกนั้น นอกเหนือจากระดมความคิดในกลุ่มตนเองแล้ว วิธีการที่องค์กรชุมชนในภาคอีสานนิยมกระทำคือ การศึกษาฐานของกลุ่มพัฒนาอื่น ๆ เพื่อเป็นการขยายฐานความรู้ในเรื่องการแก้ปัญหา การคิด คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation) ถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การประเมินความความเป็นไปได้ในการทำกิจกรรม รวมทั้งการประเมิน โอกาส (Opportunities) และขีดจำกัด (Limits) กลุ่ม

๒. ขั้นลงมือปฏิบัติการ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สัมพันธ์กับขั้นตอนแรกที่ผ่านมา คือ หากกลุ่มสามารถวิเคราะห์ปัญหา และศักยภาพของตนเองได้ใกล้เคียงความจริง และมีประสบการณ์กว้างขวางในการหาทางออก ก็จะสามารเลือกกิจกรรมแรก ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของกลุ่ม ตัวอย่างที่แสดงให้เห็น ได้บ่อย ๆ ครั้งก็คือ ความเข้าใจในเป้าหมายของการรวมกลุ่มอันเป็นกิจกรรมในขั้นแรก ในกรณีของสังคมไทยนั้น บรรดากลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์จำนวนไม่น้อยที่ไม่ว่าจะเขียนวัตถุประสงค์เอาไว้ได้อย่างไร แต่ในการปฏิบัติสมาชิกมักรับรู้ ว่า กลุ่มเหล่านี้ก็คือ “กลุ่มกู้ทรัพย์” นั่นเอง ความเข้าใจดังกล่าวทำให้กิจกรรมของสมาชิกวนเวียนอยู่กับ “การกู้เงิน” มากกว่า “การออมเงิน” เป็นต้น

ในการเลือกทำกิจกรรมนี้แรก ๆ นี้มีหลักการสำคัญบางประการที่ต้องยึดเอาไว้ เช่น “หลักการพยายามพึ่งตนเอง ใช้ทรัพยากรและความพยายามของตัวเองให้มากที่สุด”

๓. ขั้นขยายตัว ลักษณะการขยายตัวขององค์กรชุมชนนั้นจะมีอยู่ ๒ ทิศทาง ทิศทางแรก คือ การขยายประเภทของกิจกรรม อีกทิศทางหนึ่ง เป็นการขยายแนวคิดและกิจกรรมในแง่ของพื้นที่ สำหรับเหตุผลของการขยายกิจกรรมนั้น คงจะไม่แตกต่างไปจากวิถีคิดของระบบธุรกิจ หากทว่าการเผยแพร่แนวคิดไปยังกลุ่มอื่น ๆ นั้น น่าจะมีเหตุผลอยู่ ๒ - ๓ ประการ ประการแรก เนื่องจากสำนึกเดิมของชาวบ้านที่ทราบว่าคุณคนเดียว บ้านบ้านเดียว ชุมชนเดียว ย่อมมีขีดจำกัดเรื่องทรัพยากร หรือแม้ไม่มีพอก็อาจจะไม่สม่ำเสมอ กลยุทธ์ในการแก้ไขจึงเป็นการสร้างเครือข่ายขึ้นมา

๔. ขั้นพลังคือสามัคคี ในขณะที่ในขั้นตอนที่สามนั้น จะเป็นไปตามหลักของ “สามัคคีคือพลัง” หลังจากกลุ่มมีความเข้มแข็งแล้ว ความเข้มแข็งดังกล่าวก็จะสามารถระดมความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลภายนอกที่เรียกว่า “องค์กรพันธมิตร” รูปแบบการสำแดงพลังของความสามัคคี นอกจากจะเป็นไปในรูปแบบของการต่อรอง เป็นหลักธรรมชาติที่ว่ายิ่งกลุ่มชาวบ้านกลุ่มใดมีความเข้มแข็ง

มาก สามารถส้าแดงพลังในรูปแบบต่าง ๆ ได้มาก ก็จะยิ่งระดมความสามัคคีและการยอมรับได้มากยิ่งขึ้น^{๕๑}

แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศูนย์กลาง และมีกลุ่ม องค์กร ของชาวบ้าน หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน เข้าไปร่วมมือ การรวมพลังใจ พลังความคิด พลังกาย เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนระดับตำบล แนวคิดนี้จึงมีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึก ร่วมในการทำงานเพื่อชุมชนร่วมกัน

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๒.๕.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องกัน ทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งใน สถานการณ์กลุ่ม (Group situation) เพื่อให้บรรลุจุดหมายของกลุ่มนั้น ทำให้เกิดความรู้สึกร่วม รับผิดชอบกับกลุ่มด้วย^{๕๒}

เดช กาญจนางกูร ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การแบ่งงานกันทำตาม บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการบูรณาการในด้านความรู้ ความคิดและความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของ โครงการให้ประสานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นจังหวะเดียวกัน จึงจะทำให้การปฏิบัติงาน ร่วมกันสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่ผู้มีส่วนร่วมทุกคนปรารถนา^{๕๓}

^{๕๑} กาญจนางกูร แก้วเทพ, ภาพรวมของ “พัฒนาการขององค์กรชุมชน” ในองค์กรชุมชน กลไก เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๐), หน้า ๒๑ – ๒๒.

^{๕๒} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธีแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาระบบ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษาชาน โยบาย สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๗.

^{๕๓} เดช กาญจนางกูร, การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ, (คณะเศรษฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้ามามีส่วนร่วม เพราะการหวังรางวัลตอบแทน และที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ความต้องการ และวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย^{๔๔}

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าเป็น กระบวนการของการดำเนินงาน เป็นการรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน “โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังมีความหมายครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่เริ่มต้นของการวางแผน ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลนั้น หมายความว่า การวางโครงการใดก็ตาม จะต้องเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ หรือชี้วัด (Identify) ตัวปัญหาให้ได้ และประชาชนจะต้องมาร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาวิธีแก้ไขปัญหาที่เขาเห็นว่าเป็นไปได้ ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติและการประเมินผลหลังแล้วเสร็จ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อชี้ชัดปัญหาและวางโครงการใหม่ เป็นวงจรเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ การที่ประชาชนจะทำสิ่งนี้ได้ เขาต้องได้รับรู้หรือเข้าถึงโครงการ และขั้นตอนของการดำเนินงานของรัฐ ในรูปของการสื่อสารหรือสัมพันธ์ภาพสองทาง (Two-way Communication) กันอย่างเปิดเผย การมีส่วนร่วมมิใช่เป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อประกอบการวางแผนหรือตัดสินใจจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น”^{๔๕}

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน กล่าวถึง ความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าเป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันและเต็มที่ของกลุ่มบุคคล “ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของ โครงการหรืองานพัฒนา ชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมี

^{๔๔}วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชน ข้าราชการและผู้นำรัฐบาล, (กรุงเทพฯ: หานนคร : โอเคียนสโตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๖๑.

^{๔๕}ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารการพัฒนาชุมชน, ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๒ (กรุงเทพฯ: ๒๕๓๑) : ๒๔.

ส่วนร่วมเป็นเครื่องประกันว่า สิ่งที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุดนั้น จักได้รับการตอบสนอง และทำให้ความเป็นไปได้มากขึ้นกว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอกันไป”^{๕๖}

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ๔ ประการ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปได้รับอำนาจ ที่จะคิดจะทำมากขึ้น ไม่ว่าจะในเรื่อง การเมืองหรืออำนาจในการตัดสินใจที่จะดำเนินการใดๆ

๒) การมีส่วนร่วม หมายถึง ต้องร่วมกันอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค เท่าเทียมกัน และควรมี ส่วนร่วมด้วยอย่างแท้จริง/เข้มแข็ง (Active) มิใช่ร่วมอย่างผิวเผินเฉื่อยชา (Passive)

๓) การมีส่วนร่วม หมายถึง ต้องร่วมตั้งแต่ขั้นแรกของกระบวนการ จนถึงขั้นสุดท้ายของ โครงการ (Entire Development Process)

๔) การมีส่วนร่วมมักเป็นเรื่องที่ ผู้ค้อยโอกาสขอแบ่งอำนาจ จากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เพื่อ ปรับปรุงวิถีชีวิตตนให้ดีขึ้น^{๕๗}

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชน เข้ามาเกี่ยวข้องกับในกระบวนการ ตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการนั้น ๆ ด้วย การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการของการกระทำ อย่างแข็งขัน ที่ผู้มีส่วนร่วมได้ริเริ่ม ลงมือและกระทำตามความคิดและวิจารณญาณของตนเอง รวมทั้งเป็นกระบวนการที่พวกเขาสามารถควบคุมได้

๒.๕.๒ กระบวนการมีส่วนร่วม

นักวิชาการได้อธิบายกระบวนการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

อकिन รพีพัฒน์ ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนา ซึ่งมี ๕ ระดับ คือ

๑) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การพิจารณาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๒) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา

๓) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหา และพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา

๔) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา

^{๕๖}วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, การพัฒนาชนบทไทย, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๑๐๑.

^{๕๗}นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง, (เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๓.

๕) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนา^{๕๔}

บัณฑิต อ่อนดำ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพ ออกเป็น ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ ๔ การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวมยอด^{๕๕}

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาว่า ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

^{๕๔} อคิน รพีพัฒน์, ปัญหาการพัฒนาชนบท บทเรียนจากกรณียกกระบัตร โครงการพัฒนาชนบทลุ่มน้ำแม่กลอง, (ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๑), หน้า ๔๕.

^{๕๕} ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, กระบวนการ และเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๓), หน้า ๑๔๐.

๑) การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะต้องใช้

๓) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

๔) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม

๕) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที^{๖๐}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หัวใจหลักของกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น เกิดจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนานั้นเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาใน ๓ ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ/ การลงมือปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ นอกจากนี้หากจะแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมแบ่งตามบทบาท และหน้าที่ของผู้เข้าร่วม พบว่าแบ่งได้ดังนี้

- ๑) เป็นสมาชิก (Membership)
- ๒) เป็นผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
- ๓) เป็นผู้บริจาคเงิน (Financial contribution)
- ๔) เป็นกรรมการ (Membership on committees)
- ๕) เป็นประธาน (Leader)^{๖๐}

จากการแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ข้างต้น สะท้อนให้เห็นภาพรวมของการมีส่วนร่วมใน ๒ ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมโดยการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น และการมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมรับผิดชอบบทบาท หน้าที่ หรือตำแหน่งทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนา อาทิ อยู่ในตำแหน่ง สมาชิก ประธาน กรรมการ เป็นต้น

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๓.

^{๖๑} เรื่องเดียวกัน.

จากการพิจารณาการมีส่วนร่วมในฐานะกระบวนการดังได้กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า “การมีส่วนร่วม” มิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นมาลอย ๆ หากเป็นผลจากกระบวนการก่อนหน้านี้ และแม้ว่าการอธิบายถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะลำดับขั้นตอนดังกล่าว ก็มีได้หมายความว่าเราจะต้องดำเนินการตามลำดับขั้นตอนนั้นอย่างเข้มงวด เพราะแท้จริงแล้วลักษณะที่เป็นกระบวนการของการมีส่วนร่วมย่อมชี้ชัดให้เห็นถึงความเชื่อมโยง และการเคลื่อนไหวที่เป็นพลวัตรของขั้นตอนที่ต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น เราอาจจะดำเนินการมาจนถึงขั้นของการดำเนินการการพัฒนาหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว แต่ผลที่เราได้รับอาจสะท้อนให้เราเห็นว่าเรายังขาดข้อมูลบางประการอยู่ เราจึงจำเป็นต้องต้องลงศึกษาชุมชน หรือกลับมาทบทวนการมีส่วนร่วมในขั้นของการริเริ่มในการพัฒนาอีกครั้ง

๒.๕.๓ เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การมีส่วนร่วมหรือกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นเสมือนเครื่องมือและเป้าหมายของการพัฒนา แต่กระบวนการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมก็มีใช้สิ่งที่จะเกิดขึ้นมาอย่างง่ายดาย เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นเสมือนเงื่อนไขที่บ่อนเซาะกระบวนการอยู่อย่างต่อเนื่อง ฉะนั้นการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นแนวทางในการจัดการ หรือรับมือกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสร้างให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ในที่สุด

ทั้งนี้เงื่อนไขที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา สามารถแบ่งออกได้เป็น ๖ ประเภท ดังนี้

๑) เงื่อนไขทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

(๑) การกระจายอำนาจทางการเมืองออกไปในทุกระดับ และกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้ประชาชน

(๒) สภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพของชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วม

(๓) สิทธิความเป็นพลเมือง

๒) เงื่อนไขของโครงการพัฒนา

(๑) โครงการพัฒนามีความสะดวกกับประชาชนที่จะมาเข้าร่วม

(๒) มีการกระจายความรับผิดชอบ

(๓) ชาวบ้านร่วมกันเป็นเจ้าของ

(๔) มีการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ริเริ่ม และมีการเสริมด้านวิชาการแก่สมาชิกกลุ่ม

๓) เงื่อนไขของนักพัฒนา

(๑) ความตั้งใจ ความมุ่งมั่นในการทำงานพัฒนา และความพร้อมทั้งกายและใจที่จะทำงานกับประชาชน

(๒) การรับฟังปัญหาและการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับประชาชน

(๓) ศึกษาชุมชนร่วมกับประชาชน

(๔) การสนับสนุนด้านกำลังใจ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา

(๕) การสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี

๔) เงื่อนไขของผู้นำ

(๑) มีประวัติการทำงานเพื่อส่วนรวม

(๒) มีความจริงใจ และตั้งใจในการปรับปรุงสภาพของชุมชน

(๓) ได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้าน

(๔) มีความสามารถในการกระตุ้นชาวบ้านให้เห็นถึงปัญหา

๕) เงื่อนไขทางการบริหารจัดการ

(๑) การประสานการดำเนินงานกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน

(๒) ศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการ

(๓) การมีกองทุน หรือทรัพย์สินที่สมาชิกในกลุ่มร่วมกันเป็นเจ้าของ

๖) เงื่อนไขทางสังคม – จิตวิทยา

(๑) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน

(๒) ความเคียดแค้น ความไม่พึงพอใจร่วมกัน

(๓) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนในทิศทางที่ปรารถนา

(๔) การเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม

(๕) การมีอิสระภาพและมีเวลาที่จะมีส่วนร่วม

(๖) แรงจูงใจจากความสำเร็จของกลุ่ม

๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๖.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการไว้ ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้คำจำกัดความที่ช่วยให้เข้าใจ และเห็นถึงขอบเขตลักษณะของงานบริหารจัดการที่ชัดเจนไว้ ๓ ด้าน ดังนี้

๑) ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร

๒) ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กรและการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

๓) ในด้านของความรับผิดชอบ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรให้ช่วยกันทำให้งานเกิดผล^{๒๒}

เฟรดเดอริก ดับพลิว เทเลอร์ (Frederick W. Taylor) ได้ให้ความหมาย การบริหารจัดการ คือ งานบริหารทุกอย่าง จำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง^{๒๓}

ปีเตอร์ ดรัคเกอร์ (Peter F. Drucker) ได้ให้ความหมาย การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงาน ให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์กรที่กล่าวมานั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรที่เข้ามาาร่วมกันทำงานในองค์กร ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้า หรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม^{๒๔}

สมพงษ์ เกษมสิน ได้ให้ความหมาย การบริหารจัดการมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ ประกอบด้วย

- ๑) การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
- ๒) การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
- ๓) การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
- ๔) การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
- ๕) การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล

^{๒๒} ธงชัย สันติวงษ์, องค์กรและการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๑๕.

^{๒๓} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๔.

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน.

๖) การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล ฉะนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือ (Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (Group Effort) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

๗) การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล

๘) การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์

๙) การบริหาร ไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์^{๖๕}

โดยสรุปแล้ว การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทักษะความรู้ เทคนิค วิธีการ และทรัพยากรอย่างเหมาะสม ซึ่งเกี่ยวกับคน โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ผสมผสานและประสานงาน โดยมีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

๒.๖.๒ องค์ประกอบของการบริหารจัดการ

รินซิส ลิกเออร์ท (Rensis Likert) ได้รวบรวมองค์ประกอบของการบริหารที่ดีไว้ ๘ ประการ คือ

๑) มีผู้นำที่ดี มีความรู้ความสามารถ และได้รับความร่วมมือไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน ไม่เผด็จการ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น และนำสิ่งที่ดีไปปฏิบัติ

๒) มีสภาพการงานที่ดี องค์การมั่นคง สภาพแวดล้อมเหมาะสม มีความสัมพันธ์กันดี มีสวัสดิการต่าง ๆ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดี และพอใจในงานที่มีอยู่

๓) มีการติดต่อสื่อสารที่ดี ประชุมพบปะกันสม่ำเสมอ มีการสื่อสารในระดับเดียวกันและระดับต่างกัน มีประสิทธิภาพรวดเร็ว ทำให้ผู้ร่วมงานใกล้ชิดกัน ช่วยลดความขัดแย้งลงได้อย่างมาก

๔) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จัดให้มีการสัมพันธ์กันมิตร เพื่อความไว้วางใจและทำงานร่วมกัน ขอมรับความสำคัญให้เกียรติกันและกัน

๕) การวินิจฉัยสั่งการ มีรูปแบบที่ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน หาข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจได้สะดวก ผู้ปฏิบัติงานรู้รอบและรอบรู้ในหน้าที่ของตนและผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้อง

๖) มีการควบคุมที่เหมาะสม ระบบดี เพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐาน ทำให้ตรวจพบข้อบกพร่องได้ทันการ

๗) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมกับหน้าที่และทรัพยากรที่มีอยู่ ทำให้การปฏิบัติงานอยู่ในลักษณะที่เป็นไปได้

^{๖๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

๘) มีมาตรฐานการปฏิบัติงานการฝึกอบรม เพื่อให้ได้คุณภาพและประสิทธิภาพ^{๖๖}

สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวถึง ทรัพยากรการบริหาร หรือปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหารที่สำคัญ มีปัจจัย ๔ องค์ประกอบ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Material) และการจัดการ (Method) ในปัจจัยทั้งสี่ที่กล่าวนั้น การจัดการมีความสำคัญยิ่งเพราะหากไม่มีการจัดการ ซึ่งหมายรวมถึงคุณภาพของการจัดการ หรือการบริหารและคุณภาพของผู้บริหารแล้ว การนำปัจจัยพื้นฐานคือ คน เงิน และวัสดุ ซึ่งนับเป็นปัจจัยนำเข้ามารวมกัน และหาทางใช้การจัดการให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ก็ไม่อาจจะเกิดขึ้น

ดังนั้น การบริหารองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือเอกชน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่องค์กรมีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าอย่างเต็มที่และมากที่สุดนั้น จำเป็นจะต้องมีระบบการจัดการ หรือเรียกกันว่าระบบบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพมาเป็นเครื่องมือช่วยกำหนดแนวทางการทำงาน จึงจะทำให้งานองค์กรบรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้^{๖๗}

เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) ได้อธิบายถึง กระบวนการบริหารว่า ประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา สั่งการ การประสานงาน และการควบคุม^{๖๘}

กูลิค และ เฮอร์วิก (Gulick and Urwick) ได้จำแนกกระบวนการบริหารไว้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่มากถึง ๗ ประการ หรือที่เรียกว่า POSDCORB Model ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ คือ

P = Planning หมายถึง การวางแผนอันเป็นการคาดการณ์ในอนาคต เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องการใช้ความรู้ในทางวิชาการและวิจารณ์ญาณ วินิจฉัยเหตุการณ์ในอนาคต แล้วกำหนดวิธีการ โดยถูกต้องอย่างมีเหตุผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์

O = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์กร ซึ่งในการศึกษาบางแห่งก็พิจารณา รวมไปถึงการปฏิบัติงานหรือวิธีการจัดการด้วย เรื่องการจัดแบ่งส่วนงานนี้ จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และเป็นการจัดแบ่งงาน การแก้ไขอุปสรรค ข้อขัดข้องที่เกิดขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงองค์การบริหารให้ดีขึ้นด้วย

^{๖๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

^{๖๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕.

^{๖๘} ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, อ้างแล้ว, หน้า ๑๕.

S = Staffing หมายถึง การจัดการบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้ หรือเป็นการจัดการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มาปฏิบัติงานให้เหมาะสม และรวมถึงการเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการปฏิบัติงานของคนทำงานและพนักงานด้วย

D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยความสะดวก รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนจินตนาการในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ และการจูงใจ รวมถึงการวินิจฉัยสั่งการ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานมาก การอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงาน ดำเนินการไปด้วยดีได้ จำต้องมีการตัดสินใจที่ดีและมีการสั่งการที่ถูกต้องเหมาะสม ขึ้นอยู่กับลักษณะของการตัดสินใจ

Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ ประสานงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้น เพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน การร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการบริหาร เพราะเป็นกิจวัตรประจำวันที่จะต้องพึงกระทำในการปฏิบัติงาน และเป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกระดับ การร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนรวมทั้งการประชาสัมพันธ์ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย การรายงานนี้มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสารอยู่มาก การรายงานโดยทั่วไป หมายถึง วิธีการของสถาบันหน่วยที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง หรือข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของรายงานนั้นอยู่ที่จะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความจริง

B = Budgeting หมายถึง การงบประมาณ เพื่อให้ทราบระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณเป็นแผนงาน เป็นเครื่องมือในการควบคุมงาน ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมขออนุมัติงบประมาณ พิจารณาความเห็นชอบการใช้จ่ายงบประมาณ การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ^{๖๕}

โดยสรุปแล้ว กระบวนการการบริหาร ประกอบด้วย กิจกรรมการบริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และมีขั้นตอนโดยเริ่มจาก การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากรเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก การจัดสรรงบประมาณ และการควบคุม กระบวนการที่ว่าจะสอดคล้องอยู่ในการ

^{๖๕} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, อ่างแก้ว, หน้า ๒๓.

บริหารในหน่วยงานทุกระดับ แต่ละชั้นตอนของกระบวนการจะมีลักษณะหน้าที่เฉพาะ และจะดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบต่อเนื่องกันเสมอ

๒.๗ สภาพพื้นที่ทำวิจัย

๒.๗.๑ ประวัติความเป็นมาของตำบลท่าตลาด

“ตลาดใหม่” ซึ่งเดิมที่ท้องที่ย่านนี้ยังหาความเจริญไม่ได้ พระทวิประชาชน (โปีะ วรรณสูตร) ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่นี้ จึงได้จัดสร้างตลาดขึ้น เพื่อให้เกิดความเจริญเป็นย่าน ชุมชนุมชน แล้วจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์ (โรงหมู) ขึ้น ณ ที่นี้อีกด้วย ประชาชนจึงขนานนามว่า “ตลาดโรง หมู” ครั้นต่อมาตลาดนี้ได้ชำรุดทรุดโทรม เพราะหลังคามุงด้วยจาก เครื่องบนใช้ไม้ไผ่ ต่อมา ในราว พ.ศ. ๒๔๓๘ พระยาสุนทรบุรีศรีพิชัยสงครามรามภักดีสุริยาพาหะ (อี วรรณสูตร) จึงได้จัดสร้าง ตลาดขึ้นใหม่เป็นตลาดถาวร ฝากระดาน หลังคามุงด้วยกระเบื้อง เป็นตลาดที่ถูกต้องตาม สุขลักษณะอีกหลายสิบห้อง ชาวบ้านจึงขนานนามตลาดนี้ว่า “ตลาดใหม่” ได้เป็นที่รู้จักกัน โดยทั่วไป

ผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอตลาดใหม่คนแรกคือ พระทวิประชาชน (อี วรรณสูตร) ท่านเป็น บุตรของพระทวิประชาชน กับคุณนายกี ต่อมาได้รับราชการตำแหน่งเจ้าเมืองสุพรรณบุรี และดำรง ตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลนครชัยศรี จึงได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาสุนทรบุรีศรี พิชัยสงคราม รามภักดีสุริยาพาหะ

ต่อมาสถานที่ตั้งของอำเภอ และสถานที่ตำรวจเกิดคับแคบลงจะขยาย หรือปลูกบ้านพักของ ข้าราชการอีกไม่ได้ เพราะมีที่ดินอันจำกัดเพียง ๒ ไร่เศษเท่านั้น ทางราชการจึงดำเนินการจัดหา ที่ดินแปลงใหม่ขึ้นที่ ตำบลสามพราน และย้ายที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่ไปตั้ง ณ หมู่ที่ ๗ ตำบลสาม พราน พ.ศ. ๒๔๕๘ และที่ตั้งอำเภอตลาดใหม่จึงเปลี่ยนเป็นตำบลตลาดใหม่ ต่อมาได้มีการเปลี่ยน แปลงชื่อเป็น “ตำบลท่าตลาด” และได้ใช้ชื่อนี้มาตราบจนทุกวันนี้ ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้ง ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘

๒.๗.๒ สภาพทั่วไป

๑) สถานที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ตั้งอยู่เลขที่ ๖๘ หมู่ที่ ๖ ซอยร่วมใจพัฒนา ถนนไร่จิง – ทรงคนอง ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่รับผิดชอบประมาณ ๑๐.๕๔ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๖,๕๘๗.๕ ไร่

๒) ลักษณะภูมิประเทศและอาณาเขต

เป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่อยู่สองฝั่งของถนนเพชรเกษมและแม่น้ำท่าจีน โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	จรด	ตำบลหอมเกร็ดและตำบลทรงคนอง
ทิศใต้	จรด	ตำบลไร่จิง
ทิศตะวันออก	จรด	ตำบลไร่จิง
ทิศตะวันตก	จรด	ตำบลคลองใหม่

๓) การปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๐ หมู่บ้าน รวมจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๒,๗๘๒ ครัวเรือน

หมู่ที่ ๑ บ้านคลองสรรเพชญ์

หมู่ที่ ๒ บ้านคลองบางหลวง

หมู่ที่ ๓ บ้านท่าตลาด

หมู่ที่ ๔ บ้านท่าตลาด

หมู่ที่ ๕ บ้านคลองหนองจอก

หมู่ที่ ๖ บ้านโรงเหล็ก

หมู่ที่ ๗ บ้านท่าตลาด

หมู่ที่ ๘ บ้านคลองลัดนางแท่น

หมู่ที่ ๙ บ้านตลาดใหม่

หมู่ที่ ๑๐ บ้านศาลเจ้าคู่

๔) ประชากร

ตำบลท่าตลาดมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๕,๖๒๗ คน แบ่งเป็น เพศชาย ๔,๔๔๓ คน เพศหญิง ๕,๑๘๔ คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๘๐๖ คน/ตารางกิโลเมตร

๕) สภาพทางเศรษฐกิจ/อาชีพ

การประกอบอาชีพและรายได้ส่วนใหญ่มาจากการรับจ้างในโรงงาน ทำงานในสนามกอล์ฟ ที่เหลือประกอบอาชีพเกษตรกร ทำสวนผลไม้ ทำสวนดอกไม้ โดยราษฎรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง จำนวน ๗๐ - ๘๐ %

๖) ภารกิจหลักขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด

ภารกิจหลักขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด แบ่งเป็น ๕ ด้าน คือ ด้านการจัดเก็บรายได้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านสังคม การพัฒนาด้านการเมืองและบริหาร^{๑๐}

๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

จิรัฐภาคย์ อินแก้ว ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๔๐-๕๐ ปี สถานภาพสมรสแล้ว มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพทางสังคมหรือไม่มีตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลตำบลแม่ริม กิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี บัญชีที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเห็นด้วยมากที่สุด คือ ต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้นและต้องการความรู้ในการประกอบอาชีพ^{๑๑}

ชัยยุทธ รัตนปทุมวรณ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม คี้นขึ้นกว่าก่อนดำเนินกิจกรรมแทรกแซงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ปัญหาของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ามีปัญหาน้อยลง กว่าก่อนดำเนินกิจกรรมแทรกแซงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ สำหรับความต้องการ การสนับสนุนของประชาชนในการจัดทำ

^{๑๐}เนตร หงษ์ไกรเลิศ และคณะ, “การประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด”, รายงานการวิจัย, (สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๕๐, หน้า ๓ - ๕.

^{๑๑}จิรัฐภาคย์ อินแก้ว, “บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๘, ๕๕ หน้า.

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ามีความต้องการ การสนับสนุน ไม่แตกต่างจากก่อน
ดำเนินกิจกรรมแทรกแซง

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมแทรกแซงประกอบด้วย การจัดฝึกอบรมเชิง
ปฏิบัติการ การจัดเวทีประชาคม และการนิเทศติดตามผล เป็นขบวนการหนึ่งในหลายขบวนการที่
สามารถพัฒนาความรู้ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลได้เป็นอย่างดี และทำให้ปัญหาของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลลดน้อยลง ซึ่งสามารถนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้กับการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ต่อไป^{๑๒}

ชาญวิทย์ ตาลทอง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการ
ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชน : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนอง
พอก จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก
จังหวัดร้อยเอ็ด มีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนด้านงบประมาณ โดยกำหนดลงใน
แผนพัฒนาตำบลหนองพอก ประจำปี ๒๕๔๖ โดยจัดสรรให้แต่ละกลุ่มตามความจำเป็นและความ
ต้องการของกลุ่มเป็นสำคัญ เพื่อเป็นทุนในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และเป็น
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานเพื่อนำมาพัฒนากลุ่มให้มีประสิทธิภาพ บทบาทในการ
ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนในด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ มีการจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์เบื้องต้นที่มีความ
จำเป็นต่อการดำเนินงานของกลุ่ม สนับสนุนวัสดุในการฝึกอบรม และการอนุญาตให้กลุ่มองค์กร
ต่าง ๆ สามารถใช้บริการวัสดุ ครุภัณฑ์ของสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยไม่เสีย
ค่าบริการตามความจำเป็น บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนด้านการบริหารจัดการ มี
การจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการให้กับสมาชิกทุกองค์กรชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจ
แล้วนำไปพัฒนาการบริหารจัดการภายในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ และบทบาทในการส่งเสริมการ
พัฒนาองค์กรชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

^{๑๒} ชาญวิทย์ รัตนปทุมวรรณ, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผน
พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, ๑๑๕
หน้า.

มีการจัดเวทีประชาคม การฝึกอบรมสัมมนา การจัดการแข่งขันกีฬาตำบล การไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งได้รับความร่วมมือจากองค์กรชุมชนและประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี^{๑๓}

ทวีป บุตรโพธิ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การยอมรับขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อประชาคมตำบล” ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับประชาคมตำบลของกรรมการบริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. อยู่ในระดับสูง และเมื่อแยกการยอมรับในฐานะที่ประชาคมตำบลเป็นระบบสังคมของตำบลและด้าน โครงสร้างและรูปแบบประชาคมตำบล การยอมรับอยู่ในระดับสูงเช่นกัน และเมื่อแยกการยอมรับประชาคมตำบลระหว่างกรรมการบริหาร อบต. และสมาชิกสภา อบต. ผลก็ไม่แตกต่างกัน^{๑๔}

ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาคมในการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นของสงขลา” ผลการศึกษาพบว่า

๑) พัฒนาการของประชาคมสงขลามีพื้นฐานมาจากการก่อตัวของกลุ่มชาวบ้าน องค์กรประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเอง เนื่องจากภาครัฐไม่สามารถสนองตอบได้ การรวมกลุ่มมีตั้งแต่ระดับหมู่บ้านจนถึงระดับภูมิภาค แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำงานเน้นสาธารณประโยชน์ และกลุ่มที่เน้นการหารูปแบบเพื่อเอาตัวรอดในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจจำกัดอยู่ในกลุ่มตนเอง

๒) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มประชาคม ได้แก่ ผู้นำ และสถานการณ์ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์และเครือญาติ การได้รับประโยชน์ร่วมกัน

๓) บทบาทของประชาคมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นพบว่า ประชาคมมีระดับทัศนคติต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย และระดับทัศนคติต่อหลักประชาสังคม หลักการปกครองท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง แต่มีพฤติกรรมเข้าร่วมต่อชุมชนในการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นในระดับปานกลาง

^{๑๓}ชาญวิทย์ ตาลทอง, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชน : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด”, ปรินญาธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๗, ๕๒ หน้า.

^{๑๔}ทวีป บุตรโพธิ์, “การยอมรับขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อประชาคมตำบล”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๔, ๑๗๔ หน้า.

๔) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของประชาคมต่อชุมชนในการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในกลุ่ม ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกกลุ่ม การติดตามข่าวสารกิจกรรมของหน่วยการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ ระดับทัศนคติต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ระดับทัศนคติต่อหลักประชาสังคม และหลักการปกครองท้องถิ่น^{๑๕}

บรรจง นะแส ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การสร้างประชาคมตำบลทุ่งหวัง” ผลการศึกษาพบว่าหากจะให้มีการพัฒนาเป็นองค์กรประชาคมที่เข้มแข็ง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิบัติการอย่างเข้มข้น และเป็นขั้นตอนอย่างน้อย ๕ ขั้นตอน คือ

๑) ขั้นตอนของการเผยแพร่ความคิด หรืออุดมการณ์แห่ง “ประชาคม” ให้กว้างขวางในกลุ่มเป้าหมาย ในหลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ เวทีให้ความรู้ เปิดโอกาสให้ถกเถียงเปรียบเทียบกับรูปธรรม จริยธรรมที่มีอยู่ของปฏิบัติการต่าง ๆ ในพื้นที่ว่ามีนัยยะเหมือนกัน ต่างกันหรือไม่ อย่างไร หลาย ๆ ครั้ง หลาย ๆ เวที

๒) จัดให้มีขบวนการศึกษาตัวเองอย่างเข้มข้น “โดยขบวนการกลุ่ม” เพื่อทบทวนความเป็นมาแห่งประวัติศาสตร์ของทุกเหตุการณ์ ปราบกฏการณ์ ตลอดถึงความเป็นมาของทุกมิติที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับชุมชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

๓) ในกรณีที่ชุมชนใด เป็นองค์กรทางธรรมชาติที่มีอยู่ดั้งเดิม เช่น กลุ่มแรงงาน (ขอมือ, กลุ่มกลไกทางพิธีกรรมที่เกาะเกี่ยวอยู่กับประเพณีในแต่ละปี ฯลฯ) ค้นหาผู้นำจากกลุ่มดังกล่าวเพื่อขั้นตอนต่อไป ในกรณีที่ชุมชนใด ไม่มีกลุ่มกิจกรรมใดเหลืออยู่ “การจัดตั้ง” กลุ่มกิจกรรมขึ้นมาเพื่อรองรับการพัฒนาไปสู่ความเป็นประชาคม มีความจำเป็น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มประกอบอาชีพต่าง ๆ มีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งขึ้น

๔) มีขบวนการในการให้การศึกษา ฝึกอบรม “ด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย” แก่ผู้นำหรือกลุ่มเป้าหมายพร้อม ๆ กับมีการทดลองปฏิบัติการจริง ตามเนื้อหาต่าง ๆ เช่น เทคนิคการดำเนินการประชุม (Mind map) เทคนิคการเก็บข้อมูล เทคนิคการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ (Meta Plan/Funture Search Conferent) ตลอดถึงการให้การศึกษาในรูปแบบของทัศนศึกษาดูงานในเนื้อหาและพื้นที่ที่หลากหลาย

๕) ลงมือปฏิบัติการจากกลุ่มผู้นำที่ผ่านขบวนการฝึกอบรม โดยให้มีหลากหลายเนื้อหา หลากหลายกลุ่มเป้าหมาย หลากหลายอาชีพ (ที่มีอยู่จริงในชุมชนนั้น) เพื่อค้นหาความเป็นมาเพื่อ

^{๑๕} ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม และคณะ, “การมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาคมในการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นของสงขลา”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๔๔, ๘๗ หน้า.

สรุปรวบรวมปัญหา เพื่อแสวงหาหรือทดลองปฏิบัติในการแก้ไขปัญหานั้น หรือเพื่อสร้างกิจกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชน

เชื่อว่าหากมีการปฏิบัติการ ๕ ขั้นตอนดังกล่าวอย่างเข้มข้นและจริงจังจะเป็นการปลูกพืชพันธุ์แห่ง “ประชาคม” หรือได้มีส่วนร่วมคนน้ำพรวนดิน ใส่ปุ๋ยให้กับหน่ออ่อนของประชาคมให้เติบโตและเข้มแข็งได้^{๖๖}

ปัญญา ขงยี่ง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายประชาคมสุขภาพบ้านหนองกลาง ตำบลชอนสมบูรณ์ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบว่า เครือข่ายประชาคมสุขภาพบ้านหนองกลาง สามารถจัดตั้งองค์กรระดับเครือข่ายทุกองค์กร ในชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการ มีการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมต่าง ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้และขยายเครือข่ายทั้งแนวราบและแนวตั้ง ทุกองค์กรมีความพึงพอใจ รู้และเข้าใจ สามารถปฏิบัติกิจกรรมค้ำส่งเสริมสุขภาพ เกิดสัมพันธภาพความรักความสามัคคีในชุมชน การพัฒนาเครือข่ายประชาคมสุขภาพดำเนินการโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับควรนำกระบวนการมีส่วนร่วมไปใช้ในการพัฒนาทุกขั้นตอน โดยเน้นการเสริมพลังขององค์กร เพื่อให้เครือข่ายประชาคมสุขภาพดำรงอยู่และสามารถดำเนินการได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน^{๖๗}

ปิยนุช พุทธิรัตน์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารกับการพัฒนาประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชัน” ผลการศึกษาค้นพบว่า

๑) ปัจจัยที่เอื้อต่อพัฒนาการของประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชัน ประกอบด้วย ๖ ปัจจัย คือ ลักษณะเฉพาะของแกนนำริเริ่ม มุมมองของสมาชิกต่อท้องถิ่น การกระตุ้นจากบุคคลภายนอก ลักษณะของช่องทางการสื่อสาร ประเด็นการสื่อสารภายในตลาดน้ำตลิ่งชัน และนโยบายของรัฐเปิดโอกาสให้คนมีส่วนร่วม

๒) กระบวนการสื่อสารของประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชันใน ๓ สถานการณ์ ได้แก่ สถานการณ์ทั่วไป สถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง และสถานการณ์ที่เป็นกิจกรรมเชิงรุก พบว่า

(๑) สถานการณ์ทั่วไป ได้แก่ การแจ้งประกาศของประชาคม การชี้แจงทำความเข้าใจกับสมาชิกประชาคม การเลือกตั้งคณะกรรมการประชาคม และการประชุมระดมสมอง โดยมีแกนนำประชาคมเป็นผู้สื่อสารกับสมาชิกประชาคมในประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของประชาคม

^{๖๖}บรรจง นะแส, “การสร้างประชาคมตำบลทุ่งหวัง”, รายงานการวิจัย, อ่างแก้ว, ๑๕๐ หน้า.

^{๖๗}ปัญญา ขงยี่ง, “การพัฒนาเครือข่ายประชาคมสุขภาพบ้านหนองกลาง ตำบลชอนสมบูรณ์ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี), ๒๕๔๘, ๑๘๔ หน้า.

นำประชาคมเป็นผู้สื่อสารกับสมาชิกประชาคมในประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของประชาคม โดยใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบปากต่อปาก การประชุมกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ การใช้สื่อบุคคล และการใช้สื่อเฉพาะกิจ

(๒) สถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง ได้แก่ ผู้ค้าตลาดน้ำทะเลาะวิวาทกันเอง ผู้ค้าตลาดน้ำทะเลาะวิวาทกับนักท่องเที่ยว คำร้องเรียนจากนักท่องเที่ยว และผู้ค้าไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของประชาคม โดยแกนนำประชาคมทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกประชาคมและนักท่องเที่ยว โดยใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบตัวต่อตัว การประกาศคัดเตือนผ่านเครื่องกระจายเสียง และการติดรายชื่อประจานที่บอร์ดประชาสัมพันธ์

(๓) สถานการณ์ที่เป็นกิจกรรมเชิงรุก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำตลิ่งชัน การจัดทำตลิ่งชันทัวร์และการจัดงานเทศกาลและประเพณีประจำปีของเขตตลิ่งชัน โดยแกนนำประชาคมประสานงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์สำนักงานเขตตลิ่งชัน ในการกำหนดประเด็นข่าวสารที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กับสาธารณชน โดยใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่ออินเทอร์เน็ต^{๖๔}

ไพท วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม : กรณีศึกษา บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างและฐานเครือข่ายความสัมพันธ์ที่มีในชุมชน อันประกอบไปด้วย ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ เพื่อนบ้านและพรรคพวกเพื่อนฝูง ความสัมพันธ์ผ่านการประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์ผ่านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและวัฒนธรรม วัด โรงเรียน และโครงสร้างและช่องทางการติดต่อสื่อสาร เป็นรากฐานที่สำคัญที่นำไปสู่ความร่วมมือในชุมชน และความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ นี้ได้พัฒนาไปสู่กลุ่มที่มีความเป็นทางการมากขึ้น ในการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับภายนอก พบว่าเครือข่ายความสัมพันธ์ของบุคคลเป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์กรหรือหน่วยงานภายนอกกับชุมชน ดังนั้น การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมของชุมชนสามารถแยกพิจารณาระดับความสัมพันธ์เป็น ๓ ชั้น (Layer) คือ ชั้นฐานความสัมพันธ์ของชุมชน ชั้นกลุ่มต่าง ๆ หรือพลเมืองที่ตื่นตัว (Actives citizen) และชั้นตัวกลางหรือแกนนำ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเครือข่ายทางสังคมของชุมชนคือ ฐานความสัมพันธ์ที่หลากหลาย สถานภาพของกลุ่มและบุคคล ผู้นำ ภูมิศาสตร์และทรัพยากร ศูนย์รวมจิตใจและสำนึกร่วมของคนในชุมชน โครงสร้าง

^{๖๔} ปิยนุช พุทธิรัตน์, “การสื่อสารกับการพัฒนาประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชัน”, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๔๕, ๑๗๕ หน้า.

และช่องทางการติดต่อสื่อสาร ธรรมเนียมปฏิบัติ ผลประโยชน์ร่วมกับความเข้าใจของคนในชุมชน และกระแสแนวคิดในสังคม^{๑๕}

ยงยุทธ โคมได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : กรณีศึกษา ประชาคมตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝกต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล และศึกษาถึงลักษณะความเป็นประชาคมของตำบลหนองแฝก ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก ได้เข้าไปมีบทบาทต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเข้าไปริเริ่มหรือจัดตั้งประชาคมตำบลขึ้นมา การจัดรูปแบบการบริหารจัดการ และโครงสร้างองค์กรให้กับประชาชน หรือการเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานแก่ประชาคมตำบลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งบทบาทต่าง ๆ เหล่านี้ นับว่ามีส่วนต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล หรือรูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชนให้เกิดขึ้น และจากบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านมา มีส่วนช่วยให้ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนได้เข้ามาเรียนรู้ถึงรูปแบบการทำงานแบบประชาคมได้ดีขึ้น ถึงแม้บางครั้งจะประสบกับปัญหาในการทำงานระหว่างกันบ้าง แต่ก็เป็นการส่งเสริมให้พวกเขาได้เข้ามาเรียนรู้ถึงรูปแบบในการทำงานร่วมกัน และประชาชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มเห็นด้วยต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้เข้าไปมีส่วนต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลหนองแฝกที่ผ่านมา

ลักษณะประชาคมตำบลหนองแฝกที่เกิดขึ้น ความเป็นประชาคมของตำบลหนองแฝกก็คือ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ที่ซึ่งรัฐได้เข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือและสนับสนุนประชาชน (หรือคือประชาชน กลุ่ม และองค์กรที่มีอยู่แล้วภายในตำบล) ให้เข้ามามีส่วนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบกับตำบลของตนเอง โดยมีรัฐหรือองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะของหน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นตัวแสดงที่สำคัญในการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่จำกัดว่าต้องเป็นกิจกรรมที่มาจากความต้องการของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว

สรุปองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะของหน่วยการปกครองท้องถิ่นควรเข้ามาเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลให้เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นของตน โดยส่งเสริมและผลักดัน

^{๑๕}พิไท วงศ์อนุตรโรจน์, “กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม : กรณีศึกษา บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, อ้างแล้ว, ๑๔๔ หน้า.

กิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อที่จะกำหนดทิศทางในการแก้ไขปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นตนเองอย่างแท้จริง^{๕๐}

วัฒนา แซ่ไพเราะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาประชาคม : ศึกษากรณี ตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๒๕ – ๔๐ ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา สมรสแล้ว ประกอบอาชีพเกษตรกร อาศัยอยู่ในตำบลนี้เป็นเวลาระหว่าง ๒๕ – ๔๐ ปี มีรายได้มากกว่ารายจ่ายและมีเงินเหลือเก็บ สาเหตุที่รับตำแหน่งในชุมชนเพราะหน่วยราชการร้องขอ มีความเข้าใจเรื่องประชาคมมากขึ้นหลังจากได้รับการอบรม

ด้านประชาชนส่วนใหญ่ดูข่าวทางโทรทัศน์และฟังข่าวทางวิทยุทุกวัน อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และจากสิ่งพิมพ์อื่นๆ น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง และฟังข่าวจากเพื่อนบ้านหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๒ – ๓ วันต่อสัปดาห์ มีความเข้าใจเรื่องประชาคมน้อย

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาคมของประชาชนในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยแยกเป็นรายด้านดังนี้ การเสนอความคิดเห็นด้านการพัฒนาตำบลต่อ อบต. และการติดตามกำกับผลการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง ส่วนการประมวลปัญหาและความต้องการของตำบลและการให้และรับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง^{๕๑}

วิจิตร กำตุ้ย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาดำบลบวัก้าง อำเภอสนักำแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนใน อบต. บวัก้าง อำเภอสนักำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของ อบต. ต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาความคิดเห็นบทบาทของ อบต. ต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้วยค่าเฉลี่ยสูงตามลำดับ คือ บทบาทด้านการสร้างความเข้มแข็ง และการพึ่งพาตนเองของชุมชน ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง และด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชน แต่บทบาททั้ง ๓ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

^{๕๐} ยงยุทธ โคม, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : กรณีศึกษาประชาคมตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, ๑๒๒ หน้า.

^{๕๑} วัฒนา แซ่ไพเราะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาประชาคม : ศึกษากรณี ตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๔, ๗๘ หน้า.

บทบาทด้านการตอบสนองความต้องการของประชากร กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในประเด็น องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญ ๆ ของ ชุมชน ด้วยค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่นและในระดับปานกลาง บทบาทด้านการสร้างความเข้มแข็ง และการพึ่งตนเองของชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในประเด็น องค์การบริหารส่วนตำบลได้ กระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้วยค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่นและอยู่ในระดับ ปานกลาง และบทบาทด้านการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในประเด็นใน การพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ถนน ไฟฟ้า สวนสาธารณะ) ในชุมชนด้วยค่าเฉลี่ย สูงกว่าประเด็นอื่นและอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลใน การสร้างชุมชนเข้มแข็งจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ คุณวุฒิ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน^{๔๒}

สมาน ลุนสำโรง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและการ สนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมกลุ่มทอผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัด ชัยภูมิ” ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทมากในด้านการสนับสนุนให้จัดตั้ง กลุ่มอาชีพ รองลงมา คือ การเป็นผู้ผลักดันสำคัญในการก่อตั้งกลุ่มอาชีพ การมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการของกลุ่มและบทบาทติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนบทบาทที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพน้อย คือ การ ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไหม รองลงมา คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าไหม การออกแบบ หรือการประยุกต์ผลิตภัณฑ์เพื่อสนองความต้องการของตลาด^{๔๓}

สุดาวรรณ มีบัว ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลใน การวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผล การศึกษาพบว่า

^{๔๒} วิจิตร กำตุ้ย, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๘, ๘๖ หน้า.

^{๔๓} สมาน ลุนสำโรง, “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและการสนับสนุนจากองค์การบริหาร ส่วนตำบลในการส่งเสริมกลุ่มทอผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ”, วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๘, ๕๕ หน้า.

๑) คุณลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกประชาคมตำบล เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุเฉลี่ย ๔๗.๕๖ ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรสแต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน และส่วนใหญ่มีอาชีพหลักการเกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยต่อปี ๑๑,๔๒๘.๗๕ บาท

ปัจจัยด้านจิตวิทยาสังคม สมาชิกประชาคมตำบลมีทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ อบต. อยู่ในระดับมาก และอุดมการณ์ประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยด้านการสื่อสาร สมาชิกประชาคมตำบลติดตามเนื้อหาข่าวสารการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านประสบการณ์ในงานพัฒนา สมาชิกประชาคมตำบลส่วนใหญ่เคยมีตำแหน่งหรือหน้าที่ด้านการพัฒนา การร่วมกระทำกิจกรรมการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และการได้รับการอบรมในงานพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

๒) การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง

๓) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ความรู้ในหลักการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ อบต. ทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ อบต. อุดมการณ์ประชาธิปไตย แหล่งข้อมูลข่าวสารการเมืองที่ได้รับ การติดตามเนื้อหาข่าวสารการเมือง ตำแหน่งหรือหน้าที่ด้านการพัฒนา การร่วมกระทำกิจกรรมการพัฒนา และการได้รับการอบรมในงานพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า ทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ อบต. การได้รับการอบรมในงานพัฒนา ความรู้ในหลักการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ อบต. อายุ สถานภาพสมรส มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถร่วมกันอธิบายการ

ผันแปรของการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ประมาณร้อยละ ๖๕.๓^{๔๔}

ศิริพร สงขลธรรม ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของรายการวิทยุเพื่อชุมชนกับประชาคมสงขลา” ผลการศึกษาพบว่า

รายการวิทยุเพื่อชุมชนในจังหวัดสงขลา เป็นสื่อมวลชนประเภทวิทยุที่สามารถสร้างอิทธิพลให้กับผู้ฟังได้ ในแง่ของการเพิ่มความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสาร จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้พอสมควร แต่ไม่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแสดงออกได้

รายการวิทยุเพื่อชุมชนในจังหวัดสงขลา ตอบสนองความเป็นสื่อเพื่อชุมชน ด้วยการใช้ประเด็นในการนำเสนอ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ซึ่งเป็นเป้าหมายของการเป็นสื่อเพื่อชุมชน อันเป็นความต้องการเปลี่ยนแปลงแนวคิดให้ชุมชนมองเห็นประโยชน์ของท้องถิ่นร่วมกัน แต่ไม่อาจเป็นแหล่งอิทธิพลต่อแนวคิดของคนในชุมชนได้ เพราะมีสื่อบุคคลทำหน้าที่ได้ดีกว่า

รายการวิทยุเพื่อชุมชนในจังหวัดสงขลา มีการปฏิบัติตามแนวคิดเรื่องวิทยุชุมชนได้ ในเรื่องการเข้าถึงสื่อ เพราะสื่อวิทยุเป็นสื่อที่สามารถรับฟังได้สะดวก ง่ายคาย มีความเข้าใจเรื่องภาษานำเสนอข้อมูลที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น แต่มิได้เข้าถึงแนวคิดในระดับการมีส่วนร่วมในระดับรายการหรือระดับของสถานีวิทยุกระจายเสียงเลย

รายการวิทยุเพื่อชุมชนในจังหวัดสงขลา มีความสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วม ในด้านของผู้รับสาร เรื่องการรับฟังแล้วบอกต่อ และจะเป็นผู้แนะนำคนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพูดคุย แต่ยังไม่พบข้อมูลที่กลุ่มแกนนำในประชาคมสงขลา เปิดโอกาสให้ผู้รับสาร เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นใดเลย

รายการวิทยุเพื่อชุมชนในจังหวัดสงขลา มีการก่อเกิดที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องประชาคมหลายประการ เช่น ทูตทางวัฒนธรรม สำนักสาธารณะ แกนนำที่เข้มแข็ง และการมีกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนร่วมกัน

การสรุปผลของการก่อเกิดและดำรงอยู่ของประชาคมสงขลา ตลอดระยะเวลา ๗ ปีที่ผ่านมา นั้น มีข้อสรุปที่น่าสนใจ ดังนี้

๑) ปัจจัยท้องถิ่นด้านการกระจายอำนาจการปกครอง และงบประมาณ มีความสัมพันธ์เชิงบวกทำให้ก่อเกิดประชาคมสงขลา

^{๔๔}สุดาวรรณ มีบัว, “การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, ๑๘๐ หน้า.

๒) สื่อบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ก่อเกิดประชาคมสงขลา

๓) การนำเสนอข้อมูลที่เกิดขึ้นในจังหวัดสงขลา มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงอยู่ของประชาคมสงขลา

๔) บทบาทของรายการวิทยุเพื่อชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมสงขลา^{๔๕}

อุมพร ผาทอง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเข้มแข็งของประชาคมตำบลในทัศนะขององค์กรชุมชน ตำบลบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า

๑) กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย อายุ ๔๑ – ๕๐ ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพรับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท อาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่า ๓๐ ปี

๒) ระดับความเข้มแข็งของประชาคมตำบลบางนมโค พบว่า ในภาพรวมความเข้มแข็งของประชาคมตำบลค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านภาวะผู้นำกลุ่มสูง ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมการพัฒนาของกลุ่มและด้านการบริหารจัดการของกลุ่มค่อนข้างสูง ส่วนด้านการพึ่งตนเองของกลุ่มปานกลาง

๓) ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อความเข้มแข็งของประชาคมตำบลบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ อายุ อาชีพ การเรียนรู้ในชุมชน รูปแบบการติดต่อสื่อสาร การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และการดำเนินงานของประชาคม และความคาดหวังในผลประโยชน์^{๔๖}

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีบทบาทเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลในหลายด้าน เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา กลุ่มอาชีพ การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ ฯลฯ รวมทั้งการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกร่วมในการทำงานเพื่อชุมชน

^{๔๕} สิริพร สงบธรรม, “บทบาทของรายการวิทยุเพื่อชุมชนกับประชาคมสงขลา”, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๔๔, ๑๒๔ หน้า.

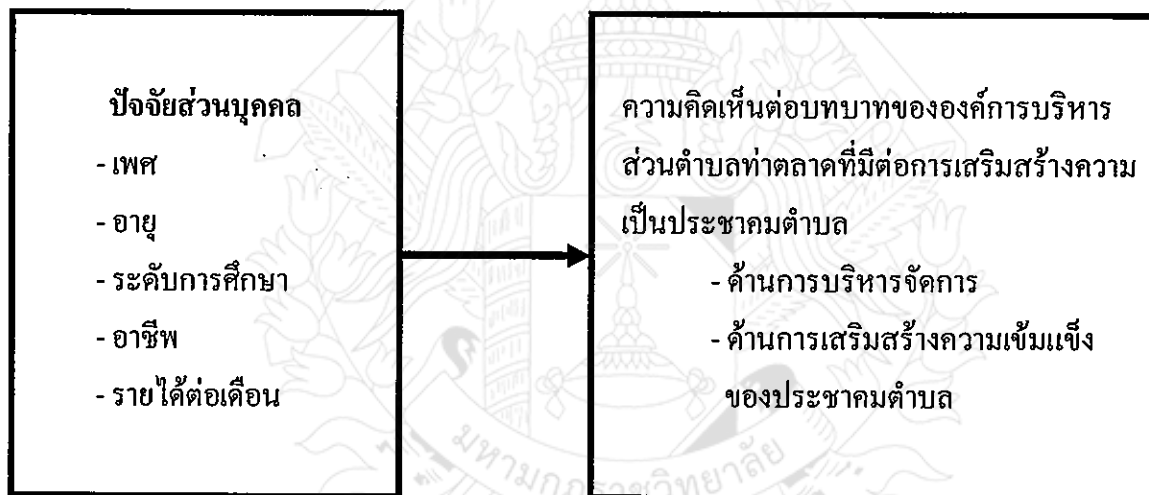
^{๔๖} อุมพร ผาทอง, “ความเข้มแข็งของประชาคมตำบลในทัศนะขององค์กรชุมชน ตำบลบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๔, ๑๔๘ หน้า.

๒.๕ สรุปกรอบแนวคิด

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงได้นำทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของ พหุวิชา สาขา, ทิตยา สุวรรณชฎ และสุนทร ทองคง ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นของ อุทัย หิรัญโตและพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม/ประชาสังคมของประเวศ วะสี, และเดวิด เมธิว (David Mathews) แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างของ กาญจนา แก้วเทพ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา และบิณฑ์ อ่อนคำ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการของ กุลิก และเออร์วิก (Gulick and Urwick) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ จิรัฐภาคย์ อินแก้ว, ชาญวิทย์ ตาลทอง, บรรจง นะแส และยงยุทธ โคคม มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดและตัวแปรในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น
ประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” นี้ เป็นการ
วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ การสุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ กรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปร
- ๓.๔ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๕ เครื่องมือที่ใช้การวิจัย
- ๓.๖ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- ๓.๗ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๘ การวัดค่าตัวแปร
- ๓.๙ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๑๐ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอ สาม
พราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น ๕,๖๒๗ คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด จำนวน ๓๘๔ คน

๓.๒ การสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งออกเป็น ๒
ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การสุ่มเลือกประชากรเป้าหมายที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลท่าตลาด ทำ
การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรสำหรับการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับ
ประชากรที่มีจำนวนที่แน่นอน (Finite Population) กล่าวคือ จำนวนสมาชิกของประชากรที่

ทำการศึกษามีจำนวนที่สามารถนับได้ ดังนั้น จึงใช้สมการในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของประชาชน โดยการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๑ กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้เกิด คือ ร้อยละ ๕ ตามสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน ขนาดของประชากร
 e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งในรายงานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดให้มีความผิดพลาดที่ยอมรับได้ มีค่าเท่ากับร้อยละ ๕ หรือ ๐.๐๕ สามารถแทนค่าได้ดังนี้

$$n = \frac{๕,๖๒๗}{๑ + ๕,๖๒๗(๐.๐๕)^2}$$

$$n = ๓๘๔.๐๔$$

$$n = ๓๘๔$$

จึงเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง ๓๘๔ คน

ขั้นตอนที่ ๒ นำกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) มาสุ่มตัวอย่างแบบหาอัตราสัดส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน ตามสูตรดังนี้^๒

$$n_i = \frac{N_i \times n}{N}$$

$$n_i = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน}$$

$$N_i = \text{จำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้าน}$$

^๑ยูทช โภยวรรณ, สถิติสำหรับการวิจัย (Statistics for Research), (กรุงเทพมหานคร : พระนครแกรนด์วิว อาคารฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๔), หน้า ๕๖.

^๒กัลยา วานิชย์บัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๕.

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด

ตารางที่ ๑ แสดงพื้นที่หมู่บ้านและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ท่าตลาด

รายชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ ๑ บ้านคลองสรรเพชญ์	๒๓๘	๑๐
หมู่ที่ ๒ บ้านคลองบางหลวง	๑,๕๒๕	๖๑
หมู่ที่ ๓ บ้านท่าตลาด	๔๗๕	๑๕
หมู่ที่ ๔ บ้านท่าตลาด	๒,๖๖๒	๑๐๖
หมู่ที่ ๕ บ้านคลองหนองจอก	๑,๐๕๐	๔๓
หมู่ที่ ๖ บ้านโรงเหล็ก	๑,๐๗๔	๔๓
หมู่ที่ ๗ บ้านท่าตลาด	๓๓๑	๑๓
หมู่ที่ ๘ บ้านคลองลัดนางแท่น	๔๑๐	๑๖
หมู่ที่ ๙ บ้านตลาดใหม่	๗๒๑	๒๕
หมู่ที่ ๑๐ บ้านศาลเจ้าคู่	๑,๐๕๗	๔๔
รวม	๕,๖๒๗	๓๘๔

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๘๔ คน ดังกล่าวแล้วจึงใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือกวิธีการจับสลากจากจำนวนประชากรทั้งหมด เมื่อระบุประชากรกลุ่มตัวอย่างครบถ้วนตามที่กำหนด จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๓ กรอบแนวคิดและกำหนดตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรในการศึกษาไว้ ดังนี้

๓.๓.๑ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

๓.๓.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล โดยพิจารณา ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล

๓.๔ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

๓.๔.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) คือ แบบสอบถามจำนวน ๓๘๔ ชุด

๓.๔.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) คือ เอกสาร ตำราวิชาการ หนังสือ บทความ วารสาร กฎหมาย ระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้อง หลักฐานของทางราชการที่สามารถเปิดเผยได้ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๕ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ๑ ชุด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล โดยพิจารณา ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการบริหารจัดการ จำนวน ๑๐ ข้อ และ ๒) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำนวน ๑๐ ข้อ รวมจำนวน ๒๐ ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ ๕
เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ ๔
ไม่แน่ใจ	มีค่าเท่ากับ ๓

ไม่เห็นด้วย   มีค่าเท่ากับ ๒

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง   มีค่าเท่ากับ ๑

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความ เป็นประชาคมตำบล

๓.๖ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๖.๑ ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๖.๒ สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม ๒ ประเภท คือ แบบปลายปิดและแบบปลายเปิด

๓.๖.๓ นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้อง และชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้ว นำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

๓.๖.๔ นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ ท่าน คือ ๑) พระมหาเหรียญชัย อติวีโร ๒) นายพนิต ดวงดี และ ๓) นายวิรัตน์ พุ่มพวง ตรวจสอบและ ปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา และมีความเหมาะสมของคำถาม

๓.๖.๕ เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กลุ่มที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีคุณลักษณะที่คล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มประชาคม ตำบลไร่จิง จำนวน ๓๐ คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนบาค^๑ และจะต้องได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ ๐.๘๕

๓.๖.๖ นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

^๑ กัลยา วานิชย์บัญชา, การใช้ SPSS FOR WINDOWS ในการวิเคราะห์ข้อมูล, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๔๔๕.

๓.๗ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

๓.๗.๑ ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๓.๗.๒ ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

๓.๗.๓ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

๓.๗.๔ เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน ๓๗๗ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๒ จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

๓.๗.๕ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

๓.๘ การวัดค่าตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดการวัดค่าตัวแปร ซึ่งเป็นการแปลผลค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามในด้านต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้^๔

ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

ระดับค่า	ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลผล
๕	๔.๕๐ - ๕.๐๐	ระดับความคิดเห็น... เห็นด้วยอย่างยิ่ง
๔	๓.๕๐ - ๔.๔๕	ระดับความคิดเห็น... เห็นด้วย
๓	๒.๕๐ - ๓.๔๕	ระดับความคิดเห็น... ไม่แน่ใจ
๒	๑.๕๐ - ๒.๔๕	ระดับความคิดเห็น... ไม่เห็นด้วย
๑	๑.๐๐ - ๑.๔๕	ระดับความคิดเห็น... ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

^๔ชูศรี วงศ์รัตนะ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต, ๒๕๔๑), หน้า ๗๕.

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

๓.๕.๒ ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓.๕.๓ ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านเพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

๓.๕.๔ วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๓.๑๐ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ๒ ประเภท ได้แก่

๓.๑๐.๑ สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป

๓.๑๐.๒ สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferencial Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

๑) การหาค่าร้อยละ (Percentage)^๕

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

๒) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)^๖

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

๓) การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)^๗

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$\sum fx$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ

N = จำนวนประชากร

^๕นิภา เมธาวีชัย, วิทยาการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๑), หน้า ๑๒๘.

^๖สงศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๗), หน้า ๕๕.

^๗ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐), หน้า ๕๓.

๔) ทดสอบสมมติฐาน (t-test) ^๔

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t	=	ค่าที-เทสท์ (t- test)
$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	=	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ
S_1^2, S_2^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒
ตามลำดับ		
n_1, n_2	=	จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

๕) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test) ^๕

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F	=	อัตราส่วนของความแปรปรวน
MS_b	=	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w	=	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

^๔นิภา เมธาวีชัย, วิทยาการวิจัย, อ่างแล้ว, หน้า ๒๓๘.

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๐.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น
ประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” นี้ เป็นการ
วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การ
บริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ๒) เพื่อเปรียบเทียบ
บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล
จำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนและ ๓) เพื่อ
ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการ
เสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กับกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน ๓๘๔ คน แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วย
คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ สำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐาน
การวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๔.๑ สถิติลักษณะที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ
รายได้ต่อเดือน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอใน
รูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล
ท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล โดยพิจารณา ๒ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการ
บริหารจัดการ และ ๒) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ใช้การวิเคราะห์หา
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบ
ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

ตอนที่ ๔ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น ๓๘๔ คน พบว่า ได้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น ๓๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๒ นับว่าเป็นจำนวนที่เชื่อถือได้อย่างดี สำหรับสะท้อนข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
d.f.	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
S.S.	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
M.S.	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีคุณลักษณะข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปากฎดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านเพศ ของ
ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

เพศ	ความถี่	ร้อยละ
ชาย	๑๗๗	๔๖.๕๐
หญิง	๒๐๐	๕๓.๕๐
รวม	๓๗๗	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๒ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีจำนวน ๒๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๕๐ รองลงมาเพศชายซึ่งมีจำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕๐

ตารางที่ ๓ แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านอายุ ของ
ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

อายุ	ความถี่	ร้อยละ
๑๘ - ๓๐ ปี	๕๑	๒๔.๑๐
๓๑ - ๔๐ ปี	๑๑๓	๓๐.๐๐
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๐๑	๒๖.๘๐
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๒	๓.๑๐
รวม	๓๗๗	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๓ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่มีอายุช่วงระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี ซึ่งมีจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ รองลงมามีช่วงอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี ซึ่งมีจำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘๐ มีช่วงอายุระหว่าง ๑๘ - ๓๐ ปี ซึ่งมีจำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑๐ และมีช่วงอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๐

ตารางที่ ๔ แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านระดับการศึกษา ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ระดับการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
ประถมศึกษา	๑๔๐	๓๗.๑๐
มัธยมศึกษา/ปวช.	๕๒	๒๔.๔๐
อนุปริญญา/ปวส.	๔๕	๑๓.๐๐
ปริญญาตรี	๗๔	๑๙.๖๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๒	๕.๘๐
รวม	๓๗๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวน ๑๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑๐ รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ซึ่งมีจำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๐ ระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๐ ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๐ และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๐

ตารางที่ ๕ แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านอาชีพ ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

อาชีพ	ความถี่	ร้อยละ
เกษตรกรรวม	๔๘	๑๒.๗๐
รับจ้างทั่วไป	๘๔	๒๒.๓๐
ค้าขาย	๕๓	๑๔.๑๐
ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๕๖	๑๔.๕๐
พนักงาน, ลูกจ้างเอกชน	๖๕	๑๗.๓๐
ธุรกิจส่วนตัว	๔๐	๑๐.๖๐
อื่น ๆ	๒๗	๗.๒๐
รวม	๓๗๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๕ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีจำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓๐ รองลงมาประกอบอาชีพพนักงาน, ลูกจ้างเอกชน ซึ่งมีจำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓๐ มีอาชีพข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีจำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕๐ มีอาชีพค้าขาย ซึ่งมีจำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑๐ มีอาชีพเกษตรกรกรรม ซึ่งมีจำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๐ มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว ซึ่งมีจำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๐ มีอาชีพอื่น ๆ ซึ่งมีจำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๒๐

ตารางที่ ๖ แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปด้านรายได้ต่อเดือนของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

รายได้ต่อเดือน	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๖๐	๑๕.๕๐
๕,๐๐๑ – ๘,๐๐๐ บาท	๑๕๘	๔๑.๕๐
๘,๐๐๑ – ๑๑,๐๐๐ บาท	๕๖	๒๕.๕๐
๑๑,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๖๓	๑๖.๓๐
รวม	๓๓๗	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๖ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง ๕,๐๐๑ – ๘,๐๐๐ บาท ซึ่งมีจำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕๐ รองลงมามีรายได้ในช่วง ๘,๐๐๑ – ๑๑,๐๐๐ บาท ซึ่งมีจำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕๐ มีรายได้ตั้งแต่ ๑๑,๐๐๑ บาทขึ้นไป ซึ่งมีจำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๐ และมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ซึ่งมีจำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๐

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

การศึกษาวិเคราะห์ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๗ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อ
บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคม
ตำบล โดยรวม

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล	N = ๓๗๗		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการบริหารจัดการ	๔.๑๘	๐.๕๒	เห็นด้วย
๒. ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ประชาคมตำบล	๔.๒๐	๐.๖๐	เห็นด้วย
โดยรวม	๔.๑๕	๐.๕๒	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๗ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล
ท่าตลาดต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล โดยรวม ทั้ง ๒ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหาร
จัดการ และ ๒) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} =$
๔.๑๕) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๗

ตารางที่ ๘ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาใน
ตำบลท่าตลาด ด้านการบริหารจัดการ

ข้อความ	N = ๓๗๗		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ ความเป็นประชาคมตำบลให้ท่านเข้าใจ ได้อย่างชัดเจน	๔.๒๔	๐.๗๗	เห็นด้วย
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ได้ชี้แจงให้ท่านเห็นถึง ประโยชน์และความสำคัญของประชาคมตำบล	๔.๒๖	๐.๖๖	เห็นด้วย
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ได้จัดให้มีเวทีประชาคม อย่างต่อเนื่อง	๔.๒๓	๐.๖๕	เห็นด้วย
๔. ช่วงเวลาในการจัดเวทีประชาคม ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าตลาดกำหนดมีความเหมาะสม	๔.๑๖	๐.๖๖	เห็นด้วย

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

ข้อความ	N = ๓๓๓		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๕. สถานที่ในการจัดเวทีประชาคม ที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด กำหนดมีความเหมาะสม	๔.๑๔	๐.๓๕	เห็นด้วย
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานของประชาคมตำบลได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม	๔.๑๑	๐.๘๑	เห็นด้วย
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างกลุ่มประชาคมอย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๑๗	๐.๖๕	เห็นด้วย
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เป็นศูนย์กลางระดมความคิดของกลุ่มประชาคมตำบล เพื่อจัดทำเป็นแผนงานพัฒนาตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๑๕	๐.๖๕	เห็นด้วย
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ในด้านการบริหารจัดการให้กับกลุ่มประชาคมได้อย่างตรงตามความต้องการ	๔.๑๕	๐.๖๕	เห็นด้วย
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด บริหารจัดการกิจกรรมของประชาคมตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๑๖	๐.๖๕	เห็นด้วย
รวม	๔.๑๘	๐.๕๒	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๘ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาดมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.18$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีรายละเอียดดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๘

ตารางที่ ๘ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาใน ตำบลท่าตลาด ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล

ข้อความ	N = ๓๗๗		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด จัดเวทีประชาคมเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ร่วมเสนอปัญหา และแนวทางแก้ไข ปัญหา	๔.๒๕	๐.๗๕	เห็นด้วย
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เปิดโอกาสให้ประชาคม เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	๔.๒๓	๐.๗๕	เห็นด้วย
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้นำ ประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด โครงการพัฒนา ท้องถิ่น	๔.๑๕	๐.๗๗	เห็นด้วย
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เปิดโอกาสให้ประชาคม ตำบลมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการ ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	๔.๑๔	๐.๗๘	เห็นด้วย
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด มีสื่อ/ช่องทาง เช่น หอ กระจายข่าว รถประชาสัมพันธ์ แผ่นปลิว ให้ประชาคมได้รับรู้ ข่าวสารข้อมูลอย่างเพียงพอ	๔.๑๘	๐.๘๒	เห็นด้วย
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด สนับสนุนให้ประชาคม มีส่วนร่วมใน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม อย่าง ต่อเนื่อง	๔.๒๗	๐.๖๖	เห็นด้วย
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ส่งเสริมกิจกรรมสืบ สานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	๔.๒๕	๐.๗๑	เห็นด้วย
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด จัดกิจกรรมส่งเสริม ความรู้ให้กับผู้นำชุมชน เช่น โครงการศึกษาดูงาน ฯลฯ ได้ อย่างเหมาะสม	๔.๑๒	๐.๗๕	เห็นด้วย

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

ข้อความ	N = ๓๗๗		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด จัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง	๔.๑๗	๐.๗๕	เห็นด้วย
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ให้การสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน และด้านการตลาดกับกลุ่มอาชีพในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๐๗	๐.๘๓	เห็นด้วย
รวม	๔.๒๐	๐.๖๐	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๕ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาดมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบลโดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๒๐$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีรายละเอียดดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๕

ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๑๗๗	๔.๒๔	๐.๕๗	เห็นด้วย
หญิง	๒๐๐	๔.๑๔	๐.๔๗	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๑๐ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.24$ และ $\bar{X} = 4.14$ ตามลำดับ)

ตารางที่ ๑๑ แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	๑๗๗	๔.๒๔	๐.๕๗	๑.๕๑	๐.๐๕๗
หญิง	๒๐๐	๔.๑๔	๐.๔๗		

จากตารางที่ ๑๑ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘ - ๓๐ ปี	๕๑	๔.๑๕	๐.๖๐	เห็นด้วย
๓๑ - ๔๐ ปี	๑๑๓	๔.๑๐	๐.๕๗	เห็นด้วย
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๐๑	๔.๑๗	๐.๔๖	เห็นด้วย
๕๑ ปีขึ้นไป	๗๒	๔.๓๘	๐.๓๕	เห็นด้วย
รวม	๓๗๗	๔.๑๘	๐.๕๒	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๑๒ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ทั้งเพศชาย เพศหญิง จำแนกตามอายุ โดยรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.18$) และแยกตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๓ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๐	๓	๑.๒๐	๔.๔๘	๐.๐๐๔ *
ภายในกลุ่ม	๕๕.๗๖	๓๗๓	๐.๑๕		
รวม	๕๙.๓๖	๓๗๖			

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) ดังตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๔ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

อายุ	๑๘ - ๓๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๕$)	๓๑ - ๔๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๐$)	๔๑ - ๕๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๗$)	๕๑ ปีขึ้นไป ($\bar{X} = ๔.๓๘$)
๑๘ - ๓๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๕$)	-			
๓๑ - ๔๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๐$)	-.๐๔	-		
๔๑ - ๕๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๗$)	.๐๑	.๐๖	-	
๕๑ ปีขึ้นไป ($\bar{X} = ๔.๓๘$)	.๒๒	.๒๗*	.๒๑	-

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๑๔ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๑๑ - ๔๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ระดับประถมศึกษา	๑๔๐	๔.๓๒	๐.๔๓	เห็นด้วย
ระดับมัธยมศึกษา/ปวช.	๕๒	๔.๐๕	๐.๕๖	เห็นด้วย
ระดับอนุปริญญา/ปวส.	๔๕	๔.๒๓	๐.๕๐	เห็นด้วย
ระดับปริญญาตรี	๗๔	๔.๐๗	๐.๕๖	เห็นด้วย
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	๒๒	๔.๐๐	๐.๖๘	เห็นด้วย
รวม	๓๓๓	๔.๑๘	๐.๕๒	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๑๕ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ระดับอนุปริญญา/ปวส. ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๓๒$, $\bar{X} = ๔.๐๕$, $\bar{X} = ๔.๒๓$, $\bar{X} = ๔.๐๗$ และ $\bar{X} = ๔.๐๐$ ตามลำดับ)

ตารางที่ ๑๖ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๕.๐๕	๔	๑.๒๖	๔.๗๗	๐.๐๐๑ *
ภายในกลุ่ม	๕๘.๓๑	๓๒๘	๐.๑๘		
รวม	๖๓.๓๖	๓๓๒			

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

๐.๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé) ดังตารางที่ ๑๗

ตารางที่ ๑๗ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé)

ระดับการศึกษา	ประถม ศึกษา ($\bar{X} = ๔.๓๒$)	มัธยมศึกษา /ปวช. ($\bar{X} = ๔.๐๕$)	อนุปริญญา/ ปวส. ($\bar{X} = ๔.๒๓$)	ปริญญาตรี ($\bar{X} = ๔.๐๗$)	สูงกว่า ปริญญาตรี ($\bar{X} = ๔.๐๐$)
ประถมศึกษา ($\bar{X} = ๔.๓๒$)	-				
มัธยมศึกษา/ปวช. ($\bar{X} = ๔.๐๕$)	-.๒๒*	-			
อนุปริญญา/ปวส. ($\bar{X} = ๔.๒๓$)	-.๐๘	.๑๔	-		
ปริญญาตรี ($\bar{X} = ๔.๐๗$)	-.๒๔*	-.๐๑	-.๑๖	-	
สูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = ๔.๐๐$)	-.๓๑	-.๐๕	-.๒๓	.๐๗	-

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๑๗ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. และปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๑๘ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เกษตรกรรวม	๔๘	๔.๔๑	๐.๔๒	เห็นด้วย
รับจ้างทั่วไป	๘๔	๔.๓๑	๐.๔๓	เห็นด้วย
ค้าขาย	๕๓	๔.๑๓	๐.๔๕	เห็นด้วย
ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๕๖	๔.๐๕	๐.๖๑	เห็นด้วย
พนักงาน, ลูกจ้างเอกชน	๖๕	๔.๑๖	๐.๕๔	เห็นด้วย
ธุรกิจส่วนตัว	๔๐	๓.๕๕	๐.๕๘	เห็นด้วย
อื่นๆ	๒๓	๔.๑๑	๐.๔๑	เห็นด้วย
รวม	๓๗๓	๔.๑๘	๐.๕๒	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด จำแนกตามอาชีพ โดยรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๑๘$) และแยกตามช่วงรายได้ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๑๘

ตารางที่ ๑๙ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๖.๔๘	๖	๑.๐๘	๔.๑๒	๐.๐๐๑ *
ภายในกลุ่ม	๕๖.๘๘	๓๖๐	๐.๑๖		
รวม	๑๐๓.๓๖	๓๖๖			

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๑๙ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น

ประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) ดังตารางที่ ๒๐

ตารางที่ ๒๐ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลิ่งที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลด้านการบริหารจัดการ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

อาชีพ	เกษตรกร ($\bar{X} = ๔.๔๑$)	รับจ้างทั่วไป ($\bar{X} = ๔.๓๑$)	ค้าขาย ($\bar{X} = ๔.๑๓$)	ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = ๔.๐๕$)	พนักงานเอกชน ($\bar{X} = ๔.๑๖$)	ธุรกิจส่วนตัว ($\bar{X} = ๓.๕๕$)	อื่น ๆ ($\bar{X} = ๔.๑๑$)
เกษตรกร ($\bar{X} = ๔.๔๑$)	-						
รับจ้างทั่วไป ($\bar{X} = ๔.๓๑$)	-.๐๕	-					
ค้าขาย ($\bar{X} = ๔.๑๓$)	-.๒๗	-.๑๗	-				
ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = ๔.๐๕$)	-.๓๕	-.๒๕	-.๐๗	-			
พนักงาน, ลูกจ้างเอกชน ($\bar{X} = ๔.๑๖$)	-.๒๔	-.๑๔	.๐๓	.๑๐	-		
ธุรกิจส่วนตัว ($\bar{X} = ๓.๕๕$)	-.๔๑*	-.๓๑	-.๑๓	-.๐๖	-.๑๖	-	
อื่น ๆ ($\bar{X} = ๔.๑๑$)	-.๒๕	-.๑๕	-.๐๒	.๐๕	-.๐๕	.๑๑	-

* $P < 0.05$

จากตารางที่ ๒๐ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๖๐	๔.๑๗	๐.๔๓	เห็นด้วย
๕,๐๐๑-๘,๐๐๐ บาท	๑๕๘	๔.๒๑	๐.๔๕	เห็นด้วย
๘,๐๐๑-๑๑,๐๐๐ บาท	๕๖	๔.๒๘	๐.๕๒	เห็นด้วย
๑๑,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๖๓	๓.๕๕	๐.๖๔	เห็นด้วย
รวม	๓๓๗	๔.๑๘	๐.๕๒	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๒๑ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด จำแนกตามรายได้ต่อเดือนโดยรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๑๘$) และแยกตามช่วงรายได้ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒๑

ตารางที่ ๒๒ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๓.๑๗	๓	๑.๐๕	๓.๕๓	๐.๐๐๕*
ภายในกลุ่ม	๑๐๐.๑๕	๓๓๓	๐.๒๖		
รวม	๑๐๓.๓๒	๓๓๖			

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๒๒ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé) ดังตารางที่ ๒๓

ตารางที่ ๒๓ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ($\bar{X} = ๔.๑๓$)	๕,๐๐๑ – ๘,๐๐๐ บาท ($\bar{X} = ๔.๒๑$)	๘,๐๐๑ – ๑๑,๐๐๐ บาท ($\bar{X} = ๔.๒๘$)	๑๑,๐๐๑ บาทขึ้นไป ($\bar{X} = ๓.๘๕$)
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ($\bar{X} = ๔.๑๓$)	-			
๕,๐๐๑ – ๘,๐๐๐ บาท ($\bar{X} = ๔.๒๑$)	.๐๓	-		
๘,๐๐๑ – ๑๑,๐๐๐ บาท ($\bar{X} = ๔.๒๘$)	.๑๐	.๐๓	-	
๑๑,๐๐๑ บาทขึ้นไป ($\bar{X} = ๓.๘๕$)	-.๑๓	.๒๑	-.๒๘*	-

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๒๓ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ ๑๑,๐๐๐ บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ๘,๐๐๐ – ๑๑,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๒๔ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	๑๗๗	๔.๒๕	๐.๖๘	เห็นด้วย
หญิง	๒๐๐	๔.๑๖	๐.๕๒	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๒๔ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ทั้งเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๒๕$ และ $\bar{X} = ๔.๑๖$ ตามลำดับ)

ตารางที่ ๒๕ แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	๑๗๗	๔.๒๕	๐.๖๘	๑.๓๕	๐.๑๗๖
หญิง	๒๐๐	๔.๑๖	๐.๕๒	๑.๓๓	๐.๑๘๓

จากตารางที่ ๒๕ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๒๖ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๘ - ๓๐ ปี	๕๑	๔.๐๕	๐.๖๐	เห็นด้วย
๓๑ - ๔๐ ปี	๑๑๓	๔.๑๕	๐.๐๕	เห็นด้วย
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๐๑	๔.๒๓	๐.๗๕	เห็นด้วย
๕๑ ปีขึ้นไป	๗๒	๔.๓๗	๐.๓๖	เห็นด้วย
รวม	๓๗๗	๔.๒๐	๐.๖๐	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๒๖ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ทั้งเพศชาย เพศหญิง จำแนกตามอายุ โดยรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๒๐$) และแยกตามช่วงอายุ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒๖

ตารางที่ ๒๗ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๓.๔๘	๓	๑.๑๕	๓.๒๔	๐.๐๒๒*
ภายในกลุ่ม	๑๓๓.๐๐	๓๗๓	๐.๓๕		
รวม	๑๓๖.๔๘	๓๗๖			

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๒๗ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé) ดังตารางที่ ๒๘

ตารางที่ ๒๘ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

อายุ	๑๘ - ๓๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๐๕$)	๓๑ - ๔๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๕$)	๔๑ - ๕๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๒๓$)	๕๑ ปีขึ้นไป ($\bar{X} = ๔.๓๓$)
๑๘ - ๓๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๐๕$)	-			
๓๑ - ๔๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๑๕$)	.๕๐	-		
๔๑ - ๕๐ ปี ($\bar{X} = ๔.๒๓$)	.๑๓	.๐๘	-	
๕๑ ปีขึ้นไป ($\bar{X} = ๔.๓๓$)	.๒๓*	.๒๒	.๑๔	-

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๒๘ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๑๘ - ๓๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๒๙ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ระดับประถมศึกษา	๑๔๐	๔.๓๓	๐.๖๕	เห็นด้วย
ระดับมัธยมศึกษา/ปวช.	๕๒	๔.๐๖	๐.๖๐	เห็นด้วย
ระดับอนุปริญญา/ปวส.	๔๕	๔.๒๕	๐.๔๕	เห็นด้วย
ระดับปริญญาตรี	๓๔	๔.๑๑	๐.๕๕	เห็นด้วย
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	๒๒	๔.๑๖	๐.๕๓	เห็นด้วย
รวม	๓๓๓	๔.๒๐	๐.๖๐	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๒๕ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ทั้งเพศชาย เพศหญิง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๒๐$) และแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๒๕

ตารางที่ ๓๐ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๔.๕๕	๔	๑.๒๓	๓.๔๕	๐.๐๐๘*
ภายในกลุ่ม	๑๓๑.๕๓	๓๗๒	๐.๓๕		
รวม	๑๓๖.๐๘	๓๗๖			

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๓๐ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เซฟเฟ้ (Scheffé) ดังตารางที่ ๓๑

ตารางที่ ๓๑ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างคามเข้มแข็งของประชาคมตำบล ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ระดับการศึกษา	ประถม ศึกษา ($\bar{X}$ = ๔.๓๓)	มัธยมศึกษา/ ปวช. ($\bar{X}$ = ๔.๐๖)	อนุปริญญา/ ปวส. ($\bar{X}$ = ๔.๒๕)	ปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๔.๑๑)	สูงกว่า ปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๔.๑๖)
ประถมศึกษา ($\bar{X}$ = ๔.๓๓)	-				
มัธยมศึกษา/ปวช. ($\bar{X}$ = ๔.๐๖)	-.๒๖*	-			
อนุปริญญา/ปวส. ($\bar{X}$ = ๔.๒๕)	-.๐๗	.๑๕	-		
ปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๔.๑๑)	-.๒๒	.๐๔	-.๑๔	-	
สูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X}$ = ๔.๑๖)	-.๑๖	.๑๐	-.๐๘	.๐๕	-

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๓๑ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างคามเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๓๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชน ต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลิ่งที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น ประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตาม อาชีพ

อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เกษตรกรรวม	๔๘	๔.๕๕	๐.๘๕	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รับจ้างทั่วไป	๘๔	๔.๒๓	๐.๕๘	เห็นด้วย
ค้าขาย	๕๓	๔.๐๗	๐.๕๔	เห็นด้วย
ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๕๖	๔.๑๑	๐.๔๕	เห็นด้วย
พนักงาน, ลูกจ้างเอกชน	๖๕	๔.๑๗	๐.๕๖	เห็นด้วย
ธุรกิจส่วนตัว	๔๐	๔.๐๔	๐.๕๔	เห็นด้วย
อื่นๆ	๒๗	๔.๒๔	๐.๔๕	เห็นด้วย
รวม	๓๗๗	๔.๒๐	๐.๖๐	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๓๒ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลิ่ง จำแนกตามอาชีพ โดยรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลิ่งที่มีต่อการเสริมสร้าง ความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล อยู่ในระดับ เห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๒๐$) และแยกแต่ละอาชีพ มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๓๒

ตารางที่ ๓๓ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลิ่งที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๘.๒๔	๖	๑.๓๗	๓.๕๔	๐.๐๐๑ *
ภายในกลุ่ม	๑๒๘.๒๔	๓๗๐	๐.๓๔		
รวม	๑๓๖.๔๘	๓๗๖			

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๓๓ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลิ่ง ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลิ่งที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น

ประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) ดังตารางที่ ๓๔

ตารางที่ ๓๔ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

อาชีพ	เกษตรกร ($\bar{X} = 4.55$)	รับจ้าง ทั่วไป ($\bar{X} = 4.23$)	ค้าขาย ($\bar{X} = 4.07$)	ข้าราชการ ($\bar{X} = 4.11$)	พนักงาน เอกชน ($\bar{X} = 4.17$)	ธุรกิจ ส่วนตัว ($\bar{X} = 4.04$)	อื่นๆ ($\bar{X} = 4.24$)
เกษตรกร ($\bar{X} = 4.55$)	-						
รับจ้างทั่วไป ($\bar{X} = 4.23$)	-.๓๑	-					
ค้าขาย ($\bar{X} = 4.07$)	-.๔๗*	-.๑๕	-				
ข้าราชการ, พนักงาน รัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = 4.11$)	-.๔๓*	-.๑๑	.๐๓	-			
พนักงาน, ลูกจ้างเอกชน ($\bar{X} = 4.17$)	-.๓๗	-.๐๕	.๐๕	.๐๖	-		
ธุรกิจส่วนตัว ($\bar{X} = 4.04$)	-.๕๐*	-.๑๘	-.๐๓	-.๐๗	-.๐๑	-	
อื่นๆ ($\bar{X} = 4.24$)	-.๓๐	.๐๑	.๑๗	.๑๓	.๐๗	.๒๐	-

* $P < 0.05$

จากตารางที่ ๓๔ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย ช่างราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ และธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๓๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๖๐	๔.๑๕	๐.๔๘	เห็นด้วย
๕,๐๐๑-๘,๐๐๐ บาท	๑๕๘	๔.๒๔	๐.๖๕	เห็นด้วย
๘,๐๐๑-๑๑,๐๐๐ บาท	๕๖	๔.๒๕	๐.๕๖	เห็นด้วย
๑๑,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๖๓	๔.๐๔	๐.๖๔	เห็นด้วย
รวม	๓๓๗	๔.๒๐	๐.๖๐	เห็นด้วย

จากตารางที่ ๓๕ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบล อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๒๐$) และแยกตามช่วงรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๓๕

ตารางที่ ๓๖ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒.๐๐	๓	.๖๖	๑.๘๔	๐.๑๓๘
ภายในกลุ่ม	๑๓๔.๔๘	๓๓๓	.๓๖		
รวม	๑๓๖.๔๘	๓๓๖			

จากตารางที่ ๓๖ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างเข้มแข็งของประชาคมตำบล ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล และใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) รายละเอียดปรากฏตามตารางประกอบคำบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓๗ แสดงค่าความถี่ (Frequency) ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ

ปัญหา	แนวทางแก้ไข	ความถี่
๑. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของประชาคมตำบล	๑. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของประชาคมตำบล	๑๑
๒. สถานที่ในการจัดเวทีประชาคมบางแห่งไม่เหมาะสม ทำให้ประชาชนเดินทางเข้าร่วมประชาคมไม่สะดวก	๒. การกำหนดสถานที่ในการจัดเวทีประชาคม ควรคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเดินทางของประชาชนที่จะเข้าร่วมประชาคม	๗
รวม		๑๘

จากตารางที่ ๓๗ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด จำนวน ๑๘ คนได้เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ เรียงลำดับ ดังนี้

(๑) งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของประชาคมตำบล เพราะฉะนั้น ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของประชาคมตำบล

(๒) สถานที่ในการจัดเวทีประชาคมบางแห่งไม่เหมาะสม ทำให้ประชาชนเดินทางเข้าร่วมประชาคมไม่สะดวก เพราะฉะนั้นในการกำหนดสถานที่ในการจัดเวทีประชาคมควรคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเดินทางของประชาชนที่จะเข้าร่วมประชาคม

ตารางที่ ๓๘ แสดงค่าความถี่ (Frequency) ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล

ปัญหา	แนวทางแก้ไข	ความถี่
๑. การพัฒนาทางด้านการส่งเสริมอาชีพ ยังไม่เป็นรูปธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดยังไม่มีแนวทางในการสนับสนุนกลุ่มอาชีพอย่างจริงจัง	๑. ผู้บริหารควรมีนโยบายที่ชัดเจนและจริงจังในการเสริมสร้างและพัฒนา กลุ่มอาชีพ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้าง รายได้ให้กับประชาชนในตำบล	๕
๒. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับ ผู้นำชุมชน เช่น โครงการศึกษา ดูงาน ฯลฯ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจาก ขาดจำกัดด้านความรู้ และเงินทุน	๒. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับ ผู้นำชุมชน เช่น โครงการศึกษา ดูงาน ควรเลือกสถานที่ดูงานที่สอดคล้อง กับพื้นที่ของตำบลท่าตลาด และ คำนึงถึง ประโยชน์ที่จะได้รับ สามารถนำกลับมาพัฒนาตำบล ท่าตลาดอย่างจริงจัง เป็นรูปธรรม	๕
๓. การเปิด โอกาสให้ประชาคมตำบลมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหาร ส่วน ตำบล ไม่บรรลุ วัตถุประสงค์ เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้เพียงพอ เช่น การตรวจรับ การ จัดซื้อ/จัดจ้าง โครงการก่อสร้างถนน	๓. ควรมีการจัดการฝึกอบรมประชาคม ตำบลในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนิน กิจการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่าง จริงจัง รวมทั้งการชี้แจงให้ประชาคม ตำบล ได้เข้าใจ ในเรื่องที่ต้อง ตรวจสอบอย่างชัดเจน	๔
รวม		๑๘

จากตารางที่ ๓๘ พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด จำนวน ๑๘ คน ได้เสนอ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการ เสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล เรียงลำดับ ดังนี้

(๑) การพัฒนาทางการส่งเสริมอาชีพยังไม่เป็นรูปธรรม องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าตลาดยังไม่มีแนวทางในการสนับสนุนกลุ่มอาชีพอย่างจริงจัง เพราะฉะนั้นผู้บริหารควรมี นโยบายที่ชัดเจนและจริงจังในการเสริมสร้างและพัฒนาอาชีพ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างรายได้ ให้กับประชาชนในตำบล

(๒) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้นำชุมชน เช่น โครงการศึกษาดูงาน ฯลฯ ไม่ บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากขีดจำกัดด้านความรู้ และเงินทุนเพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริม ความรู้ให้กับผู้นำชุมชน เช่น โครงการศึกษาดูงาน ควรเลือกสถานที่ดูงานที่สอดคล้องกับพื้นที่ของ ตำบลท่าตลาด และคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ สามารถนำกลับมาพัฒนาตำบลท่าตลาดอย่างจริงจัง เป็นรูปธรรม

(๓) การเปิดโอกาสให้ประชาคมตำบลมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้ เพียงพอ เช่น การตรวจรับการจัดซื้อ/จัดจ้าง โครงการก่อสร้างถนน เพราะฉะนั้น ควรมีการจัดการ ฝึกอบรมประชาคมตำบลในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง รวมทั้งการชี้แจงให้ประชาคมตำบลได้เข้าใจในเรื่องที่ต้องตรวจสอบ อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตามมีข้อพิจารณาจากผู้ตอบแบบสอบถามบางรายได้แสดงความคิดเห็นว่าการที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีบทบาทในการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลมากเกินไป เปรียบเสมือนประชาคมตำบลเป็นร่างทรงขององค์การบริหารส่วนตำบล หากเมื่อองค์การบริหาร ส่วนตำบลลดบทบาทลงอาจทำให้ประชาคมตำบลไม่สามารถดำเนินการในกลุ่มได้ เพราะฉะนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นที่เล็ง เป็นเพียงผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ และให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ ส่วนในเรื่องกระบวนการรวมกลุ่มประชาคม วิเคราะห์ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา ควรให้กลุ่มผู้นำประชาคมเป็นผู้บริหารจัดการด้วยตนเอง

บทที่ ๕

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลท่าตลาด เพื่อวิเคราะห์ว่าประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาดมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไรบ้าง โดยพิจารณา ๒ ด้าน คือ ๑) ด้านการบริหารจัดการ และ ๒) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล และจากบทบาทเหล่านี้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดได้กระทำลงไป ประชาชนเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนต้องการจะทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน ๓๗๗ คน ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้เกิด คือ ร้อยละ ๕ แล้วนำประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณใช้สูตรมาหาอัตราสัดส่วนของประชากร (Proportional Random Sampling) เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละหมู่บ้าน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของ

ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffé) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัย ตามข้อค้นพบ (Fact Findings) ได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๐ มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑๐ รองลงมาศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๐ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓๐ รองลงมามีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓๐ มีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ บาทคิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๐ รองลงมามีรายได้ต่อเดือน ๘,๐๐๐ - ๑๑,๐๐๐ บาทคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕๐

๕.๑.๒ ด้านความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นโดยรวม ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๑๕$) และเมื่อแยกออกเป็นแต่ละด้าน มีรายละเอียดผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑) บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๑๘$)

๒) บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = ๔.๒๐$)

๕.๑.๓ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลด้านการบริหารจัดการ

(๑) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

(๒) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการตรวจสอบ โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๓๐ - ๔๐ ปี ส่วนนอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

(๓) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการตรวจสอบ โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. และระดับปริญญาตรี ส่วนนอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

(๔) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการตรวจสอบ โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ส่วนนอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

(๕) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการตรวจสอบ โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่อเดือน ๑๑,๐๐๑ บาทขึ้นไป

มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น
 ประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ๘,๐๐๐ –
 ๑๑,๐๐๐ บาท ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

๒) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด
 ที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคม
 ตำบล

(๑) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วน
 ตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบ
 แบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาท ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของ
 ประชาคมตำบล ไม่แตกต่างกัน

(๒) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบ
 แบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด
 ที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคม
 ตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการตรวจสอบโดยเปรียบเทียบ
 ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไป
 ไปมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็น
 ประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มี
 อายุ ๑๘ – ๓๐ ปี ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

(๓) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วน
 ตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็ง
 ของประชาคมตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการตรวจสอบโดย
 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี
 การศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มี
 ต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบล
 แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่าง
 เป็นรายคู่

(๔) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการตรวจสอบโดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย อาชีพข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพธุรกิจส่วนตัว ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

(๕) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๔ ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ด้านการบริหารจัดการ

(๑) งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของประชาคมตำบล เพราะฉะนั้นควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของประชาคมตำบล

(๒) สถานที่ในการจัดเวทีประชาคมบางแห่งไม่เหมาะสม ทำให้ประชาชนเดินทางเข้าร่วมประชาคมไม่สะดวก เพราะฉะนั้นในการกำหนดสถานที่ในการจัดเวทีประชาคมควรคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเดินทางของประชาชนที่จะเข้าร่วมประชาคม

๒) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล

(๑) การพัฒนาทางการส่งเสริมอาชีพยังไม่เป็นรูปธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดยังไม่มีแนวทางในการสนับสนุนกลุ่มอาชีพอย่างจริงจัง เพราะฉะนั้นผู้บริหารควรมีนโยบายที่ชัดเจนและจริงจังในการเสริมสร้างและพัฒนากลุ่มอาชีพ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างรายได้ให้กับประชาชนในตำบล

(๒) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้นำชุมชน เช่น โครงการศึกษาดูงาน เป็นต้น ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากขีดจำกัดด้านความรู้ และเงินทุนเพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้นำชุมชน เช่น โครงการศึกษาดูงาน ควรเลือกสถานที่ดูงานที่สอดคล้องกับพื้นที่ของตำบลท่าตลาด และคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ สามารถนำกลับมาพัฒนาตำบลท่าตลาดอย่างจริงจัง เป็นรูปธรรม

(๓) การเปิดโอกาสให้ประชาคมตำบลมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้เพียงพอ เช่น การตรวจรับการจัดซื้อ/จัดจ้าง โครงการก่อสร้างถนน เพราะฉะนั้น ควรมีการจัดการฝึกอบรมประชาคมตำบลในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกิจการองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง รวมทั้งการชี้แจงให้ประชาคมตำบลได้เข้าใจในเรื่องที่ต้องตรวจสอบอย่างชัดเจน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

๕.๒.๑ การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ของตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดได้ชี้แจงให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของประชาคม มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความเป็นประชาคมตำบลให้ประชาชนได้เข้าใจอย่างชัดเจน รวมทั้งการจัดให้มีเวทีประชาคมอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ยงยุทธ โคม เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคม : กรณีศึกษาประชาคมตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก ได้เข้าไปมีบทบาทต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเข้าไปริเริ่มหรือจัดตั้งประชาคมตำบลขึ้นมา การจัดรูปแบบการบริหารจัดการ และโครงสร้างองค์กรให้กับประชาชน หรือการเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานแก่ประชาคมตำบลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งบทบาทต่าง ๆ เหล่านี้ นับว่ามีส่วนต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล หรือรูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชนให้เกิดขึ้น และจากบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านมา มีส่วนช่วยให้ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนได้เข้ามาเรียนรู้ถึงรูปแบบการทำงานแบบประชาคมได้ดีขึ้น ถึงแม้บางครั้งจะประสบกับปัญหาในการทำงานระหว่างกันบ้าง แต่ก็เป็นการ

ส่งเสริมให้พวกเขาได้เข้ามาเรียนรู้ถึงรูปแบบในการทำงานร่วมกัน และประชาชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มเห็นด้วยต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้เข้าไปมีส่วนต่อการเสริมสร้างความ เป็นประชาคมตำบลหนองแฝก

เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขออภิปรายบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการ เสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

๑) ด้านการบริหารจัดการ การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าบทบาทต่าง ๆ ที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดได้กระทำลงไปด้านการบริหารจัดการ ประชาชนเห็นด้วย และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ ๒ การชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของประชาคม ตำบล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ข้อ ๑ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความเป็นประชาคมให้เข้าใจได้ อย่างชัดเจน และ ข้อ ๓ การจัดให้มีเวทีประชาคมอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก สื่อ/ ช่องทางการสื่อสารมีประสิทธิภาพมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ บรรจง นະแส เรื่อง การสร้าง ประชาคมตำบลทุ่งหวัง พบว่า หากจะมีการพัฒนาเป็นองค์กรประชาคมตำบลที่เข้มแข็ง มีความ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิบัติการในขั้นของการเผยแพร่ความคิด หรืออุดมการณ์แห่ง “ประชาคม” ให้กว้างขวางในกลุ่มเป้าหมาย ในหลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ เวทีให้ความรู้ เปิดโอกาสให้ถกเถียงเปรียบเทียบกับรูปธรรม จริยธรรมที่มีอยู่ของปฏิบัติการต่าง ๆ ในพื้นที่ว่ามีนัย ยะเหมือนกัน ต่างกันหรือไม่ อย่างไร หลาย ๆ ครั้ง หลาย ๆ เวที แต่ข้อ ๖ การจัดสรรงบประมาณใน การดำเนินงานของประชาคมตำบล ได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดมีหน้าที่ที่ต้องทำและอาจทำตามพระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่สำคัญ และจำเป็นเร่งด่วน จึงทำให้มีงบประมาณที่จัดสรรในการดำเนินงานของประชาคมตำบลในจำนวน ที่น้อยและไม่เพียงพอ รองลงมาข้อ ๕ สถานที่ในการจัดเวทีประชาคมที่กำหนดมีความเหมาะสม ที่ เป็นเช่นนี้เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าตลาดมีพื้นที่รับผิดชอบประมาณ ๑๐.๕๔ ตาราง กิโลเมตร และพื้นที่ที่อยู่สองฝั่งของแม่น้ำท่าจีน ทำให้การกำหนดพื้นที่เพื่อให้ประชาชนได้รับความ สะดวกในการเดินทางเข้าร่วมประชาคมไม่ทั่วถึง

๒) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็น ต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับเห็นด้วย ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าบทบาทต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าตลาดได้

กระทำลงไปด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ประชาชนเห็นด้วย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ ๖ การสนับสนุนให้ประชาคมมีส่วนร่วมในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ข้อ ๑ การจัดเวทีเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมเสนอปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และข้อ ๗ การส่งเสริมกิจกรรมสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อคิน รพีพัฒน์ โดยได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนา มี ๕ ระดับ คือ (๑) มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา พิจารณาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (๒) มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา (๓) มีส่วนร่วมในการค้นหา และพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา (๔) มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา และ (๕) มีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนา และสอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ การมีส่วนร่วมจะต้องสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ความต้องการ และวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชน แต่ข้อ ๑๐ การสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุนและด้านการตลาดกับกลุ่มอาชีพในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้บริหารยังไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมเหล่านี้ และไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังที่จะกำหนดนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมเหล่านี้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ สมาน ลุนสำโรง เรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพใหม่ อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทมากในด้านการสนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่มอาชีพ

๕.๒.๒ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง เกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล จากสมมติฐานการวิจัย จำนวน ๕ สมมติฐาน แยกเป็น ๒ ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านการบริหารจัดการ

๑) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิจิตร กำตุ้ย เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาตำบลบวกก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบวกก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างชุมชน

เข้มแข็งจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

๒) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไปส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับประถมศึกษา และเป็นผู้ที่มีอายุมาก อาศัยในพื้นที่ และให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาตำบลอย่างเข้มแข็งและจริงจัง แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. และปริญญาตรี ซึ่งยังคิดที่จะค้นหาประสบการณ์นอกพื้นที่ ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่อย่างจริงจังเท่าที่ควร จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ วิจิตร กำด่วย เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาตำบลบวกก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนใน องค์การบริหารส่วนตำบลบวกก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างชุมชนเข้มแข็งจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

๓) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา/ปวช. และปริญญาตรี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พบว่า ความรู้การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วมดีขึ้นกว่าก่อนดำเนินกิจกรรมแทรกแซงอย่างมีนัยสำคัญที่

ระดับ ๐.๐๕ ปัญหาของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ามีปัญหาน้อยลง กว่าก่อนดำเนินกิจกรรมแทรกแซงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ กิจกรรมแทรกแซงประกอบด้วย การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดเวทีประชาคม และการนิเทศติดตามผล เป็นขบวนการหนึ่งในหลายขบวนการที่สามารถพัฒนาความรู้ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็นอย่างดี และทำให้ปัญหาของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลลดน้อยลง

๔) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ วิจิตร ก่าตุ้ย เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาตำบลบวกก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนใน องค์การบริหารส่วนตำบลบวกก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างชุมชนเข้มแข็งจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อนุวุฒิ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

๕) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ ๑๑,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการบริหารจัดการ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ๘,๐๐๐ – ๑๑,๐๐๐ บาท เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จิรัฐภาคย์ อินแก้ว เรื่อง บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเห็นด้วยมากที่สุดคือ ต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้นและต้องการความรู้ในการประกอบอาชีพ

ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล

๑) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบลไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิจิตร กำฟูย เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาตำบลบวกล้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชากรในองค์การบริหารส่วนตำบลบวกล้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างชุมชนเข้มแข็งจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

๒) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ๑๘ – ๓๐ ปี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุดาวรรณ มีบัว เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ความรู้ในหลักการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทิศนคติต่อการปกครองท้องถิ่น ตำแหน่งหรือหน้าที่ด้านการพัฒนา การร่วมกระทำกิจกรรมการพัฒนา และการได้รับการอบรมในงานพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคม

ตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พบว่า ความรู้การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วมดีขึ้นกว่าก่อนดำเนินกิจกรรมแทรกแซงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ปัญหาของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ามีปัญหาน้อยลง กว่าก่อนดำเนินกิจกรรมแทรกแซงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ กิจกรรมแทรกแซงประกอบด้วย การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดเวทีประชาคม และการนิเทศติดตามผล เป็นขบวนการหนึ่งในหลายขบวนการที่สามารถพัฒนาความรู้ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เป็นอย่างดี และทำให้ปัญหาของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลลดน้อยลง

๔) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ และธุรกิจส่วนตัว เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ วิจิตร กำภูยี่ เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาตำบลบวัก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนใน องค์การบริหารส่วนตำบลบวัก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างชุมชนเข้มแข็งจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

๕) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากความคิดเห็นของปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน มีความเห็นเป็นไปในทางเดียวกัน จึงทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นที่ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อูมาพร ผาทอง เรื่อง ความเข้มแข็งของประชาคมตำบลในทัศนะขององค์กรชุมชน ตำบลบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อความเข้มแข็งของประชาคมตำบล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปวางแผนและกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังนี้

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดควรหาแนวทาง/วิธีการเพื่อเพิ่มบทบาทต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบลในด้านการบริหารจัดการและด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็ง เพื่อจะนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ควรจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นและความต้องการของประชาคมเป็นสำคัญ เพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของประชาคมตำบล

๓) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดควรเข้าไปเพิ่มบทบาทในด้านการสนับสนุนกลุ่มอาชีพและมีการติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

๔) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดควรจัดให้มีการศึกษา ฝึกอบรม ด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย พร้อม ๆ กับการทดลองปฏิบัติการจริง เช่น เทคนิคการมีส่วนร่วมเพื่อ

สร้างวิสัยทัศน์ ตลอดถึงการให้การศึกษาในรูปแบบของทัศนศึกษาดูงานในเนื้อหาและพื้นที่ที่หลากหลาย

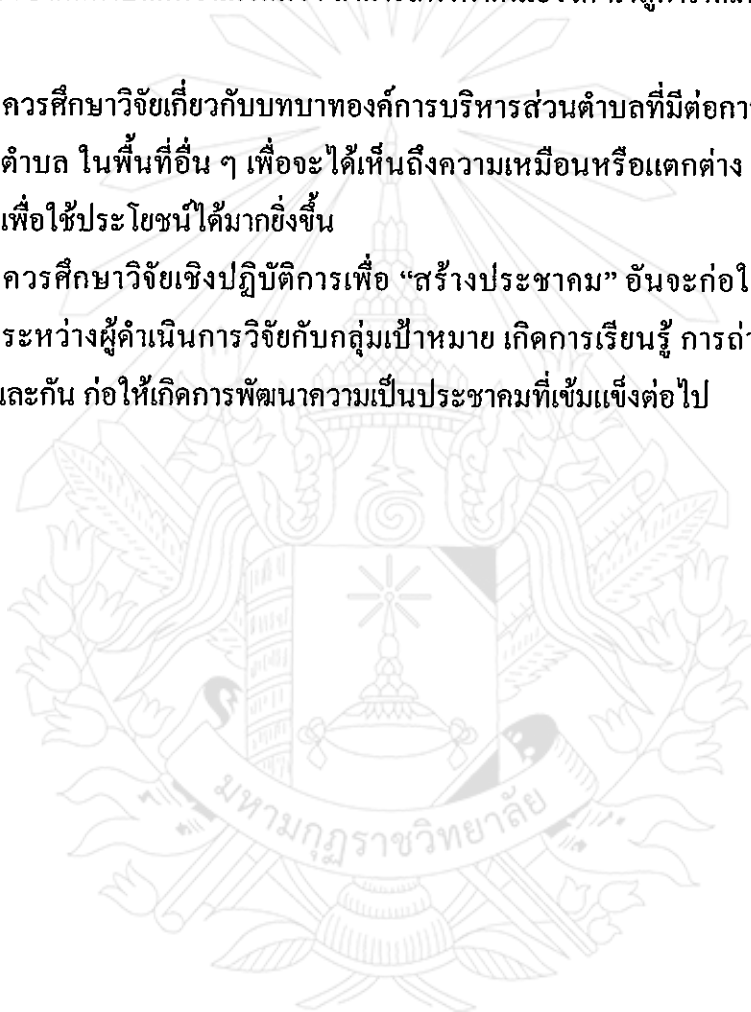
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

๑) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตำบลด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาให้กลุ่มประชาคมตำบลมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ นำสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนต่อไป

๒) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตำบล ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อจะได้เห็นถึงความเหมือนหรือแตกต่าง ในการที่จะสังเคราะห์เป็นข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

๓) ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อ “สร้างประชาคม” อันจะก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างผู้ดำเนินการวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย เกิดการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือ

- กัลยา วาณิชบัญชา. การใช้ SPSS FOR WINDOWS ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพมหานคร :
ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- _____. สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- กาญจนา แก้วเทพ. ภาพรวมของ “พัฒนาการขององค์กรชุมชน” ในองค์กรชุมชน กลไกเพื่อ
แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
(สกว.), ๒๕๔๐.
- งามพิศ สัตย์สงวน. “การจัดระเบียบสังคม”ในสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- จำนง อควิวัฒนสิทธิ์ และคณะ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- _____. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.
- ชูชัย สุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล. ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดไปในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : โครงการสำนักพิมพ์สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๔๐.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต,
๒๕๔๑.
- ณรงค์ เส็งประชา. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐.
- เดช กาญจนางกูร. การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ. คณะเศรษฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
๒๕๔๗.
- ทิตยา สุวรรณชฎ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์กรและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๓๗.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่ : สิริ
ลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗.
- นิพนธ์ แจ่มเยี่ยม. จิตวิทยาสังคม. ภูเก็ต : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์, ๒๕๒๔.
- นิภา เมธธาวิชัย. วิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๓.

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. กลวิธีแนวทาง วิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 ชนบท : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษา
 นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.
- บุญนาค ตีวกุล. ชนบทไทย : การพัฒนาสู่ประชาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. นครปฐม : โรงพิมพ์มหา
 วิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๖.
- ประภาส ศิลปรัศมี. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของคณะทำงานสนับสนุนการ
 ปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล. กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน,
 ๒๕๒๙.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
 ๒๕๒๓.
- ปาริชาติ วัลย์เสถียรและคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร
 : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๓.
- บุทร ไกยวรรณ. สถิติสำหรับการวิจัย (Statistics for Research). กรุงเทพมหานคร : พระนคร
 แกรนด์วิว อาคารฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๔.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น,
 ๒๕๔๐.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. การพัฒนาชนบทไทย. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชน ข้าราชการและ
 ผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพมหานคร : โอเคเอ็นเอส โตร์, ๒๕๓๐.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาการพิมพ์, ๒๕๒๖.
- สงศรี ชมภูวงศ์. การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๗.
- สำนักงานการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา, ๒๕๒๐.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒.
- สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ. ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : บทวิเคราะห์ทางวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่
 ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๔๐.
- อติณ รัตพัฒน์. ปัญหาการพัฒนาชนบท บทเรียนจากกรณียกกระบัตร โครงการพัฒนาชนบทลุ่มน้ำ
 แม่กลอง. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๑.

- อนุชาติ พวงสำลี และกฤตยา อาชวนิจกุล. ขบวนการประชาสังคมไทย : ความเคลื่อนไหวภาค
พลเมือง. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล,
๒๕๔๒.
- อรุณ รักธรรม. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖.
- อุทัย หิรัญโค. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.
- _____ . สังคมวิทยาประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐.

๒) บทความจากวารสาร

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชน”. วารสารการพัฒนาชุมชน. ปีที่ ๒๗ ฉบับที่
๒ ๒๕๓๑ : ๒๔.

๓) บทความจากเว็บไซต์

วัชรินทร์ สายสาระ. “การพัฒนาประชาสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน.”.
<http://www.lru.ac.th/~t303006/CS_sustian.ppt> (๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)

๔) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ / รายงานการวิจัย

- จิรัฐภาคย์ อินแก้ว. “บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลตำบลแม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหา
บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- ชัยยุทธ รัตนปทุมวรรณ. “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กร
บริหารส่วนตำบล (อบต.)”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๔.
- ชาญวิทย์ ตาลทอง. “บทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชน :
ศึกษากรณีองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด”.
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
๒๕๔๗.
- ชุติมา กุหาทอง. “การรับรู้และการปฏิบัติตามบทบาทงานอนามัยแม่และเด็กและงานวางแผน
ครอบครัวแม่ตัวอย่างที่อบรมแล้วในจังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓.

- ทวีป บุตรโพธิ์. “การยอมรับขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อประชาคมตำบล”. ภาคนิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
๒๕๔๔.
- ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม และคณะ. “การมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาคมในการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
ของสงขลา”. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๔.
- นงลักษณ์ สุพรรณไชยมาตย์. ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และธนพรรณ ธานี. องค์การทางสังคมกับการ
พัฒนาประชาคมตำบล. การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบสาธารณสุข : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
๒๕๔๒.
- เนตร หงษ์ไกรเลิศ และคณะ. “การประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด”. รายงานการวิจัย. สถาบันพัฒนาการ
สาธารณสุขอาเซียน : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.
- บรรจง นะแส. “การสร้างประชาคมตำบลทุ่งหวัง”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๔.
- ปราณี หมอนทอง. “ทิศทางการพึ่งตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.
- ปัญญา ขงอึ้ง. “การพัฒนาเครือข่ายประชาคมสุขภาพบ้านหนองกลาง ตำบลหนองสมบูรณ์ อำเภอ
หนองม่วง จังหวัดลพบุรี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๘.
- ปิยนุช พุทธรัตน์. “การสื่อสารกับการพัฒนาประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชัน”. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- พิไท วงศ์อนุตรโรจน์. “กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม : กรณีศึกษา บ้านหนอง
ขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๔.
- ขงยุทธ โคคม. “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคม :
กรณีศึกษาประชาคมตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.
- วัฒนา แซ่ไพเราะ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาประชาคม : ศึกษากรณี
ตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี”. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔.

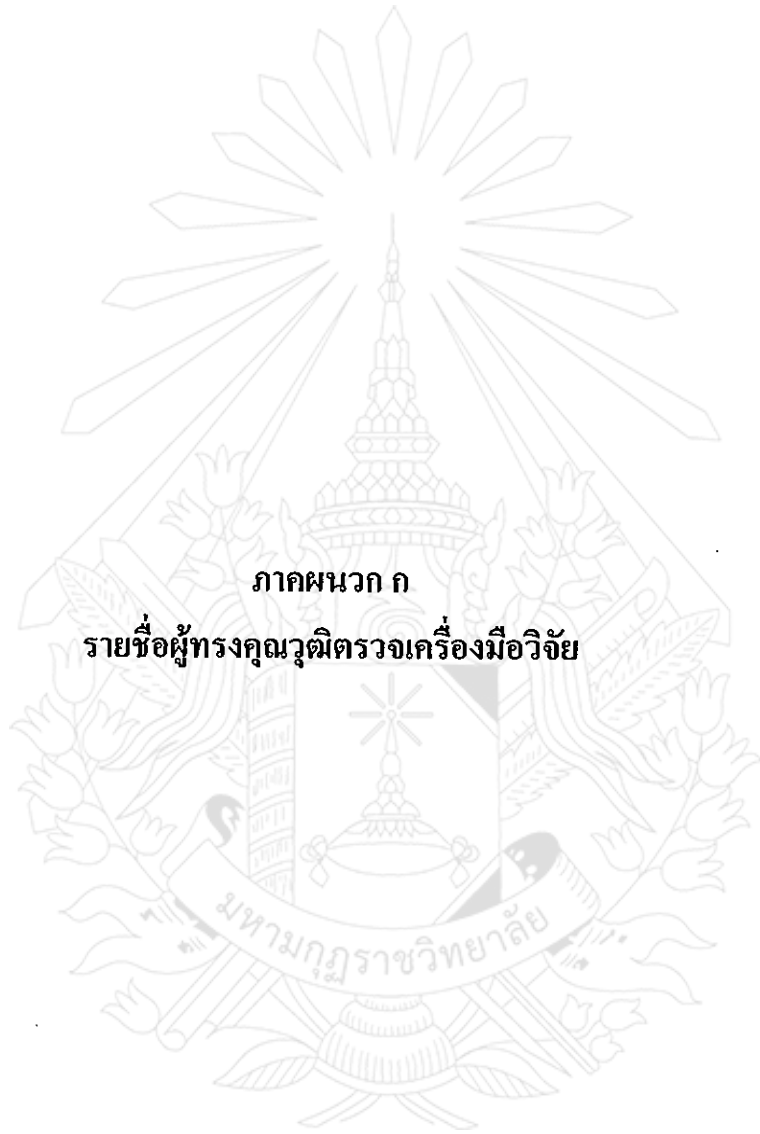
- วารินี อริยะะ. “บทบาทของราชการบริหารส่วนภูมิภาคต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.
- วิจิตร กำคู่ย. “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาตำบลบวกก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย. รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทและความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิศการพิมพ์จำกัด, ๒๕๓๕.
- สมาน ลุนสำโรง. “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมกลุ่มทอผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.
- ศุควารรณ์ มีบัว. “การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.
- สุนทร ทองคง. “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.
- สิริพร สงบธรรม. “บทบาทของรายการวิทยุเพื่อชุมชนกับประชาคมสงขลา”. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- อุมพร ผาทอง. “ความเข้มแข็งของประชาคมตำบลในทัศนะขององค์กรชุมชน ตำบลบางนมโค อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔.

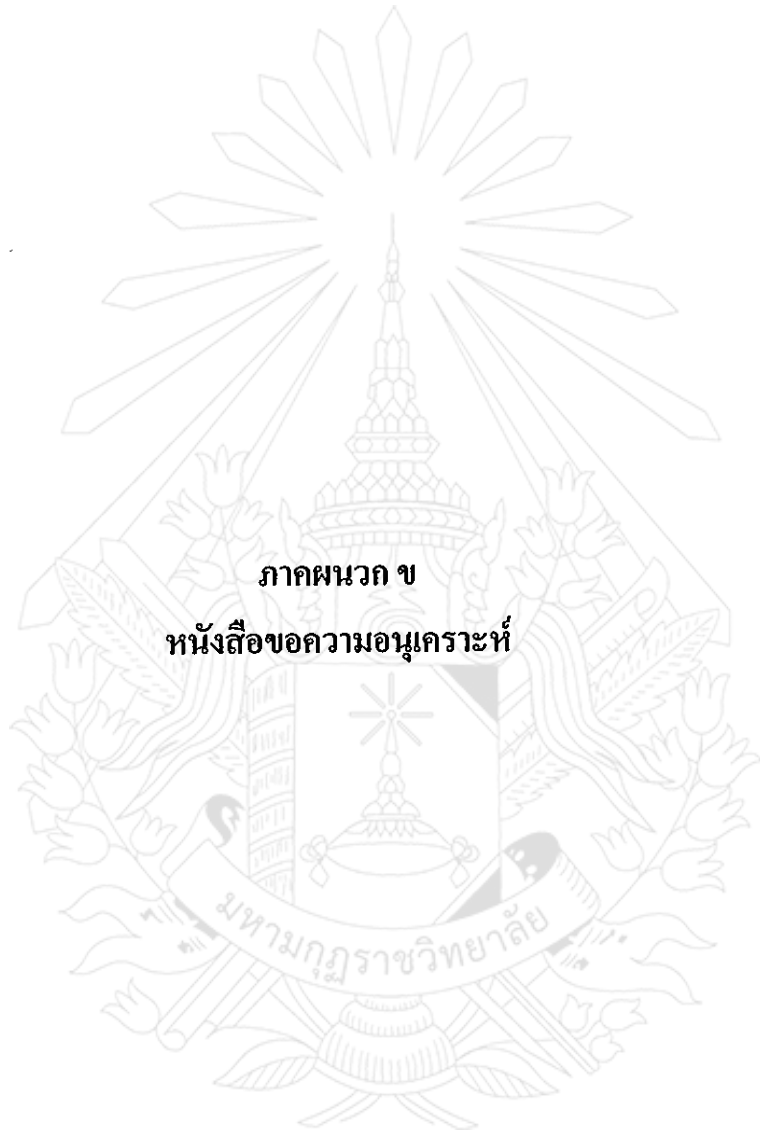
ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘)/ ๖ ๐๒๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๗ ต.ช่อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๙๓๑๖๐
โทร.(๐๒) ๕๒๙๙-๑๖๖๓, ๕๒๙๙-๑๒๕๒ FAX ๕๒๙๙-๑๒๕๑

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอนิมนต์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระมหาเหรียญชัย อดิวิโร

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างสารนิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวอมรรัตน์ ไชยชาติ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๑/๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี ดร.ฤทธิชัย แกมภาค เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและผศ.ดร. มานพ นักการเรียน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ จึงใคร่ขอเรียนให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา ขอขอบใจมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระวินูลธรรมภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๐๖

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘)/ ๖ ๐๒๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๗ ต.ช่อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๙๓๑๖๐
โทร (๐๒) ๕๒๙-๑๖๖๓, ๕๒๙-๑๒๕๒ FAX ๕๒๙-๑๒๕๑

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นายพันต์ ค้างคิณี

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างสารนิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวอมรรัตน์ ไชยชาติ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๑/๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี ดร.ฤทธิชัย แกมมณาค เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและผศ.ดร. มานพ นักการเรียน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ จึงใคร่ขอเชิญให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษา

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระวิบูลธรรมภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๑๖

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘)/ ๖ ๐๒๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๘ ต.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๖๐
โทร (๐๒) ๕๒๙-๑๖๖๓, ๕๒๙-๑๖๕๒ FAX ๕๒๙-๑๖๕๑

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นายวิรัตน์ พุ่มพวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างสารนิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวอมรรัตน์ ไชยชาติ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๑/๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี ดร.ฤทธิชัย แกมภาค เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และผศ.ดร. มานพ นักการเรียน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ จึงใคร่ขอเชิญให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษา

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระวิบูลธรรมภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๑๖

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘)/ ๖ ๐๕๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๘ ต.ช่อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๙๓๑๖๐
โทร. (๐๒) ๕๒๙๙-๑๖๖๓, ๕๒๙๙-๑๒๕๒ FAX ๕๒๙๙-๑๒๕๑

๔ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายองค์การบริหารส่วนตำบลไร่จิง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วยนางสาวอมรรัตน์ ไชยชาติ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๑/๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี ดร.ฤทธิชัย แกมनाค เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและผศ.ดร. มานพ นักการเรียน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์เพื่อแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลไร่จิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อทดลองเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระวิบูลธรรมภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๑๖

ที่ ศท ๖๐๑๑ (๒.๘)/ ๖ ๐๕๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๘ ต.ห้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๙๓๑๖๐
โทร (๐๒) ๙๒๙-๑๖๖๓, ๙๒๙-๖๒๔๒ FAX ๙๒๙-๑๒๔๑

๔ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าตลาค

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๘๔ ชุด

ด้วยนางสาวอมรรัตน์ ไชยชาติ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๑/๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาค อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์จึงขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่มีภูมิลำเนาในตำบลท่าตลาค อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อไปประกอบการดำเนินการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระวินุทธรรมาภรณ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๑๖

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล :

ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

.....

คำชี้แจง

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนา และเป็นการส่งเสริมศักยภาพความเป็นชุมชนของท้องถิ่นมากขึ้น

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม.....

๑. เพศ

๑) ชาย

๒) หญิง

๒. อายุ

๑) ๑๘ - ๓๐ ปี

๒) ๓๑ - ๔๐ ปี

๓) ๔๑ - ๕๐ ปี

๔) ๕๑ ปีขึ้นไป

สำหรับผู้วิจัย

๑ ๒ ๓

๔

๕

๓. ระดับการศึกษา

- ๑) ประถมศึกษา   ๒) มัธยมศึกษา/ปวช.
 ๓) อนุปริญญา/ปวส.   ๔) ปริญญาตรี
 ๕) สูงกว่าปริญญาตรี   ๖) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๔. อาชีพ

- ๑) เกษตรกรรม   ๒) รับจ้างทั่วไป
 ๓) ค้าขาย   ๔) ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 ๕) พนักงาน, ลูกจ้างเอกชน   ๖) ธุรกิจส่วนตัว
 ๗) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๕. รายได้ต่อเดือน

- ๑) ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท   ๒) ๕,๐๐๑ - ๘,๐๐๐ บาท
 ๓) ๘,๐๐๑ - ๑๑,๐๐๐ บาท   ๔) ๑๑,๐๐๑ บาทขึ้นไป

สำหรับผู้วิจัย

๖

๗

๘

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความ
เป็นประชาคมตำบล

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	
ด้านการบริหารจัดการ ๑) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด มีการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับความเป็น ประชาคมตำบลให้ท่านเข้าใจ ได้อย่าง ชัดเจน						๕ ☐
๒) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ได้ชี้แจงให้ท่านเห็นถึงประโยชน์และ ความสำคัญของประชาคมตำบล						๑๐ ☐

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	
๓) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ได้จัดให้มีเวทีประชาคมอย่างต่อเนื่อง						๑๑ ☐
๔) ช่วงเวลาในการจัดเวทีประชาคม ที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดกำหนดมีความเหมาะสม						๑๒ ☐
๕) สถานที่ในการจัดเวทีประชาคม ที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดกำหนดมีความเหมาะสม						๑๓ ☐
๖) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานของประชาคมตำบลได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม						๑๔ ☐
๗) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกลุ่มประชาคมอย่างมีประสิทธิภาพ						๑๕ ☐
๘) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดเป็นศูนย์กลางระดมความคิดของกลุ่มประชาคมตำบล เพื่อจัดทำเป็นแผนงานพัฒนาตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ						๑๖ ☐
๙) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดช่วยเพิ่มพูนความรู้ ในด้านการบริหารจัดการ ให้กับกลุ่มประชาคมได้อย่างตรงตามความต้องการ						๑๗ ☐
๑๐) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดบริหารจัดการกิจกรรมของประชาคมตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ						๑๘ ☐

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	
<u>ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ประชาคมตำบล</u>						
๑) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด จัดเวทีประชาคมเปิด โอกาสให้ประชาชน ได้ร่วมเสนอปัญหา และแนวทางแก้ไข ปัญหา						๑๕ ☐
๒) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เปิดโอกาสให้ประชาคมเข้ามามีส่วนร่วม ในการคิดวางแผนพัฒนาท้องถิ่น						๒๐ ☐
๓) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้นำประชาคมเข้ามามี ส่วนร่วมในการกำหนด โครงการพัฒนา ท้องถิ่น						๒๑ ☐
๔) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด เปิดโอกาสให้ประชาคมตำบลมีส่วนร่วม ในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วน ตำบล						๒๒ ☐
๕) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด มีสื่อ/ช่องทาง เช่น หอกระจายข่าว รถ ประชาสัมพันธ์ แผ่นปลิว ให้ประชาคม ได้รับรู้ข่าวสารข้อมูลอย่างเพียงพอ						๒๓ ☐
๖) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด สนับสนุนให้ประชาคมมีส่วนร่วมใน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม อย่างต่อเนื่อง						๒๔ ☐

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	
๗) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ส่งเสริมกิจกรรมสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง						๒๕ ☐
๘) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับผู้นำชุมชน เช่น โครงการศึกษาดูงาน ฯลฯ ได้เหมาะสม						๒๖ ☐
๙) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด จัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง						๒๗ ☐
๑๐) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ให้การสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน และด้านการตลาดกับกลุ่มอาชีพในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ						๒๘ ☐

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาดที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นประชาคมตำบล

ด้านการบริหารจัดการ

๑) ปัญหา

.....

.....

.....

.....

๒) แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมตำบล

๑) ปัญหา

.....

.....

.....

.....

๒) แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

นางสาวอมรรัตน์ ไชยชาติ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวอมรรัตน์ ไชยชาติ
วัน เดือน ปี เกิด	๑๕ มีนาคม ๒๕๑๘
สถานที่เกิด	เลขที่ ๑๐๔ หมู่ที่ ๔ ตำบลอุไคเจริญ อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล ๙๑๑๓๐
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ ๖๘/๔ หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๑๐
การศึกษา	พ.ศ. ๒๕๓๕ ปวช. (การบัญชี) วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. ๒๕๔๑ ปวส. (การบัญชี) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ สงขลา พ.ศ. ๒๕๔๓ บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) บธ.บ. มหาวิทยาลัยทักษิณ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พ.ศ. ๒๕๔๖ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๑๐